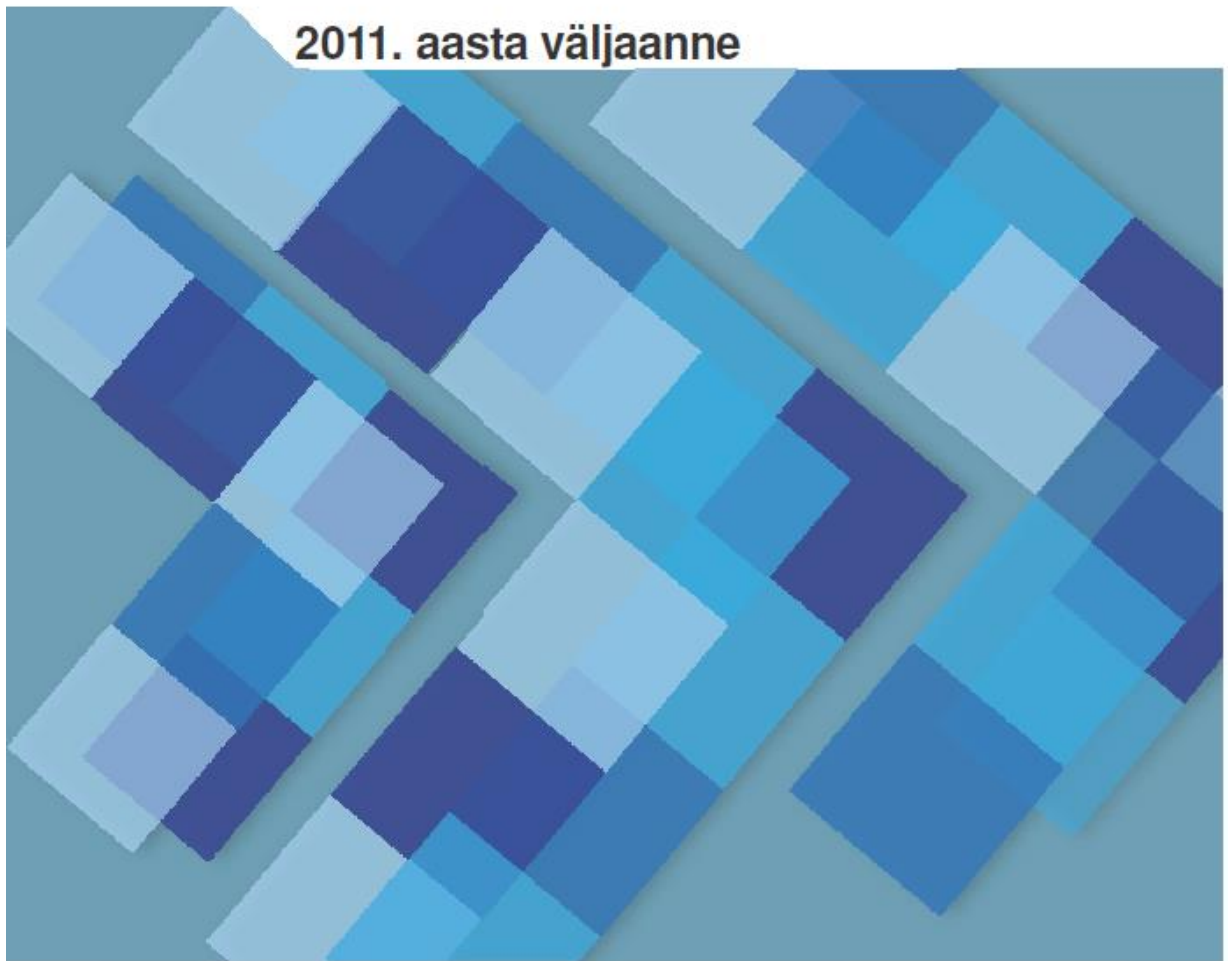

OECD suunised rahvusvahelistele ettevõtjatele

2011. aasta väljaanne

**OECD suunised
rahvusvahelistele
ettevõtjatele
2011. aasta väljaanne**

Käesolev dokument on avaldatud OECD peasekretäri vastutusel. Dokumentis avaldatud arvamused ja väited ei peegelda ilmtingimata organisatsiooni või selle liikmesriikide valitsuste ametlikke seisukohti.

Käesolevale dokumendile viitamine:

OECD (2011), *OECD Guidelines for Multinational Enterprises*, OECD Publishing.
<http://dx.doi.org/10.1787/9789264115415-en>

ISBN 978-92-64-11528-6 (trükkis)
ISBN 978-92-64-11541-5 (PDF)

OECD trükistesse tehtud parandustega on võimalik tutvuda järgmisel veebisaidil:
www.oecd.org/publishing/corrigenda.

© OECD 2011

OECD materjale on lubatud kopeerida, alla laadida või välja printida isiklikuks otstarbeks ning väljavõtteid OECD trükistest, andmebaasidest ja multimeediatoodetest on lubatud lisada dokumentidesse, ettekannetesse, ajaveebidesse, veebisaitidele ja õppematerjalidesse, kui OECD-le on allikana nõuetekohaselt viidatud ja autoriõiguste omanik on ära märgitud. Kõik taotlused materjalide avalikuks või kaubanduslikuks kasutamiseks ja tõlkeõiguste saamiseks palume esitada e-posti aadressile rights@oecd.org. Taotlused käesoleva materjali osaliseks paljundamiseks avaliku või kaubandusliku kasutamise eesmärgil palume saata otse mittetulundusühingule *Copyright Clearance Center* (CCC) e-posti aadressil info@copyright.com või keskusele *Centre français d'exploitation du droit de copie* (CFC) e-posti aadressil contact@cfcopies.com.

Eessõna

OECD suunised rahvusvaheliste ettevõtjatele on valitsuste soovitud deklaratsiooniga ühinenud riikides või neist riikidest tegutsevatele rahvusvaheliste ettevõtjatele. Suunistes esitatakse mittesiduvad põhimõtted ja standardid vastutustundlikuks äritegevuseks ülemaailmses kontekstis kooskõlas kohaldatavate õigusnormide ja rahvusvaheliselt tunnustatud standarditega. Suunised kujutavad endast ainsaid mitmepoolset kokku lepitud ja kõikehõlmavaid põhimõtteid, mis käsitlevad vastutustundlikku äritegevust ja mille edendamise on valitsused oma kohuseks võtnud.

Suunistes esitatud soovitud väljendatakse nende riikide valitsuste ühiseid väärtusi, kust pärineb suur osa rahvusvahelistest otseinvesteeringutest ja mis on paljude suurimate rahvusvaheliste ettevõtjate päritoluriikideks. Suuniste eesmärk on suurendada ettevõtjate panust majanduslikku, sotsiaalsesse ja keskkonnaalasesse arengusse kogu maailmas.

Suuniseid toetab riiklikest kontaktpunktidest koosnev ainulaadne rakendamismehhanism. Deklaratsiooniga ühinenud riikide valitsused on need kontaktpunktid loonud suuniste edendamiseks ja rakendamiseks. Riiklikud kontaktpunktid abistavad ettevõtjaid ja nende sidusrühmi asjakohaste meetmete võtmisel, et aidata kaasa suuniste rakendamisele. Kontaktpunktid on ka vahendus- ja lepituspлатvormiks esile kerkida võivate praktiliste küsimuste lahendamisel.

OECD rahvusvaheliste investeeringute ja rahvusvaheliste ettevõtjate deklaratsiooniga ühinenud ja asjaomast otsust järgiva 42 OECD-sse kuuluva ja OECD-välise riigi valitsused alustasid 4. mail 2010 tööd suuniste ajakohastamiseks eesmärgiga kajastada muutusi, mis on rahvusvaheliste investeeringute ja rahvusvaheliste ettevõtjate valdkonnas pärast 2000. aastal toimunud läbivaatamist aset leidnud. Kokkulepitud muudatuste eesmärk on tagada, et suunised oleksid jätkuvalt juhtiv rahvusvaheline vahend vastutustundliku äritegevuse edendamiseks.

Deklaratsiooniga ühinenud 42 riigi valitsused võtsid ajakohastatud suunised ja asjaomase otsuse vastu 25. mail 2011 OECD 50. aastapäevale pühendatud ministrite kohtumisel.

Suunistesse tehtud muudatused sisaldavad muu hulgas järgmist:

- uus inimõigusi käsitlev peatükk, mis on kooskõlas ÜRO raamistiku „Kaitsta, austada ja heastada” rakendamist toetavate äritegevuse ja inimõiguste juhtpõhimõtetega;
- uus kõikehõlmav lähenemisviis hoolsuskohustusele ja vastutustundlikule tarneahela haldamisele – varasemate lähenemisviisidega võrreldes on see suur edasimineku;
- olulised muudatused paljudes konkreetset valdkonda käsitlevates peatükkides, näiteks tööhõivet ja töösuhteid, altkäemaksu andmise, altkäemaksu andmisele õhutamise ja väljapressimise vastast võitlust, keskkonda, tarbijate huve, teabe avaldamist ning maksustamist käsitlevates peatükkides;

- selgem ja rangem menetluskord, mille eesmärk on suurendada riiklike kontaktpunktide rolli, parandada nende toimimist ja edendada funktsionaalset samaväärsust;
- rakendamist käsitlev ennetav tegevuskava, mille eesmärk on aidata ettevõtjatel täita oma kohustusi uute väljakutsete esile kerkides.

Suuniste ajakohastamisel osalesid deklaratsiooniga ühinenud riikide valitsused ning ajakohastamise käigus konsulteeriti põhjalikult väga erinevate sidusrühmade ja partneritega. Kõiki deklaratsiooniga mitteühinenud G20 riike kutsuti osalema samadel tingimustel ning nad andsid konsultatsioonide käigus olulise panuse. Sama tegid ka Aasias, Aafrikas, Ladin-Ameerikas, Lähis-Idas ja Põhja-Aafrikas korraldatud piirkondlikes konsultatsioonides osalejad. OECD äri ja tööstuse nõuandekomitee, OECD ametiühingute nõuandekomitee ja rahvusvaheline valitsusväline võrgustik OECD Watch esindasid ettevõtjate, töötajate organisatsioonide ja valitsusväliste organisatsioonide seisukohti korrapärastel konsultatsioonikohtumistel ning oma aktiivse osalemise kaudu selle nõuanderühma töös, mis abistas suuniste ajakohastamise eest vastutava tööühma juhti. Ajakohastamisele aitasid suurel määral kaasa ka ÜRO peasekretäri eriesindaja ettevõtluse ja inimõiguste küsimustes professor John Ruggie ning Rahvusvaheline Tööorganisatsioon koos muude rahvusvaheliste organisatsioonidega.

OECD konkurentsikomitee, tarbijapoliitikakomitee, äriühingute üldjuhtimise komitee, tööhõive-, töö- ja sotsiaalküsimuste komitee, keskkonnapoliitika komitee ja rahanduskomitee ning rahvusvaheliste äritehingute puhul altkäemaksu andmise vastu võitlemise tööühm andsid oma panuse suuniste vastavate konkreetsete peatükkide läbivaatamisse.

Ajakohastamise alast tööd toetasid investeeringute üksus, mis toimis OECD investeeringute komitee sekretariaadina ja tegi tihedat koostööd õigusküsimuste direktoraadiga, maksupoliitika ja maksude haldamise keskus, korruptsioonivastane üksus, konkurentsiküsimuste üksus, ettevõtlusküsimuste üksus, tööhõiveanalüüsi ja -poliitika üksus; keskkonna- ja majandusküsimuste integreerimise üksus ning informatsiooni-, teabevahetuse ja tarbijapoliitika üksus.

Sisukord

Rahvusvaheliste investeeringute ja rahvusvaheliste ettevõtjate deklaratsioon	6
---	----------

I osa

OECD suunised rahvusvaheliste ettevõtjatele Soovitused vastutustundlikuks äritegevuseks ülemaailmses kontekstis

Sissejuhatus	10
I. Mõisted ja põhimõtted	13
II. Üldpõhimõtted	15
III. Teabe avaldamine	21
IV. Inimõigused	24
V. Tööhõive ja töösuhted	28
VI. Keskkond	33
VII. Võitlus altkäemaksu andmise, altkäemaksu andmisele õhutamise ja väljapressimise vastu	37
VIII. Tarbijate huvid	41
IX. Teadus ja tehnoloogia	45
X. Konkurents	47
XI. Maksustamine	49

II osa

Rahvusvaheliste ettevõtjatele mõeldud OECD suuniste rakendamise kord

Rahvusvaheliste ettevõtjatele mõeldud OECD suuniseid käsitleva nõukogu otsuse muutmine	53
I. Riiklikud kontaktpunktid	54
II. Investeeringute komitee	54
III. Otsuse läbivaatamine	55
Menetluskord	56
I. Riiklikud kontaktpunktid	56
II. Investeeringute komitee	58
Kommentaariid rahvusvaheliste ettevõtjatele mõeldud OECD suuniste rakendamise korra kohta	60
I. Kommentaariid riiklikele kontaktpunktidele mõeldud menetluskorra kohta	61
II. Kommentaariid investeeringute komiteele mõeldud menetluskorra kohta	69

RAHVUSVAHELISTE INVESTEERINGUTE JA RAHVUSVAHELISTE ETTEVÕTJATE DEKLARATSIOON

25. mai 2011

DEKLARATSIOONIGA ÜHINENUD RIIKIDE
VALITSUSED,¹

VÕTTES ARVESSE,

- et rahvusvahelised investeeringud on maailma majanduse jaoks suure tähtsusega ja on andnud märkimisväärse panuse deklaratsiooniga ühinenud riikide arengusse;
- et rahvusvahelised ettevõtjad etendavad investeerimisprotsessis tähtsat rolli;
- et rahvusvaheline koostöö võib tõhustada välisinvesteeringute tegemist, julgustada rahvusvahelisi ettevõtjaid aitama kaasa majanduslikule, sotsiaalsele ja keskkonnavalasele arengule ning vähendada nende ettevõtjate tegevusest tuleneda võivaid raskusi ja aidata neist üle saada;
- et rahvusvahelisest koostööst saadav kasu on suurem, kui rahvusvaheliste investeeringute ja rahvusvaheliste ettevõtjatega seotud küsimusi lahendatakse tasakaalustatud ja omavahel seotud õigusaktide raamistiku abil,

¹ 25. mai 2011. aasta seisuga on deklaratsiooniga ühinenud riikide valitsused kõik OECD liikmesriikide ning samuti Argentina, Brasiilia, Egiptuse, Leedu, Läti, Maroko, Peruu ja Rumeenia valitsused. Euroopa Ühendust on kutsutud assotsieeruma võrdset kohtlemist käsitleva osaga tema pädevusse kuuluvates küsimustes.

DEKLAREERIVAD JÄRGMIST:

Suunised rahvusvahelistele ettevõtjatele	I.	Deklaratsiooniga ühinenud riikide valitsused soovivad oma riigis või riigist tegutsevatel rahvusvahelistel ettevõtjatel järgida käesoleva dokumendi I lisa ² esitatud suuniseid, lähtudes kaalutlustest ja kokkulepetest, mis on esitatud sissejuhatuses ja moodustavad suuniste lahutamatu osa.
Võrdne kohtlemine	II.	1. Võttes arvesse oma vajadusi seoses avaliku korra säilitamisega, oluliste julgeolekuhuvide kaitsmisega ning rahvusvahelise rahu ja julgeoleku tagamiseks vajalike kohustuste täitmisega, peaksid deklaratsiooniga ühinenud riikide valitsused võimaldama nende territooriumil tegutsevate ning deklaratsiooniga ühinenud teise riigi füüsiliste või juriidiliste isikute omandis otseselt või kaudselt olevate ettevõtjate või selliste isikute poolt otseselt või kaudselt kontrollitavate ettevõtjate (edaspidi „välisriigi kontrolli all olevad ettevõtjad”) kohtlemist vastavalt oma õigusnormidele ja haldustavadele kooskõlas rahvusvahelise õigusega ja sama soodsalt, nagu koheldakse samasuguses olukorras kodumaiseid ettevõtjaid (edaspidi „võrdne kohtlemine”). 2. Deklaratsiooniga ühinenud riikide valitsused kaaluvad võrdse kohtlemise rakendamist deklaratsiooniga mitteühinenud riikide suhtes. 3. Deklaratsiooniga ühinenud riikide valitsused püüavad tagada, et nende kohalikud omavalitsusüksused kohaldavad võrdset kohtlemist. 4. Käesolev deklaratsioon ei käsitle deklaratsiooniga ühinenud riikide valitsuste õigust reguleerida välisinvesteeringute sisenemist riiki või välisettevõtjate asutamise tingimusi.
Vastuolulised nõuded	III.	Deklaratsiooniga ühinenud riikide valitsused teevad koostööd eesmärgiga vältida või vähendada vastuoluliste nõuete kehtestamist rahvusvaheliste ettevõtjate suhtes ning nad võtavad arvesse käesoleva dokumendi II lisa

² Rahvusvahelistele ettevõtjatele mõeldud suuniste tekst on esitatud käesoleva trükise I lisa.

		kehtestatud üldpõhimõtteid ja kohaldamist käsitlevaid sätteid. ³
Rahvusvahelist investeerimist soodustavad ja takistavad meetmed	IV.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Deklaratsiooniga ühinenud riikide valitsused tunnistavad vajadust parandada koostööd rahvusvaheliste otseinvesteeringute valdkonnas. 2. Sellega tunnistavad nad vajadust pöörata nõuetekohaselt tähelepanu nende deklaratsiooniga ühinenud riikide valitsuste huvidele, keda mõjutavad selle valdkonna eriõigusnormid ja haldustavad (edaspidi „meetmed“), millega nähakse ette ametlikud rahvusvahelist otseinvesteeringut soodustavad ja takistavad meetmed. 3. Deklaratsiooniga ühinenud riikide valitsused püüavad muuta sellised meetmed võimalikult läbipaistvaks, nii et nende tähtsus ja eesmärk oleks selge ning et neid käsitlev teave oleks vabalt kättesaadav.
Konsulterimismenetlused	V.	Deklaratsiooniga ühinenud riikide valitsused on valmis üksteisega konsulterima eespool nimetatud küsimustes vastavalt asjaomastele nõukogu otsustele.
Läbivaatamine	VI.	Deklaratsiooniga ühinenud riikide valitsused käsitlevad eespool nimetatud küsimusi korrapäraselt eesmärgiga muuta selliste valitsuste vaheline rahvusvaheline koostöö rahvusvahelise investeerimise ja rahvusvaheliste ettevõtjatega seotud küsimustes tõhusamaks.

³ Rahvusvaheliste ettevõtjate suhtes kohaldatavaid vastuolulisi nõudeid käsitlevad üldpõhimõtted ja kohaldamist käsitlevad sätted on kättesaadavad OECD veebisaidil www.oecd.org/daf/investment.

I osa

OECD suunised rahvusvahelistele ettevõtjatele

Soovitused vastutustundlikuks äritegevuseks ülemaailmses kontekstis

Tekst ja kommentaarid

Sekretariaadi märkus: Kommentaarid dokumendi „OECD suunised rahvusvahelistele ettevõtjatele” kohta on vastu võtnud investeeeringute komitee laiendatud koosseisu istungil, kus osales ka kaheksa OECD-välist, kuid rahvusvaheliste investeeeringute ja rahvusvaheliste ettevõtjate deklaratsiooni järgivat riiki.* Kommentaaridega soovitakse anda teavet ja pakkuda selgitusi rahvusvahelistele ettevõtjatele mõeldud suuniste ja nimetatud suuniseid käsitleva nõukogu otsuse kohta. Need kommentaarid ei moodusta osa rahvusvaheliste investeeeringute ja rahvusvaheliste ettevõtjate deklaratsioonist ega rahvusvahelistele ettevõtjatele mõeldud suuniseid käsitlevast nõukogu otsusest.

Käesolevas väljaandes on kommentaarid esitatud pärast asjaomast peatükki ning nummerdatud järjestikku numbritega 1–106.

* Argentina, Brasiilia, Egiptus, Leedu, Läti, Maroko, Peruu ja Rumeenia.

Sissejuhatus

1. OECD suunised rahvusvaheliste ettevõtjatele (edaspidi „suunised”) on valitsuste soovitud rahvusvaheliste ettevõtjatele. Suuniste eesmärk on tagada, et nimetatud ettevõtjad tegutseksid kooskõlas valitsuse poliitikaga, tugevdada ettevõtjate ja asukohariigi ühiskonna vahelist usaldust, aidata parandada tingimusi välisinvesteeringute tegemiseks ja suurendada rahvusvaheliste ettevõtjate panust säästvasse arengusse. Suunised on osa OECD rahvusvaheliste investeeringute ja rahvusvaheliste ettevõtjate deklaratsioonist, mille muud osad käsitlevad võrdset kohtlemist, ettevõtjatele esitatavaid vastuolulisi nõudeid ning rahvusvahelisi investeeringuid soodustavaid ja takistavaid meetmeid. Suunistes esitatakse vabatahtlikult järgitavad põhimõtted ja standardid vastutustundlikuks äritegevuseks ülemaailmses kontekstis kooskõlas kohaldatavate õigusnormide ja rahvusvaheliselt tunnustatud standarditega. Suuniseid järgivad riigid võtavad siiski siduva kohustuse rakendada suuniseid kooskõlas OECD nõukogu otsusega rahvusvaheliste ettevõtjatele mõeldud OECD suuniste kohta. Lisaks võivad suunistega hõlmatud küsimused olla reguleeritud ka siseriikliku õigusega ja rahvusvahelisel tasandil võetud kohustustega.
2. Rahvusvahelises ettevõtluses on toimunud laiaulatuslikud struktuurimuutused ning suuniseid on nende muutuste arvessevõtmiseks muudetud. Teenuste- ja teadmispõhiste sektori esilekerkimisega ja internetimajanduse laienemisega on teenuseid osutavatel ja tehnoloogiaetevõtjatel üha olulisem roll rahvusvahelisel turul. Suured ettevõtjad investeerivad rahvusvaheliselt endiselt kõige enam ja suundumus on suurtele rahvusvaheliste ühinemistele. Samal ajal on suurenenud ka väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate tehtavad välisinvesteeringud ning need ettevõtjad omavad nüüd suurt rahvusvahelist tähtsust. Sarnaselt kodumaistele ettevõtjatele kasutavad ka rahvusvahelised ettevõtjad varasemast mitmekesisemaid ärikorraldus- ja organisatsioonivorme. Strateegilised liidud ja tihedamad sidemed tarnijate ja töövõtjatega kipuvad ettevõtte piire ähmastama.
3. Rahvusvaheliste ettevõtjate struktuuris toimunud kiire areng peegeldub ka nende tegevuses arenguriikides, kus välismaised otseinvesteeringud on kiiresti kasvanud. Arenguriikides on rahvusvahelised ettevõtjad oma tegevust mitmekesistanud, nii et peale esmase tootmise ja kaevandamise tegeletakse nüüd ka valmistoodangu valmistamise ja koostamise, siseturu arendamise ja teenuste osutamisega. Teine oluline areng seisneb selles, et arenguriikides paiknevad rahvusvahelised ettevõtjad on esile kerkinud suurte rahvusvaheliste investoritena.
4. Rahvusvaheliste ettevõtjate tegevus on rahvusvahelise kaubanduse ja rahvusvaheliste investeeringute kaudu tugevdanud ja süvendanud maailma riikide ja piirkondade vahelisi sidemeid. Selline tegevus toob olulist kasu nii päritolu- kui ka asukohariikidele. Kasu suureneb, kui rahvusvahelised ettevõtjad pakuvad kaupu ja osutavad teenuseid, mida tarbijad soovivad osta, konkurentsivõimeliste hindadega ning kui nad tagavad kapitalipakkujatele õiglase tulu. Nende kaubandus- ja investeerimistegevus aitab kaasa kapitali, tehnoloogia, inimressursside ja loodusvarade tõhusale kasutamisele. Nad

soodustavad tehnosiiret maailma eri piirkondade vahel ja kohalikke tingimusi arvestava tehnoloogia arengut. Nii formaalse hariduse kui ka töökohal õpetamise kaudu soodustavad ettevõtjad ka inimkapitali arendamist ja loovad tööhõivevõimalusi asukohariikides.

5. Majanduslike muutuste laad, ulatus ja kiirus on esitanud ettevõtjatele ja nendega seotud sidusrühmadele uusi strateegilisi väljakutseid. Rahvusvahelistel ettevõtjatel on võimalus rakendada säästvast arengust lähtuvaid parimaid tegevuspõhimõtteid, mille eesmärk on tagada majanduslike, keskkonnavalaste ja sotsiaalsete eesmärkide sidusus. Rahvusvahelised ettevõtjad võivad veel suuremal määral edendada säästvat arengut, kui kaubavahetus toimub ja investeringuid tehakse avatud, konkurentsivõimelistel ja asjakohaselt reguleeritud turgudel.
6. Paljud rahvusvahelised ettevõtjad on näidanud, et äritegevust reguleerivaid rangeid standardeid kohaldades võib majanduskasvu suurendada. Tänapäeva maailmas on konkurents tugev ja rahvusvaheliste ettevõtjate tegevus on reguleeritud mitmesuguste õiguslike, sotsiaalsete ja regulatiivsete normidega. Seetõttu võib mõni ettevõtja tunda kiusatust loobuda asjaomaste põhimõtete ja käitumisstandardite järgimisest, püüdes saada lubamatut konkurentsieelist. Mõne ettevõtja selline teguviis võib kahjustada paljude ettevõtjate head nime ja põhjustada avalikkuse seas muret.
7. Paljud ettevõtjad on vastuseks avalikkuse väljendatud murele töötanud välja ettevõtte sisesed programmid ning juhtimis- ja haldussüsteemid, mis toetavad nende võetud kohustusi seoses ettevõtja ühiskondliku rolli, heade tavade ning hea äritava ja töötajate käitumisega. Mõni neist on võtnud appi konsulteerimis-, auditeerimis- ja sertifitseerimisteenused, aidates kaasa ekspertuskoste arenemisele neis valdkondades. Samuti on ettevõtjad edendanud sotsiaaldialoogi selles küsimuses, mida kujutab endast vastutustundlik äritegevus, ning teinud koostööd sidusrühmadega, sealhulgas mitut sidusrühma hõlmavate algatuste raames, et koostada juhised vastutustundliku äritegevuse kohta. Suunistes selgitatakse, millised on neid järgivate valitsuste ühised ootused seoses hea äritegevusega, ning nad on ettevõtjate ja teiste sidusrühmade jaoks võrdlusaluseks. Seega suunised nii täiendavad kui ka tugevdavad erasektori jõupingutusi, et määratleda vastutustundliku äritegevuse mõiste ja tegeleda sellise äritegevusega.
8. Valitsused teevad koostööd üksteise ning teiste osalejatega, et tugevdada äritegevuse rahvusvahelist õigus- ja poliitilist raamistikku. See protsess algas juba 20. sajandi alguses Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni raames tehtud tööga. Teine oluline verstapost on ÜRO inimõiguste ülddeklaratsiooni vastuvõtmine 1948. aastal. Sellele järgnes paljudes vastutustundliku äritegevuse valdkondades asjakohaste standardite pidev väljatöötamine ning see protsess jätkub siiani. OECD on seda protsessi olulisel moel toetanud, töötades välja standardeid, mis hõlmavad selliseid valdkondi nagu keskkond, korrupsioonivastane võitlus, tarbijate huvid, äriühingute üldjuhtimine ning maksustamine.
9. Suuniseid järgivate valitsuste ühine eesmärk on julgustada rahvusvahelisi ettevõtjaid aitama kaasa majanduslikule, sotsiaalsele ja keskkonnavalasele arengule ning vähendada raskusi, mida nende tegevus võib põhjustada. Selleks teevad valitsused koostööd paljude ettevõtjate, ametiühingute ja muude valitsusväliste organisatsioonidega, kes töötavad omal moel sama eesmärgi nimel. Valitsused saavad selle eesmärgi saavutamisele kaasa aidata, tagades soodsad sisepoliitilised olud, mis hõlmavad stabiilset makromajanduspoliitikat, ettevõtjate võrdset kohtlemist, asjakohast reguleerimist ja

usaldatavusjärelevalvet, erapooletut kohtumõistmist ja õiguskaitset ning tõhusat ja ausat avalikku haldust. Valitsused saavad kaasa aidata ka nii, et kehtestavad säästvat arengut toetavad standardid, edendavad neid ja viivad ellu asjakohast poliitikat ning jätkavad alustatud reforme, et tagada avaliku sektori tegevuse tõhusus ja tulemuslikkus. Suuniseid järgivad valitsused võtavad endale kohustuse pidevalt parandada nii siseriiklikku kui ka rahvusvahelist poliitikat, et suurendada kõigi inimeste heaolu ja tõsta nende elatustaset.

I. Mõisted ja põhimõtted

1. Suunised on soovitusel, mille valitsused on ühiselt adresseerinud rahvusvahelistele ettevõtjatele. Suunistes esitatakse heade tavade põhimõtted ja standardid, mis on kooskõlas kohaldatavate õigusnormide ja rahvusvaheliselt tunnustatud standarditega. Suuniste järgimine on ettevõtjate jaoks vabatahtlik ja neil ei ole õiguslikku jõudu. Siiski võivad mõned suunistega hõlmatud küsimused olla reguleeritud ka siseriikliku õigusega või rahvusvahelisel tasandil võetud kohustustega.
2. Siseriiklike õigusnormide järgimine on ettevõtjate esmane kohustus. Suunistega ei asendata siseriiklike õigusnorme ning need ei ole siseriiklike õigusnormide suhtes ülimuslikud. Kuigi suunised lähevad paljudel juhtudel kaugemale seaduses sätestatust, ei tohiks nendega panna ettevõtjat olukorda, kus ta seisab silmitsi vastuoluliste nõuetega, ning see ei ole ka suuniste eesmärk. Kuid riikides, kus siseriiklikud õigusnormid on vastuolus suunistes esitatud põhimõtete ja standarditega, peaksid ettevõtjad püüdma leida viise, kuidas neid põhimõtteid ja standardeid järgida võimalikult täielikul määral, minemata sealjuures vastuollu siseriikliku õigusega.
3. Kuna rahvusvahelised ettevõtjad tegutsevad kogu maailmas, peaks sellealane rahvusvaheline koostöö toimuma kõigis riikides. Suuniseid järgivad valitsused julgustavad oma riigis tegutsevaid ettevõtjaid järgima suuniseid ettevõtja tegutsemiskohast sõltumata, võttes arvesse asukohariigi olusid.
4. Suuniste kohaldamiseks ei ole vaja rahvusvahelisi ettevõtjaid täpselt määratleda. Need ettevõtjad tegutsevad kõikides majandussektorites. Tavaliselt hõlmavad rahvusvahelised ettevõtjad äriühinguid või muid üksusi, mis on asutatud rohkem kui ühes riigis ja mis on seotud selliselt, et nad võivad oma tegevust mitmeti koordineerida. Kuigi mõnel üksusel võib olla märkimisväärne mõju teiste tegevuse üle, võib üksuste autonoomia tase rahvusvaheliste ettevõtjate lõikes suuresti erineda. Omandivorm võib olla nii era-, riigiki kui ka segaomand. Suunised on adresseeritud kõigile rahvusvahelise ettevõtja üksustele (emaettevõtjad ja/või tütarettevõtjad). Arvestades kohustuste tegelikku jaotust eri üksuste vahel, eeldatakse, et nad teevad suuniste järgimise hõlbustamiseks koostööd ja abistavad üksteist.
5. Suunised ei ole mõeldud rahvusvaheliste ettevõtjate ja kodumaiste ettevõtjate erineva kohtlemise sisseseadmiseks, vaid nad järgivad üldist head tava. Sellest tulenevalt oodatakse nii rahvusvahelistelt kui ka kodumaistelt ettevõtjatelt ühesugust käitumist, kui suunised on ette nähtud mõlemat tüüpi ettevõtjatele.
6. Valitsused soovivad järgida suuniseid võimalikult suures ulatuses. Tunnistades, et väikestel ja keskmise suurusega ettevõtjatel ei pruugi olla suurte ettevõtjatega samu võimalusi, julgustavad suuniseid järgivad valitsused neid sellest olenemata suunistes esitatud soovitustest võimalikult suures ulatuses kinni pidama.

7. Suuniseid järgivad valitsused ei tohiks kasutada suuniseid proteksionistlikel eesmärkidel ega viisil, mis sunnib järeldama selle riigi suhtelist eelist, kuhu rahvusvahelised ettevõtjad investeerivad.
8. Valitsustel on õigus näha ette tingimused, mille kohaselt rahvusvahelised ettevõtjad nende riigis tegutsevad. Need tingimused peavad olema kooskõlas rahvusvahelise õigusega. Rahvusvahelise ettevõtja eri riikides paiknevad üksused peavad järgima asukohariigi õigusnorme. Kui deklaratsiooniga ühinenud riigid või kolmandad riigid on kehtestanud rahvusvaheliste ettevõtjate suhtes vastuolulisi nõudeid, julgustatakse asjaomaseid valitsusi tegema heas usus koostööd võimalike probleemide lahendamiseks.
9. Suuniseid järgivad valitsused seovad end kohustusega kohelda ettevõtjaid õiglaselt ning kooskõlas rahvusvahelise õiguse ja oma lepinguliste kohustustega.
10. Ettevõtjate ja asukohariigi valitsuse vahel tekkivate õigusprobleemide lahendamisele kaasaaitamiseks soovitatakse kasutada asjakohaseid rahvusvahelisi vaidluste lahendamise mehhanisme, sealhulgas vahekohut.
11. Suuniseid järgivad valitsused rakendavad suuniseid ja innustavad neid kasutama. Nad seavad sisse riiklikud kontaktpunktid, kelle ülesanne on edendada suuniseid ja toimida foorumina kõigi suunistega seotud küsimuste arutamisel. Deklaratsiooniga ühinenud riikide valitsused võtavad osa ka asjaomastest läbivaatamis- ja konsulteerimismenetlustest, et arutada küsimusi, mis on seotud suuniste tõlgendamisega muutuvvas maailmas.

II. Üldpõhimõtted

Ettevõtjad peaksid täiel määral arvestama asukohariigis kehtivate põhimõtetega ja võtma arvesse teiste sidusrühmade seisukohti. Ettevõtjatele esitatakse järgmised soovitusel.

A. Ettevõtjad peaksid tegema järgmist.

1. Ettevõtjad peaksid säästva arengu saavutamise huvides aitama kaasa majanduslikule, sotsiaalsele ja keskkonnavalasele arengule.
2. Nad peaksid austama nende isikute rahvusvaheliselt tunnustatud inimõigusi, keda nende tegevus mõjutab.
3. Ettevõtjad peaksid soodustama kohaliku suutlikkuse suurendamist, tehes seda tihedas koostöös kohaliku kogukonnaga, võttes sealhulgas arvesse äriühingute huve, ning arendama ettevõtja tegevust kodu- ja välismaistel turgudel kooskõlas vajadusega luua head äritavad.
4. Ettevõtjad peaksid aitama kaasa inimkapitali kujundamisele, eelkõige luues tööhõivevõimalusi ja hõlbustades töötajate koolitamist.
5. Ettevõtjad peaksid hoiduma taotlemast erandeid või nõustumast eranditega, mida ei ole ette nähtud inimõigusi, keskkonda, tervisekaitset, ohutust, tööjõudu, maksustamist, finantsstiimuleid või muid valdkondi käsitlevates õigusaktides.
6. Ettevõtjad peaksid toetama ja järgima äriühingu üldjuhtimise häid põhimõtteid ning kujundama ja kohaldama äriühingu üldjuhtimise häid tavasid, sealhulgas ettevõtjate gruppide seas.
7. Ettevõtjad peaksid töötama välja tõhusad iseregulatsioonitavad ja juhtimissüsteemid, mis aitavad kaasa ettevõtjate ja asukohariigi ühiskonna vaheliste usalduslikele suhetele, ning neid kohaldama.
8. Nad peaksid suurendama rahvusvaheliste ettevõtjate töötajate teadlikkust ettevõtja tegevuspõhimõtetest ning nende põhimõtete järgimist, tutvustades neid põhimõtteid asjakohasel viisil, sealhulgas koolitusprogrammide kaudu.
9. Ettevõtjad peaksid hoiduma võtmast diskrimineerivaid või distsiplinaarmeetmeid töötajate suhtes, kes heas usus teatavad juhtkonnale või vajaduse korral pädevale ametiasutusele tegevusest, mis on vastuolus õigusnormide, suuniste või ettevõtja tegevuspõhimõtetega.
10. Ettevõtjad peaksid võtma riskipõhise hoolekohustuse, näiteks lisades selle ettevõtja riskijuhtimissüsteemidesse, et teha kindlaks punktides 11 ja 12 kirjeldatud tegelik ja potentsiaalne kahjulik mõju ning seda mõju ennetada ja leevendada ning selgitada,

kuidas seda mõju käsitletakse. Hoosuskohustuse laad ja ulatus sõltuvad konkreetsest olukorrast.

11. Ettevõtjad peaksid vältima oma tegevuse kaudu kahjuliku mõju põhjustamist või selle tekkimisele kaasa aitamist suunistega hõlmatud küsimustes ning sellise mõju tekkimisel seda käsitlema.
12. Ettevõtjad peaksid püüdma ennetada või leevendada kahjulikku mõju, kui nad ei ole selle mõju tekkimisele kaasa aidanud, kuid kui mõju on sellest olenemata nende ärisuhete kaudu otseselt seotud nende tegevuse, toodete või teenustega. Selle eesmärk ei ole üle kanda kahjuliku mõju põhjustanud üksuse vastutust ettevõtjale, kellega tal on ärisuhted.
13. Ettevõtjad peaksid lisaks suunistega hõlmatud küsimustega seoses tekkinud kahjuliku mõju käsitlemisele julgustama võimaluse korral äripartnereid, sealhulgas tarnijaid ja alltöövõtjaid kohaldama suunistega kooskõlas olevaid vastutustundliku äritegevuse põhimõtteid.
14. Ettevõtjad peaksid tegema koostööd asjaomaste sidusrühmadega eesmärgiga luua reaalne võimalus selleks, et nende seisukohti saaks võtta arvesse selliste projektide või muude tegevuste planeerimisel ja neid käsitlevate otsuste tegemisel, mis võivad olulisel määral mõjutada kohalikku kogukonda.
15. Ettevõtjad peaksid hoiduma igasugusest sobimatust sekkumisest kohaliku poliitilisse ellu.

B. Ettevõtjaid julgustatakse tegema järgmist.

1. Ettevõtjaid julgustatakse oma olukorrast lähtuvalt toetama asjakohaste foorumite raames tehtavat koostööd eesmärgiga edendada internetivabadust, austades sõnavabadust ning kogunemis- ja ühinemisvabadust internetis.
2. Ettevõtjaid julgustatakse osalema erasektori või mitut sidusrühma hõlmavates algatustes ja sotsiaaldialoogis, mis käsitlevad tarneahela vastutustundlikku haldamist, või vajaduse korral neid toetama, tagades samas, et nende algatuste puhul võetakse nõuetekohaselt arvesse nende sotsiaalset ja majanduslikku mõju arenguriikidele ning kehtivaid rahvusvaheliselt tunnustatud standardeid.

Kommentaariid üldpõhimõtteid käsitleva peatüki kohta

1. Üldpõhimõtteid käsitlev peatükk on suuniste esimene peatükk, mis sisaldab ettevõtjatele mõeldud konkreetseid soovitusi. Seega on kõnealune peatükk oluline, sest selles määratletakse üldine meeolu ning sellega kehtestatakse ühtsed aluspõhimõtted järgnevatel peatükkides esitatavatele konkreetsetele soovitudele.
2. Ettevõtjatel soovitatakse teha valitsustega koostööd poliitika ja õigusnormide väljatöötamisel ja rakendamisel. Ühiskonna teiste sidusrühmade, sealhulgas kohaliku kogukonna seisukohtade ja ärihuvide arvessevõtmine võib seda protsessi rikastada. Samuti leitakse, et valitsused peaksid ettevõtjatega suhtlema läbipaistval moel ning konsulteerima ettevõtjatega just neis küsimustes. Ettevõtjaid tuleks käsitada valitsuse

partneritena neid mõjutava poliitika nii soovituslike kui ka regulatiivsete põhimõtete väljatöötamisel ja elluviimisel (suunised moodustavad ühe osa neist põhimõtetest).

3. Rahvusvaheliste ettevõtjate tegevus ei tohiks olla vastuolus säästva arenguga ning suuniste eesmärk on aidata kaasa vastastikusele täiendavusele selles vallas. Majandusliku, sotsiaalse ja keskkonnavalase arengu sidumine on tõepoolest peamine vahend säästva arengu eesmärgi saavutamiseks.⁴
4. IV peatükis käsitletakse põhjalikumalt A osa punktis 2 esitatud üldist inimõigusi käsitlevat soovitusi.
5. Suunistes tunnustatakse ka panust, mida rahvusvahelised ettevõtjad saavad anda kohaliku suutlikkuse suurendamise oma tegevuse kaudu kohalikus kogukonnas, ning julgustatakse neid seda panust andma. Samamoodi tunnustatakse inimkapitali kujundamist käsitleva soovituselga sõnaselgelt ja tulevikku silmas pidades panust individuaalsesse inimressursi arendamisse, mida rahvusvahelised ettevõtjad võivad pakkuda oma töötajatele, ning see ei hõlma mitte ainult värbamistavasid, vaid ka koolitust ja töötajate muud liiki arendamist. Inimkapitali kujundamine hõlmab ka mittediskrimineerimise põhimõtte järgimist värbamisel ning samuti edutamisel, elukestvat õpet ja muud liiki väljaõpet töökohal.
6. Suunistes soovitatakse ettevõtjatel üldiselt vältida selliste erandite sisseseadmist, mida ei ole ette nähtud muu hulgas inimõigusi, keskkonda, tervisekaitset, ohutust, töötajaid, maksustamist ja finantsstiimuleid käsitlevates õigusaktides. Samas ei taheta sellega rikkuda ettevõtja õigust taotleda õigusaktide muutmist. Sõnad „või hoiduda nõustumast” juhivad tähelepanu ka riigi rollile selliste erandite ettenägemisel. Kuigi tavaliselt on seda laadi säte olnud suunatud valitsustele, on sellel oluline tähtsus ka rahvusvaheliste ettevõtjate jaoks. On oluline märkida, et teatavatel juhtudel võivad konkreetsed õigusnormidest või muudest põhimõtetest tehtavad erandid olla nende õigusnormidega kooskõlas õiguspärasel avalikul korral tulenevatel põhjustel. Näited selle kohta on esitatud keskkonna- ja konkurentsipoliitikat käsitlevates peatükkides.
7. Suunistes soovitatakse ettevõtjatel kohaldada äriühingu üldjuhtimise häid tavasid, mis tulenevad OECD äriühingu üldjuhtimise põhimõtetest. Neis põhimõtetes kutsutakse üles kaitsma ja hõlbustama aktsionäride õiguste kasutamist, sealhulgas kohtlema aktsionäre õiglaselt. Ettevõtjad peaksid tunnustama sidusrühmadele õigusnormide või vastastikuste kokkulepetega antud õigusi ning soodustama aktiivset koostööd sidusrühmadega jõukuse ja töökohtade loomisel ning heas rahalises seisus olevate ettevõtjate jätkusuutlikkuse tagamisel.
8. Põhimõtetes kutsutakse ematöötaja juhatus üles tagama äriühingu strateegiliste suuniste olemasolu ja tõhusa järelevalve juhtimise üle ning võtma vastutust äriühingu ja aktsionäride ees, arvestades samas sidusrühmade huvidega. Nende kohustuste täitmisel peab juhatus tagama ettevõtja raamatupidamis- ja finantsaruannete süsteemi terviklikkuse, sealhulgas sõltumatu auditi, asjakohased kontrollisüsteemid, eelkõige riskijuhtimise, ning finants- ja tegevuskontrolli ning õigusnormide ja asjaomaste standardite järgimise.

⁴ Ühe kõige laiemalt aktsepteeritud säästva arengu määratluse on esitanud 1987. aastal ülemaailmne keskkonna- ja arengukomisjon (nn Brundtlandi komisjon): „Säästev areng on areng, mis peab tagama tänase põlvkonna vajaduste rahuldamise, ilma et kahjustataks tulevaste põlvkondade võimet rahuldada oma vajadusi.”

9. Põhimõtteid kohaldatakse ka ettevõtjate gruppide suhtes, kuigi tütarettevõtjate juhatustel võib olla kohustusi, mis tulenevad selle riigi õigusaktidest, kus nad asutatud on. Võimaluse korral tuleks nende tütarettevõtjate puhul teostada nõuetele vastavuse kontrolli ja kohaldada nende suhtes kontrollisüsteeme. Peale selle, üldjuhtimise jälgimine juhatuse poolt hõlmab sisemiste struktuuride pidevat ülevaatamist eesmärgiga tagada kogu grupis selged käsuliinid.
10. Riigi omandis olevate rahvusvaheliste ettevõtjate suhtes kohaldatakse samu soovitusi nagu ka eraomandis olevate ettevõtjate suhtes, kuid riiklik kontroll on sageli suurem juhul, kui lõppomanik on riik. OECD suunised riigiomandis olevate äriühingute üldjuhtimise kohta kujutavad endast kasulikku ja spetsiaalselt neile ettevõtjatele koostatud juhist ning selles juhises sisalduvate soovitude abil on juhtimist võimalik märkimisväärselt parandada.
11. Kuigi peamine vastutus õigus- ja institutsionaalse raamistiku parandamise eest lasub valitsustel, on äärmiselt oluline, et ettevõtjad rakendaksid äriühingu üldjuhtimise häid tavasid.
12. Valitsusväliste iseregulatsiooni vahendite ja meetmete üha suurenevas võrgustikus käsitletakse ettevõtjate käitumise aspekte ning suhteid ettevõtjate ja ühiskonna vahel. Sellega seoses on finantssektoris aset leidmas huvitavad arengud. Ettevõtjad mõistavad, et nende tegevusel on sageli sotsiaalsed ja keskkonda mõjutavad tagajärjed. Selle näiteks on iseregulatsiooni tavade ja juhtimissüsteemide kasutuselevõtt ettevõtjate poolt, kelle jaoks nende eesmärkide täitmine on oluline, ning sellega aitavad nad kaasa säästvale arengule. Selliste tavade väljatöötamine võib omakorda soodustada konstruktiivsete suhete loomist ettevõtjate ja selle ühiskonna vahel, kus nad tegutsevad.
13. Tõhusate iseregulatsiooni tavade sisseseadmise loomuliku jätkuna eeldatakse, et ettevõtjad aitavad suurendada töötajate teadlikkust ettevõtja tegevuspõhimõtete kohta. Soovitatakse kasutada kaitsemeetmeid heausksete rikkumistest teatajate jaoks, sealhulgas kaitsta töötajaid, kes annavad õigeaegsete heastavate meetmete puudumisel või nende tööhõivet kahjustava meetme võtmise põhjendatud riski korral pädevatele riigiasutustele teada seadusevastasest tegevusest. Selline kaitse on eriti oluline altkäemaksuvastaste ja keskkonnaalaste algatuste, kuid ka muude suunistes esitatud soovitude puhul.
14. Suunistes mõistetakse hoolsuskohustuse täitmise all protsessi, mille abil on ettevõtjatel võimalik kindlaks teha, kuidas nad käsitlevad äriotsuste tegemise ja riskijuhtimissüsteemide lahutamatu osana nende põhjustatud tegelikku ja potentsiaalset kahjulikku mõju, ning kuidas seda mõju ennetada, leevendada ja arvesse võtta. Hoolsuskohustuse võib kaasata üldisematesse ettevõtja riskijuhtimissüsteemidesse – tingimusel et selle käigus ei piirduta vaid ettevõtjale endale avalduvate oluliste riskide kindlakstegemise ja juhtimisega – eesmärgiga hõlmata kahjuliku mõju riskid, mis on seotud suunistega hõlmatud küsimustega. Potentsiaalset mõju tuleb ennetada või leevendada, samas kui reaalse mõju puhul tuleb võtta heastavaid meetmeid. Suunistes käsitletakse seda kahjulikku mõju, mille ettevõtjad on kas põhjustanud või mille tekkimisele on nad kaasa aidanud või mis on nende ettevõtjate ärisuhete kaudu otseselt seotud nende tegevuse, toodete või teenustega, nagu on kirjeldatud A osa punktides 11 ja 12. Hoolsuskohustuse võtmine võib aidata ettevõtjatel vältida sellise kahjuliku mõju tekkimise riski. Selle soovitude puhul tuleks kahjulikule mõjule kaasaaitamist tõlgendada olulisel määral kaasaaitamisena, s.t peetakse silmas tegevust, mis sunnib või õhutab teist üksust põhjustama kahjulikku mõju või hõlbustab sellel üksusel kahjuliku

mõju põhjustamist, ning siinkohal ei peeta silmas väikest või tähtsusetut kaasaaitamist. Mõiste „ärisuhted” hõlmab suhteid äripartneritega, tarneahelas osalevate üksustega ja mis tahes muude riigi omandisse kuuluvate või mittekuuluvate üksustega, mis on otseselt seotud ettevõtja äritegevuse, toodete või teenustega. A osa punktis 10 esitatud soovitus kohaldatakse suunistega hõlmatud nende küsimuste suhtes, mis on seotud kahjuliku mõjuga. Seda soovitus ei kohaldata teadust ja tehnoloogiat, konkurentsi ning maksustamist käsitlevate peatükkide suhtes.

15. Hoosuskohustuse laadi ja ulatust, näiteks konkreetsest olukorrast lähtuvalt võetavaid erimeetmeid mõjutavad sellised tegurid nagu näiteks äriühingu suurus, tema tegevuse laad, suunistes esitatud konkreetset soovitusi ning tema tekitatud kahjuliku mõju suurus. Konkreetset soovitusi seoses hoosuskohustusega inimõiguste valdkonnas on esitatud IV peatükis.
16. Kui ettevõtjatel on palju tarnijaid, julgustatakse neid kindlaks määrama üldised valdkonnad, kus kahjuliku mõju tekkimise risk on kõige suurem, ning seadma riskihindamise alusel tarnijad hoosuskohustuse täitmise eesmärgil pingeritta.
17. Suunistega hõlmatud küsimustes kahjuliku mõju põhjustamise või selle tekkimisele kaasaaitamise vältimine oma tegevuse kaudu hõlmab ka ettevõtja tegevust tarneahelas. Tarneahelas võivad suhted eksisteerida erineval kujul, sealhulgas näiteks frantsiisimise, litsentsimise või alltöövõtu vormis. Tarneahelasse kuuluvad üksused on sageli ise rahvusvahelised ettevõtjad ning sellest tulenevalt on deklaratsiooniga ühinenud riikides või neist riikidest tegutsevad ettevõtjad suunistega hõlmatud.
18. Kui ettevõtja tuvastab oma tarneahelas kahjuliku mõju põhjustamise riski, peaks ta võtma vajalikud meetmed selle mõju põhjustamise lõpetamiseks või sellise mõju ennetamiseks.
19. Kui ettevõtja teeb kindlaks, et valitseb risk aidata kaasa kahjuliku mõju tekkimisele, peaks ta võtma vajalikud meetmed mõju põhjustamisele kaasaaitamise lõpetamiseks või selle ennetamiseks ning kasutama oma mõjujõudu, et leevendada mis tahes allesjäänud mõju võimalikult suurel määral. Leitakse, et ettevõtjal on mõjujõudu siis, kui ta suudab muuta kahju tekitava üksuse vale käitumist.
20. A osa punktis 12 esitatud ootuste täitmine tähendaks, et ettevõtja, tegutsedes vastavalt vajadusele üksi või koostöös teiste üksustega, kasutab oma mõjuvõimu, et mõjutada kahjulikku mõju põhjustavat üksust eesmärgiga ennetada või leevendada seda mõju.
21. Suunistes tunnistatakse, et ettevõtjate võime aidata kaasa oma tarnijate käitumise muutmisele on praktiliste tegurite tõttu piiratud. Need praktilised piirangud on seotud tootomaduste, tarnijate arvu, tarneahela struktuuri ja keerukusega ning sellega, milline on ettevõtja turupositsioon võrreldes tema tarnijate või teiste tarneahelas tegutsevate üksustega. Kuid ettevõtjad võivad tarnijaid mõjutada ka lepinguliste kokkulepete kaudu, näiteks halduslepingud, potentsiaalsete tarnijate kvalifitseerumismõõdu, usaldusfondid ning litsentsi- või frantsiisilepingud. Määratletud riskidele asjakohase reageeringu kindlaksmääramisel on muude teguritena olulisel kohal ka kahjuliku mõju suurus ja selle mõju tekkimise tõenäosus ning see, kui olulise tähtsusega on see tarnija ettevõtja jaoks.
22. Ärisuhete puhul võib asjakohaseks reageeringuks olla tarnijaga ärisuhete jätkamine kogu riskimaandamisprotsessi jooksul, suhete ajutine peatamine, püüdes samas jooksvalt riske

maandada, või viimase võimalusena tarnijaga suhete lõpetamine pärast seda, kui riske on püütud tulutult maandada või kui ettevõtja leiab, et riskide maandamine ei ole võimalik või kui kahjulik mõju on liiga suur. Ettevõtja peaks arvesse võtma ka potentsiaalset kahjulikku sotsiaalset ja majanduslikku mõju, mis tuleneb otsusest suhted lõpetada.

23. Samuti võivad ettevõtjad teha koostööd tarnijate ja tarneahelasse kuuluvate teiste üksustega, et koostöös teiste sidusrühmadega parandada oma tegevust muu hulgas personalikoolituste ja muud liiki suutlikkuse suurendamise meetmete kaudu ning toetada suunistega kooskõlas olevate vastutustundliku äritegevuse põhimõtete integreerimist nende äritavadesse. Kui tarnijatel on mitu klienti ning on oht, et erinevad ostjad võivad kohaldada nende suhtes vastuolulisi nõudeid, võiksid ettevõtjad – konkurentsivastast käitumist vältides – osaleda kogu majandusharu hõlmavates koostööprojektides koos selliste ettevõtjatega, kellega neil on ühised tarnijad, et kooskõlastada tarneahelapoliitikat ja riskijuhtimisstrateegiaid, selleks muu hulgas teavet vahetades.
24. Samuti soovitatakse ettevõtjatel osaleda erasektori või mitut sidusrühma hõlmavates algatustes ja sotsiaaldialoogis, mis käsitlevad tarneahela vastutustundlikku haldamist, näiteks sellistes algatustes ja dialoogides, mida on alustatud rahvusvaheliste ettevõtjatele mõeldud OECD suuniseid käsitleva OECD nõukogu otsuse ja sellele lisatud menetluskorra kohase ennetava tegevuse osana.
25. Sidusrühmade kaasamine on interaktiivne protsess, mille käigus asjaomased sidusrühmad kaasatakse näiteks koosolekute, istungite või konsultatsioonimenetluste kaudu. Sidusrühmade tõhusat kaasamist iseloomustab vastastikune teabevahetus ning selline kaasamine sõltub mõlema poole heast tahtest. Seda laadi kaasamine võib olla eriti abiks selliste projektide või tegevuste kavandamisel ja nendega seoses otsuste langetamisel, mis hõlmavad näiteks maa või vee laiaulatuslikku kasutamist ning mis võivad olulisel määral mõjutada kohalikke kogukondi.
26. B osa punktis 1 nimetatakse olulist esilekerkivat probleemi. Selle punktiga ei kehtestata uusi standardeid ega eeldata nende väljatöötamist. Selles punktis tunnistatakse, et ettevõtjatel on huve, mis saavad olema mõjutatud, ning et ettevõtjate osalemine asjaomastes aruteludes koos teiste sidusrühmadega võib parandada nende ja teiste suutlikkust mõista küsimusi ja aidata neid lahendada. Selles tunnistatakse, et küsimused võivad olla mitmetahulised, ning rõhutatakse, et kõigil asjaomastel foorumitel tuleks teha koostööd. See ei mõjuta valitsuste seisukohti e-kaubanduse küsimustes Maailma Kaubandusorganisatsiooni raames. Selle punkti eesmärk ei ole jätta tähelepanuta muid olulisi avaliku korra huviorbiiti kuuluvaid küsimusi, mis võivad olla seotud interneti kasutamisega ning mida tuleb arvesse võtta.⁵ Lisaks, nagu käesolevate suuniste puhul üldiselt, nii ei ole ka selle punkti eesmärk kehtestada ettevõtjatele vastuolulisi nõudeid. See on kooskõlas suuniste mõisteid ja põhimõtteid käsitleva peatüki punktidega 2 ja 8.
27. Peale selle on oluline märkida, et iseregulatsiooni ja muude samalaadsete algatustega, sealhulgas käesolevate suunistega, ei tohiks õigusvastaselt piirata konkurentsi, ning samuti ei asenda need valitsuste sätestatud kehtivaid õigusnorme. Leitakse, et rahvusvahelised ettevõtjad peaksid vältima kaubandust või investeringuid moonutada võivat mõju, mida võivad avaldada väljatöötatavad tegevuspõhimõtted ja iseregulatsiooni tavad.

⁵ Mõned riigid on sellega seoses viidanud 2005. aasta Tunise infoühiskonna tegevuskavale.

III. Teabe avaldamine

1. Ettevõtjad peaksid tagama õigeaegse ja täpse teabe avaldamise kõikides olulistes küsimustes, mis käsitlevad nende tegevust, struktuuri, finantsseisundit, tulemusi, omandisuhet ja juhtimist. See teave tuleks avaldada kogu ettevõtte kohta ja vajaduse korral tegevusharude või geograafiliste piirkondade lõikes. Ettevõtjate teabe avaldamise põhimõtted tuleks kohandada ettevõtte laadi, suuruse ja asukoha järgi, võttes nõuetekohaselt arvesse kulusid ja ärisaladusi ning muid konkurentsiküsimusi.
2. Ettevõtjate teabe avaldamise põhimõtted peaksid muu hulgas sisaldama olulist teavet järgmistes valdkondades:
 - a) ettevõtja finants- ja tegevustulemused;
 - b) ettevõtja eesmärgid;
 - c) teave peamiste aktsiaosaluste ja hääleõiguse kohta, sealhulgas teave ettevõtjate grupi struktuuri ja grupisiseste suhete ning samuti kontrolli parandamise mehhanismide kohta;
 - d) juhatuse liikmete ja juhtkonna tasustamise poliitika ning teave juhatuse liikmete kohta, sealhulgas nende kvalifikatsioon, valikumenetlus, teave ettevõtja ülejäänud juhtkonna kohta ning selle kohta, kas igal juhatuse liikmel on õigus esindada ettevõtjat üksinda;
 - e) tehingud seotud isikutega;
 - f) prognoositavad riskitegurid;
 - g) töötajate ja teiste sidusrühmadega seotud küsimused;
 - h) juhtimisstruktuurid ja -põhimõtted, eelkõige mis tahes üldjuhtimise põhimõtete sisu ja nende rakendamise protsess.
3. Ettevõtjaid julgustatakse andma lisateavet, mis võiks hõlmata järgmist:
 - a) avalikustamiseks ette nähtud väärtushinnangud või käitumispõhimõtted, sealhulgas teave suunistega hõlmatud küsimusi käsitlevate ettevõtja põhimõtete kohta, kui selline avalikustamine on asjakohane ettevõtja tegevuse seisukohalt;
 - b) põhimõtted ja muud tegevusjuhised, millest ettevõtja lähtub, nende vastuvõtmise kuupäev ning teave selle kohta, millistes riikides ja milliste üksuste suhtes neid kohaldatakse;
 - c) ettevõtja tegevus nende põhimõtete ja juhiste rakendamisel;
 - d) teave siseauditi, riskijuhtimise ja õigusnormide järgimise süsteemide kohta;

- e) teave suhete kohta töötajate ja teiste sidusrühmadega.
4. Ettevõtjad peaksid kohaldama kvaliteedistandardeid raamatupidamise ning samuti finantsteabe ja muu teabe avaldamise suhtes, sealhulgas keskkonnaalase ja sotsiaalvaldkonda käsitleva aruandluse suhtes, kui selliseid aruandeid koostatakse. Tuleks avalikustada standardid või põhimõtted, mille alusel teave koostatakse ja avaldatakse. Iga-aastase auditi peaks läbi viima sõltumatu, pädev ja kvalifitseeritud audiitor, et anda juhatusele ja aktsionäridele väline objektiivne kinnitus selle kohta, et raamatupidamisaruanded kajastavad ettevõtja finantsseisundit ja tulemusi kõikides olulistes aspektides ausalt.

Kommentaariid teabe avaldamist käsitleva peatüki kohta

28. Selle peatüki eesmärk on aidata paremini mõista rahvusvaheliste ettevõtjate tegevust. Selge ja terviklik teave ettevõtja kohta on oluline erinevatele kasutajatele alates aktsionäridest ja finantsringkondadest kuni selliste isikuteni, nagu näiteks töötajad, kohalikud kogukonnad, konkreetset huvirühmad, valitsused ja ühiskond laiemalt. Selleks et üldsus mõistaks paremini ettevõtjaid ja nende suhteid ühiskonnaga ning nende keskkonnamõju, peaksid ettevõtjad tegutsema läbipaistval viisil ja vastama üldsuse üha kasvavale ja teadlikule nõudlusele teabe järele.
29. Kõnealuses peatükis rõhutatakse teabe avaldamist kahes valdkonnas. Teabe avaldamist käsitlevate soovitude esimene kogum on samasugune OECD äriühingu üldjuhtimise põhimõtetes avaldatud punktidega. Neid käsitlevad kommentaarid sisaldavad täiendavaid juhiseid ning suunistes esitatud soovitusi tuleks tõlgendada neist lähtuvalt. Teabe avaldamist käsitlevate soovitude esimest kogumit võib täiendada teine kogum, mis sisaldab teabe avaldamise soovitusi, mida ettevõtjatel soovitatakse järgida. Teabe avaldamist käsitlevates soovitudes keskendutakse peamiselt ettevõtjatele, kelle aktsiatega on võimalik avalikult kaubelda. Sel määral, mil need soovitused on kohaldatavad ettevõtjate laadi, suurust ja asukohta silmas pidades, peaksid need soovitused olema kasulikud ka üldjuhtimise parandamiseks neis ettevõtetes, kelle aktsiatega avalikult ei kaubelda, näiteks eraomandis või riigiomandis olevates ettevõtetes.
30. Teabe avaldamist käsitlevate soovitustega ei soovita kehtestada ettevõtjatele põhjendamatu halduskoormust või tekitada neile põhjendamatu kulusid. Samuti ei oodata, et ettevõtjad avaldaksid teavet, mis võiks ohustada nende konkurentsipositsiooni, välja arvatud juhul, kui teabe avaldamine on vajalik, et aidata teha täiel määral teavitatud investeerimisotsus ning vältida investorite eksitamist. Selleks et kindlaks määrata, milline teave tuleks kindlasti avaldada, kasutatakse suunistes olulisuse põhimõtet. Olulise teabe võib määratleda kui teabe, mille väljajätmine või väär eritus võib mõjutada teabe kasutajate tehtavaid majandusotsuseid.
31. Suunistes märgitakse ka üldiselt, et teabe koostamisel ja avaldamisel tuleks järgida raamatupidamist ning finants- ja muu teabe avaldamist käsitlevaid kvaliteedistandardeid. See parandab märkimisväärselt investorite suutlikkust jälgida ettevõtja tegevust, tagades aruannete suurema usaldusväärsuse ja võrreldavuse ning parema ülevaate ettevõtja toimimisest. Suunistes soovitatud iga-aastane sõltumatu audit peaks aitama parandada ettevõtja teostatavat kontrolli ja temapoolset nõuete järgimist.

32. Teabe avalikustamist käsitletakse kahes valdkonnas. Teabe avaldamist käsitlevate soovitude esimeses kogumis kutsutakse üles õigeaegselt ja täpselt avaldama kogu olulist teavet ettevõtja kohta, sealhulgas finantsseisundi, tulemuste, omandisuhete ja ettevõtte üldjuhtimise kohta. Samuti eeldatakse, et ettevõtja avaldab investoritele piisavalt teavet juhatuse liikmete ja juhtkonna tasustamise kohta (kas siis isikute kaupa või kokku), et investorid võiksid korralikult hinnata tasustamiskavaga kaasnevaid kulusid ja hüvesid ning seda, kuidas parandavad stiimulid, näiteks aktsiaoptsioonid, ettevõtte tulemusi. Tehingud seotud isikutega ja olulised prognoositavad riskitegurid on täiendav oluline teave, mis tuleks avaldada, nagu ka teave töötajaid ja teisi sidusrühmi hõlmavate küsimuste kohta.
33. Samuti julgustatakse suunistes järgima teabe avaldamist või teabevahetustavasid käsitlevate soovitude teist kogumit valdkondades, kus aruandlusstandardid on alles arengujärgus, näiteks aruandlus sotsiaal-, keskkonna- ja riske käsitlevate küsimuste alal. See on eriti oluline kasvuhoonegaaside heitkoguste valdkonnas, sest nende üle teostatav järelevalve suureneb, et hõlmata otsesed ja kaudsed, praegused ja tulevased ning ettevõtjate tekitatavad ja toodetest tulenevad heitkogused. Bioloogiline mitmekesisus on teine näide selles vallas. Paljud ettevõtjad esitavad lisaks finantstulemustele teavet ka muude teemade kohta ning peavad sellise teabe avaldamist võimaluseks näidata oma pühendumist sotsiaalselt aktsepteeritavate tavade järgimisele. Mõnel juhul võib selline teist liiki teabe avaldamine – või suhtlemine üldsusega ja teiste ettevõtja tegevusest otseselt mõjutatud osalistega – olla seotud üksustega, mida ettevõtja raamatupidamisaruanded ei hõlma. Näiteks võib selline avaldatav teave hõlmata ka teavet alltöövõtjate ja tarnijate kohta või ühissettevõttesse kuuluvate partnerite kohta. See on eriti asjakohane, et jälgida keskkonnakahjuliku tegevuse ülekandmist partneritele.
34. Paljud ettevõtjad on võtnud meetmeid, mis peaksid neid aitama äritegevust käsitlevate õigusaktide ja standardite järgimisel ning suurendama nende tegevuse läbipaistvust. Üha rohkem ettevõtjaid on koostanud äritegevust käsitlevad vabatahtlikud põhimõtted, mis väljendavad pühendumist eetilistele väärtustele sellistes valdkondades, nagu keskkond, inimõigused, tööstandardid, tarbijakaitse või maksustamine. Välja töötatakse või on töötatud spetsiaalsed juhtimissüsteemid ning jätkatakse nende arendamist, et aidata ettevõtjatel neid kohustustusi täita. Need süsteemid hõlmavad infosüsteeme, tegevuskorda ja koolitusnõudeid. Ettevõtjad teevad koostööd valitsusväliste ja valitsustevaheliste organisatsioonidega eesmärgiga töötada välja aruandlusstandardid, mis suurendavad ettevõtjate suutlikkust edastada teavet selle kohta, kuidas nende tegevus mõjutab säästva arengu vallas seatud eesmärkide saavutamist (näiteks globaalne aruandlusalgatus).
35. Ettevõtjatel soovitatakse pakkuda lihtsat ja ökonoomset juurdepääsu avaldatud teabele ning kaaluda selle eesmärgi saavutamiseks infotehnoloogia võimalusi. Siseturgudel kasutajatele kättesaadavaks tehtud teave peaks olema kättesaadav ka kõikidele huvitatud kasutajatele. Ettevõtjad võivad võtta konkreetseid meetmeid, et teha teave kättesaadavaks kogukondadele, kellel puudub juurdepääs trükimeediale (näiteks vaesemad kogukonnad, keda ettevõtja tegevus otseselt mõjutab).

IV. Inimõigused

Riikidel on kohustus kaitsta inimõigusi. Pidades silmas rahvusvaheliselt tunnustatud inimõigusi, nende riikide rahvusvahelisi inimõigustealaseid kohustusi, kus ettevõtjad tegutsevad, ning samuti asjaomaseid siseriiklikke õigusnorme, peaksid ettevõtjad tegema järgmist.

1. Ettevõtjad peaksid austama inimõigusi, s.t nad peaksid vältima teiste isikute inimõiguste rikkumist ning käsitlema ebasoodsat mõju inimõigustele, mille põhjustamises nad on osalenud.
2. Nad peaksid vältima oma tegevuse käigus inimõigustega seotud kahjuliku mõju põhjustamist või selle tekkimisele kaasa aitamist ning sellise mõju tekkimisel seda käsitlema.
3. Ettevõtjad peaksid otsima võimalusi sellise inimõigustele avalduva kahjuliku mõju ennetamiseks või leevendamiseks, mis on nende ärisuhete kaudu otseselt seotud ettevõtja tegevuse, toodete või teenustega, isegi kui nad ise ei aita kaasa selle mõju tekkimisele.
4. Ettevõtjad peaksid võtma kohustuse austada inimõigusi.
5. Nad peaksid täitma inimõigustega seotud hoolsuskohustust, lähtudes ettevõtja suurusest, tegevuse laadist ja tegevusvaldkonnast ning sellest, kui suur on risk põhjustada kahju inimõigustele.
6. Ettevõtjad peaksid nägema ette inimõigustele avalduva kahjuliku mõju leevendamise või tegema seaduslike protsesside raames koostööd sellise mõju leevendamiseks, kui nad teevad kindlaks, et nad on põhjustanud selle mõju või aidanud kaasa selle tekkimisele.

Kommentaariid inimõigusi käsitleva peatüki kohta

36. See peatükk algab sissejuhatusega, milles sätestatakse raamistik konkreetsete soovitude jaoks, mis käsitlevad inimõiguste austamist ettevõtjate poolt. See tugineb äriühinguid ja inimõigusi käsitlevale ÜRO raamistikule „Kaitsta, austada ja heastada” ning on kooskõlas selle rakendamise juhtpõhimõtetega.
37. Sissejuhatuses ja esimeses lõigus tunnistatakse, et riikidel lasub kohustus kaitsta inimõigusi ning et ettevõtjad peaksid austama inimõigusi igal pool, kus nad tegutsevad, olenemata oma suurusest, sektorist, tegevusvaldkonnast, omandivormist ja struktuurist. Inimõiguste austamine on ettevõtjatelt oodatava käitumise ülemaailme standard ning see ei sõltu riikide suutlikkusest ja/või soovist täita oma inimõiguste alaseid kohustusi ega vähenda neid kohustusi.

38. Riigi suutmatus kas jõustada asjaomaseid siseriiklikke õigusnorme või täita rahvusvahelisi inimõiguste alaseid kohustusi või asjaolu, et riik rikub selliseid õigusnorme või rahvusvahelisi kohustusi, ei vähenda ootust, et ettevõtjad austavad inimõigusi. Riikides, kus siseriiklikud õigusnormid on vastuolus rahvusvaheliselt tunnustatud inimõigustega, peaksid ettevõtjad püüdma leida kooskõlas mõisteid ja põhimõtteid käsitleva peatüki punktiga 2 võimalusi nende õiguste austamiseks võimalikult suurel määral, nii et nad ei rikuks siseriiklikke õigusnorme.
39. Igal juhul ning olenemata riigist või ettevõtjate tegevuse konkreetsest kontekstist tuleks lähtuda vähemalt rahvusvaheliselt tunnustatud inimõigustest, mis on kirja pandud rahvusvahelises inimõiguste kogus, mis koosneb inimõiguste ülddeklaratsioonist ja peamistest dokumentidest, mille kaudu see on kodifitseeritud – kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelist paktist ning majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste õiguste rahvusvahelisest paktist –, ning põhiõiguseid käsitlevatest põhimõtetest, mis on sätestatud Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni 1998. aasta tööalaste aluspõhimõtete ja põhiõiguste deklaratsioonis.
40. Ettevõtjad võivad avaldada mõju põhimõtteliselt kõigile rahvusvaheliselt tunnustatud inimõigustele. Praktikas võivad mõned inimõigused olla teistest rohkem ohus teatavates majandussektorites või tegevusvaldkondades ning seetõttu tuleb neile pöörata suuremat tähelepanu. Kuid olukord võib muutuda, seega tuleb kõik õigused korrapäraselt üle vaadata. Olenevalt olukorrast on võimalik, et ettevõtjad peavad kaaluma täiendavate põhimõtete kehtestamist. Näiteks peaksid ettevõtjad austama selliste konkreetsetesse rühmadesse või elanikkonna gruppidesse kuuluvate üksikisikute inimõigusi, kes vajavad eritählepanu, kui ettevõtjad avaldavad nende inimõigustele kahjulikku mõju. Sellega seoses on ÜRO õigusaktides edasi arendatud põlisrahvaste õigusi, rahvus-, etnilistesse, usu- ja keelevähemustesse kuuluvate isikute õigusi ning naiste, laste, puudega inimeste ning võõrtöötajate ja nende perekondade õigusi. Peale selle, relvastatud konflikti korral peaksid ettevõtjad austama rahvusvahelise humanitaarõiguse põhimõtteid, mis võivad aidata ettevõtjatel vältida kahjuliku mõju põhjustamise või sellise mõju tekkimisele kaasaaitamise riski, kui nad tegutsevad sellistes rasketes oludes.
41. Inimõigustele avalduva tegeliku ja potentsiaalse kahju käsitlemine, mida nimetatakse punktis 1, hõlmab piisavate meetmete võtmist selle mõju määratlemiseks ja võimaluse korral selle ennetamiseks ning potentsiaalse inimõigustele avalduva mõju leevendamiseks, tegeliku mõju heastamist ning selle kohta aru andmist, kuidas inimõigustele avalduvat kahjulikku mõju käsitletakse. Mõiste „rikkumine” viitab kahjulikule mõjul, mida ettevõtja võib avaldada üksikisikute inimõigustele.
42. Punktis 2 soovitatakse ettevõtjatel vältida oma tegevuse käigus inimõigustega seotud kahjuliku mõju põhjustamist või selle tekkimisele kaasa aitamist ning sellise mõju tekkimisel seda käsitleda. Mõiste „tegevus” võib hõlmata nii tegevust kui ka tegevusetust. Kui ettevõtja põhjustab või võib põhjustada kahjulikku mõju inimõigustele, peaks ta võtma vajalikud meetmed mõju avaldamise lõpetamiseks või mõju ennetamiseks. Kui ettevõtja aitab kaasa või võib aidata kaasa sellise mõju tekkimisele, peaks ta võtma vajalikud meetmed mõju põhjustamisele kaasaaitamise lõpetamiseks või selle ennetamiseks ning kasutama oma mõjuvõimu, et leevendada mis tahes allesjäänud mõju võimalikult suurel määral. Leitakse, et ettevõtjal on mõjujõudu siis, kui ta suudab muuta selle üksuse tegevust, mis põhjustas kahjuliku mõju inimõigustele.

43. Punktis 3 käsitletakse keerulisemat olukorda, kus ettevõtja ei ole kaasa aidanud inimõigustele avalduva kahjuliku mõju põhjustamisele, kuid selline mõju on sellest olenemata otseselt seotud ettevõtja tegevuse, toodete või teenustega tema ärisuhete kaudu teise üksusega. Punkti 3 eesmärk ei ole inimõigustele kahjulikku mõju põhjustanud üksuse vastutust edasi kanda ettevõtjale, kellega tal on ärisuhted. Punktis 3 esitatud ootuste täitmise tähendaks, et ettevõtja, tegutsedes vastavalt vajadusele üksi või koostöös teiste üksustega, kasutaks oma mõjuvõimu, et mõjutada inimõigustele kahjulikku mõju põhjustavat üksust eesmärgiga seda mõju ennetada või leevendada. Mõiste „ärisuhted” hõlmab suhteid äripartneritega, ettevõtja tarneahelas osalevate üksustega ja riigi omandisse kuuluva või mittekuuluva mis tahes muu üksusega, mis on otseselt seotud ettevõtja äritegevuse, toodete või teenustega. Sellises olukorras sobiva tegevuse kindlaksmääramisel on muu hulgas olulised sellised tegurid, nagu ettevõtja mõjuvõim asjaomase üksuse üle, asjaolu, kui oluline on nendevaheline suhe ettevõtja jaoks, mõju suurus ning see, kas suhete lõpetamine üksusega põhjustaks inimõigustele kahjulikku mõju.
44. Punktis 4 soovitatakse ettevõtjatel väljendada oma pühendumist inimõiguste austamisele sellise põhimõtteid sisaldava poliitikadokumendi kaudu, mis i) on heaks kiidetud ettevõtja kõige kõrgemal tasandil; ii) põhineb asjaomastel ettevõttesisestel ja/või -välistel ekspertteadmistel; iii) sisaldab ettevõtja personali, äripartnerite ja teiste ettevõtja tegevuse, toodete või teenustega otseselt seotud isikute ootusi inimõiguste valdkonnas; iv) on avalikult kättesaadav ning tehtud ettevõtte siseselt ja ka -väliselt teatavaks nii ettevõtja kõigile personaliliikmetele, äripartneritele kui ka teistele asjaomastele isikutele; v) leiab kajastamist vajalikes tegevuspõhimõtetes ja -protseduurides, et neid põhimõtteid juurutataks kogu ettevõttes.
45. Punktis 5 soovitatakse ettevõtjatel täita hoolsuskohustust seoses inimõiguste järgimisega. Protsess hõlmab tegeliku inimõigustele avalduva või potentsiaalselt avalduda võiva mõju hindamist, järelduste arvessevõtmist ja käitumist neist lähtuvalt, reageeringute jälgimist ning samuti teabe edastamist selle kohta, kuidas mõju käsitatakse. Inimõiguste alase hoolsuskohustuse võib kaasata ettevõtja üldistesse riskijuhtimissüsteemidesse – tingimusel et selle käigus ei piirdata vaid ettevõtjale endale avalduvate oluliste riskide kindlakstegemise ja juhtimisega –, et hõlmata õiguste omajate riskid. Tegemist on pideva protsessiga, mille raames tunnistatakse, et inimõiguste alased riskid võivad aja jooksul muutuda vastavalt sellele, kuidas muutuvad ettevõtja tegevus ja tegevusraamistik. Täiendavad hoolsuskohustuse alased juhised, sealhulgas seoses tarneahelatega, ning asjakohased reageeringud tarneahelates esile kerkida võivatele riskidele on esitatud üldpõhimõtteid käsitleva peatüki A osa punktides 10–12 ja neid käsitlevates kommentaarides.
46. Kui ettevõtjad teevad oma hoolsuskohustuse täitmise protsessi käigus või mõnel muul viisil kindlaks, et nad on põhjustanud kahjulikku mõju või aidanud kaasa selle tekkimisele, soovitatakse suunistes, et ettevõtjad peaksid olema kehtestanud menetlused, mis võimaldaksid seda mõju heastada. Mõnel juhul on vajalik koostöö õiguskaitseorganite või riiklike kohtuväliste mehhanismidega. Teiste olukordade puhul võivad tegevustasandil eksisteerivad kaebuse esitamise mehhanismid, mis on mõeldud nende jaoks, keda ettevõtjate tegevus mõjutada võib, kujutada endast tõhusat vahendit selliste protsesside tagamiseks, kui need mehhanismid vastavad peamistele kriteeriumidele, milleks on legitiimsus, juurdepääsetavus, prognoositavus, õiglus, kokkusobivus suunistega ja läbipaistvus, ning kui nad põhinevad dialoogil ja kaasamisel eesmärgiga leida kokkuleppel põhinev lahendus. Selliste mehhanismide haldamisega võib tegeleda ettevõtja ise või siis võib ta teha seda koostöös teiste sidusrühmadega ning

need mehhanismid võivad pakkuda pidevat õppimise võimalust. Tegevustasandil eksisteerivaid kaebuse esitamise mehhanisme ei tohiks kasutada selleks, et kahjustada ametiühingute rolli tööalaste vaidluste menetlemisel, ning samuti ei tohiks selliste mehhanismidega takistada juurdepääsu kohtulikele või kohtuvälistele kaebuse esitamise mehhanismidele, sealhulgas juurdepääsu suuniste kohastele riiklikele kontaktpunktidele.

V. Töehõive ja töösuhted

Ettevõtjad peaksid kohaldatavate õigusnormide, kehtivate töösuhete ja värbamistavade ning kohaldatavate rahvusvaheliste tööstandardite alusel tegema järgmist.

1. Ettevõtjad peaksid:
 - a) austama rahvusvahelise ettevõtja värvatud töötajate õigust luua ametiühinguid ja esindusorganisatsioone omal valikul ning ühineda selliste ühingute või organisatsioonidega;
 - b) austama rahvusvahelise ettevõtja värvatud töötajate õigust kasutada kollektiivlābirāākimisteks omal valikul ametiühinguid ja esindusorganisatsioone ning osalema töötajate esindajatega peetavates konstruktiivsetes lābirāākimistes kas isiklikult või tööandjate ühenduste kaudu eesmärgiga jõuda kokkuleppele töehõivetingimustes;
 - c) aitama kaasa laste töö viivitamatule kaotamisele ning võtma kohesed ja tõhusad meetmed, et tagada kiiremas korras laste töö halvimate vormide keelustamine ja kaotamine;
 - d) aitama kaasa sunniviisilise või kohustusliku töö kõikide vormide kaotamisele ning võtma asjakohased meetmed eesmärgiga tagada, et ettevõtja ei kasutaks oma tegevuse käigus sunniviisilist või kohustuslikku tööd;
 - e) juhinduma oma tegevuse käigus töehõive puhul võrdsete võimaluste pakkumise ja võrdse kohtlemise põhimõttest ning võrdselt kohtlema oma töötajaid nende rassist, nahavärvist, soost, usutunnistusest, poliitilistest veendumustest, rahvusest või sotsiaalsest päritolust või muust staatusest sõltumata, välja arvatud juhul, kui töötaja valimine teda iseloomustavate tunnuste alusel aitab kaasa sellise kehtestatud valitsuse poliitika edendamisele, millega eelkõige suurendatakse võrdsust töehõivevõimalustes, või kui see on seotud ametikohast tulenevate nõuetega.
2. Nad peaksid:
 - a) võimaldama töötajate esindajatel vajaduse korral osaleda tõhusate kollektiivlepingute väljatöötamisel;
 - b) andma töötajate esindajatele töötingimuste üle peetavateks konstruktiivseteks lābirāākimisteks vajalikku teavet;
 - c) andma töötajatele ja nende esindajatele teavet, mis võimaldab neil saada tõepärase ja õiglase ülevaate üksuse või vajaduse korral kogu ettevõtte tegevusest.

3. Ettevõtjad peaksid edendama tööandjate ja töötajate ning nende esindajate vahelisi konsultatsioone ning muud laadi koostööd ühist huvi pakkuvates valdkondades.
4. Ettevõtjad peaksid:
 - a) järgima vähemalt sama soodsaid tööhõive- ja töösuhtenorme kui need, mida järgivad võrreldavad tööandjad asukohariigis;
 - b) kui rahvusvahelised ettevõtjad tegutsevad arenguriikides, kus võrreldavaid tööandjaid ei pruugi eksisteerida, pakkuma parimaid võimalikke palku, hüvitisi ja töötingimusi, pidades silmas valitsuse poliitikat. Need tegurid peaksid olema vastavuses ettevõtja majandusliku olukorraga, kuid vähemalt piisavad selleks, et rahuldada töötajate ja nende perekondade põhivajadusi;
 - c) astuma piisavaid samme tööohutuse ja töötervishoiu tagamiseks oma tegevuse käigus.
5. Nad peaksid võimalikult suures ulatuses võtma tööle kohalikke elanikke ning korraldama nende tööoskuste parandamiseks töötajate väljaõpet koostöös nende esindajatega ja vajaduse korral ka asjaomaste ametiasutustega.
6. Kaaludes oma tegevuse muutmist viisil, mis mõjutaks olulisel määral tööhõivet, eelkõige üksuse sulgemise korral, kui sellega kaasnevad kollektiivsed koondamised, peaksid ettevõtjad teavitama sellistest muutustest piisavalt varakult töötajate esindajaid ja nende esindusorganisatsioone ning vajaduse korral ka asjaomaseid ametiasutusi ning tegema nendega koostööd, et võimalikult suurel määral leevendada kahjulikku mõju. Iga juhtumi erisusi arvestades on juhtkonnal soovitatav koondamisest teatada enne lõpliku otsuse tegemist. Otsuse tagajärgede leevendamiseks tehtava konstruktiivse koostöö huvides võib rakendada ka muid abinõusid.
7. Kui töötajate esindajatega peetakse heas usus läbirääkimisi töötingimuste üle või kui töötajad kasutavad oma ühinemisõigust, peaksid ettevõtjad hoiduma ähvardustest viia kas kogu majandusüksus või osa sellest teise riiki või tuua üle töötajaid ettevõtja teistes riikides paiknevatest üksustest, et ebaausalt mõjutada läbirääkimisi või takistada ühinemisõiguse kasutamist.
8. Ettevõtjad peaksid võimaldama oma töötajate volitatud esindajatel pidada läbirääkimisi kollektiivlepingu või töötajate ja juhtkonna suhete üle ning lubama pooltel ühist huvi pakkuvates küsimustes konsulteerida juhtkonna esindajatega, kes on volitatud tegema otsuseid neis küsimustes.

Kommentaariid tööhõivet ja töösuheteid käsitleva peatüki kohta

47. Selle peatüki sissejuhatavas osas osutatakse kohaldatavatele õigusnormidele eesmärgiga tunnistada asjaolu, et rahvusvaheliste ettevõtjate suhtes võidakse konkreetsetes riikides tegutsedes kohaldada tööhõivet ja töösuheteid reguleerivaid siseriiklikke ja rahvusvahelisi õigusnorme. Mõisted „kehtivad töösuhted” ja „värbamistavad” on piisavalt laiad, et võimaldada mitmeti tõlgendamist erinevate siseriiklike olude valguses – näiteks siseriiklike õigusnormide alusel töötajatele pakutavad erinevad läbirääkimisvõimalused.

48. Rahvusvaheline Tööorganisatsioon (ILO) on pädev kehtestama rahvusvahelisi tööstandardeid ja käsitlema nendega seotud küsimusi ning edendama põhiõiguste austamist töökohal, nagu on tunnustatud selle organisatsiooni 1998. aasta tööalaste aluspõhimõtete ja põhiõiguste deklaratsioonis. Suunistel kui mittesiduval dokumendil on täita oma roll nende standardite ja põhimõtete järgimisele kaasaaitamisel rahvusvaheliste ettevõtjate seas. Suuniste kõnealuse peatüki sätetes korratakse asjakohaseid sätteid, mis pärinevad 1998. aasta deklaratsioonist ja ka ILO 1977. aasta kolmepoolsest deklaratsioonist rahvusvaheliste ettevõtete ja sotsiaalpoliitika põhimõtete kohta, mis vaadati viimati üle 2006. aastal (edaspidi „ILO rahvusvaheliste ettevõtjate deklaratsioon“). Viimati nimetatud deklaratsioonis sätestatakse põhimõtted tööhõive, koolituse, tööttingimuste ja töösuhete valdkonnas, samas kui OECD suunistega hõlmatakse kõiki äritegevuse peamisi aspekte. OECD suunistes ja ILO rahvusvaheliste ettevõtjate deklaratsioonis osutatakse ettevõtjatel oodatavale käitumisele ning need dokumendid peaksid toimima teineteisega paralleelselt ja mitte vastanduma. ILO rahvusvaheliste ettevõtjate deklaratsioon võib seega osutada suuniste mõistmisel kasulikuks, sest deklaratsioon on põhjalikum. Kuid vastutus ILO rahvusvaheliste ettevõtjate deklaratsiooni ja suuniste järgimise tagamise eest on institutsionaalselt siiski eraldatud.
49. V peatükis kasutatav terminoloogia on kooskõlas ILO rahvusvaheliste ettevõtjate deklaratsioonis kasutatuga. Mõisteid „rahvusvaheliste ettevõtjate värvatud töötajad“ ja „oma töötajad“ tuleks kasutada samas tähenduses nagu ILO rahvusvaheliste ettevõtjate deklaratsioonis. Nende mõistete viidatakse töötajatele, kes on rahvusvahelise ettevõtjaga töösuhtes. Ettevõtjad, kes soovivad mõista neile V peatükist tulenevaid kohustusi, peavad määrama kindlaks töösuhte olemasolu suuniste tähenduses. Selle kohta leiavad nad juhiseid ILO 2006. aasta soovitus nr 198 punkti 13 alapunktides a ja b esitatud mittetäielikust näitajate loetelust. Peale selle leitakse, et töösuhted muutuvad ja arenevad aja jooksul ning et ettevõtjad peaksid oma suhted töötajatega korraldama nii, et vältida varjatud tööhõive toetamist, julgustamist või sellises tegevuses osalemist. Varjatud tööhõive leiab aset siis, kui tööandja ei kohtle isikut töötajana, varjates tema tegelikku õiguslikku seisundit.
50. Käesolevate soovitustega ei sekkuta tõelistesse tsiviil- ja ärisuhetesse, vaid püütakse pigem tagada, et töösuhtes olevad üksikisikud saaksid kaitset, mis on neile suunistega ette nähtud. Leitakse, et töösuhte puudumisel peaksid ettevõtjad sellest olenemata tegutsema vastavalt üldpõhimõtteid käsitleva II peatüki A osa punktides 10–13 esitatud soovitustele riskipõhise hoolsuskohustuse ja tarneahela kohta.
51. Käesoleva peatüki punktis 1 korratakse kõiki nelja tööalast aluspõhimõtet ja põhiõigust, mis sisalduvad ILO 1998. aasta deklaratsioonis, nimelt ühinemisvabadust, kollektiivlääbirääkimiste pidamise õigust, laste töö viivitamatut kaotamist, sunniviisilise või kohustusliku töö kõigi vormide kaotamist ning võrdset kohtlemist töölevõtmise ja töötamise ajal. Need põhimõtted ja õigused on kehtestatud konkreetsete õiguste ja kohustuste kujul ILO aluskonventsioonides.
52. Punkti 1 alapunktis c soovitatakse rahvusvahelistel ettevõtjatel anda oma panus laste töö viivitamatusse kaotamisse ILO 1998. aasta deklaratsiooni ja laste töö kõige raskemaid vorme käsitleva ILO konventsiooni nr 182 tähenduses. Juba ammu on kehtestatud laste tööd käsitlevad ILO dokumendid, milleks on konventsioon nr 138 ja soovitus nr 146 (mõlemad võeti vastu 1973. aastal) ning mis käsitlevad vanuse alammäära töölevõtmisel. Rahvusvahelistel ettevõtjatel võib olla oma tööhõivetavade ning kvaliteetsete ja hästi tasustatud töökohtade loomise ning majanduskasvu antava panuse

kaudu positiivne roll üldiselt vaesuse ja eelkõige laste töö peamiste põhjuste käsitlemisel. On oluline tunnustada ja julgustada rahvusvaheliste ettevõtjate rolli laste töö probleemile kestva lahenduse leidmisel. Sellega seoses väärib eriti märkimist asukohariikides elavate laste haridusstandardite parandamine.

53. Punkti 1 alapunktis d soovitatakse ettevõtjatel aidata kaasa sunniviisilise ja kohustusliku töö kõigi vormide kaotamisele. Tegemist on järjekordse ILO 1998. aasta deklaratsioonist tuleneva põhimõttega. See tööalane põhiõigus rajaneb ILO 1930. aasta konventsioonil nr 29 ja 1957. aasta konventsioonil nr 105. Konventsioonis nr 29 nähakse ette, et valitsused kohustuvad võimalikult lühikese aja jooksul tegema lõpu sunniviisilise või kohustusliku töö kasutamisele kõigis selle vormides, samas kui konventsioonis nr 105 nõutakse, et nad võtaksid enesele kohustuse keelustada kohustuslik või sunniviisiline töö ja mitte kasutada seda mistahes vormis. Samas mõistetakse, et ILO on pädev organ tegelemaks vangide töö keerulise küsimusega, eelkõige kui tegemist on vangide töö pakkumisega eraisikutele, ettevõtjatele või ühendustele (ja vangide andmisega nende käsutusse).
54. Punkti 1 alapunktis e viidatud tööhõivega seotud mittediskrimineerimise põhimõtet kohaldatakse värbamise, tööülesannete määramise, ametist vabastamise, töötasu ja hüvitiste maksmise, edutamise, üleviimise või ümberpaigutamise, töölepingu lõpetamise, koolitamise ja pensionile jäämise tingimuste suhtes. Loetelus, mis sisaldab punkte, mille alusel ei tohi isikut diskrimineerida, ning mis on võetud ILO 1958. aasta konventsioonist nr 111, 2000. aasta emaduse kaitse konventsioonist nr 183, 1983. aasta puuetega isikuid käsitlevast tööhõivekonventsioonist nr 159, 1980. aasta vanemaid töötajaid käsitlevast soovitusel nr 162 ning 2010. aasta soovitusel nr 200 HI-viiruse ja AIDSi kohta töökohal, leitakse, et mis tahes eristamine, kõrvalejätmine või eelistamine neil alustel kujutab endast konventsioonide, soovitude ja juhiste rikkumist. Mõiste „muu staatus” viitab käesolevates suunistes osalemisele ametiühingu tegevuses ja sellistele tunnustele nagu vanus, puue, rasedus, perekonnaseis, seksuaalne sättumus või HI-viiruse kandmine. Kooskõlas punkti 1 alapunkti e sätetega soovitatakse ettevõtjatel parandada naiste ja meeste võrdseid võimalusi, pöörates erilist tähelepanu võrdsetele valiku-, tasustamis- ja edutamiskriteeriumidele ning nende kriteeriumide võrdsele kohaldamisele, ning ennetada diskrimineerimist või kõrvalejätmist perekonnaseisu, raseduse või lapsevanemaks olemise tõttu.
55. Kõnealuse peatüki punkti 2 alapunktis c leitakse, et teave, mida ettevõtjad oma töötajatele ja nende esindajatele annavad, peaks andma tõepärase ja õiglase ülevaate ettevõtja tegevusest. See teave hõlmab ettevõtja struktuuri, tema majanduslikku ja finantsolukorda ning vastavaid väljavaateid, tööhõivetrende ning oodatavaid olulisi muutusi tegevuses, võttes arvesse seadusest tulenevaid nõudeid ärisaladuse hoidmisele. Ärisaladuse hoidmine võib tähendada, et teatavat teavet ei esitata või selle esitamisega kaasnevad teatavad kaitsemeetmed.
56. Kõnealuse peatüki punktis 3 esitatud viide töötajate osalemisele konsultatsioonide kaudu on võetud ILO 1952. aasta soovitusel nr 94, mis käsitleb tööandjate ja töötajate vahelisi konsultatsioone ja nende vahelist koostööd äriühingu tasandil. See punkt on kooskõlas ka ILO rahvusvaheliste ettevõtjate deklaratsioonis sisalduva sättega. Selliste konsultatsioonidega ei tohiks asendada töötajate õigust pidada läbirääkimisi tööhõivetingimuste üle. Töökorralduse üle peetavaid konsultatsioone käsitlev soovitus on esitatud ka punktis 8.

57. Punkti 4 puhul hõlmavad tööhõivet ja töösuhteid käsitlevad standardid ka hüvitamist ja töötaja korraldust. Viide tööohutusele ja töötervishoiule tähendab, et rahvusvahelistel ettevõtjatel soovitatakse järgida kehtivaid regulatiivseid standardeid ja sektoris kehtestatud norme, eesmärgiga minimeerida õnnetuste ja tervisekahjustuste esinemise riski, mis tuleneb tööülesannete täitmisest või on sellega seotud või mis tekib selle ajal. Sellega kutsutakse ettevõtjaid üles parandama tööohutuse ja töötervishoiu alaseid meetmeid oma tegevuse kõigis valdkondades isegi siis, kui asukohariigi kehtivate õigusnormidega seda ametlikult ei nõuta. Samuti julgustatakse selle punktiga ettevõtjaid austama töötajate võimalust lõpetada töötamine, kui on põhjendatult alust arvata, et valitseb kohene ja tõsine oht tervisele või ohutusele. Peegeldades tervise- ja ohutuseküsimate tähtsust asjaomaste soovitude seas, on neid korratud ka mujal suunistes, eelkõige tarbijate huve ja keskkonda käsitlevates peatükkides. ILO 2002. aasta soovitus nr 194 esitatakse kutsehaiguste suunav nimekiri ning samuti tegevuspõhimõtted ja juhised, mida ettevõtjad võivad suuniste selle soovitusel rakendamisel arvesse võtta.
58. Peatüki punktis 5 esitatud soovitus julgustatakse rahvusvahelisi ettevõtjaid värbama piisava arvu töötajaid, sealhulgas juhtiva personali kohalike inimeste hulgast ning pakkuma neile koolitust. Selles punktis esitatud sätted koolituste ja tööoskuste parandamise kohta täiendavad üldpõhimõtteid käsitleva peatüki A osa punktis 4 esitatud teksti, milles julgustatakse aitama kaasa inimkapitali kujundamisele. Viide kohalikele töötajatele täiendab üldpõhimõtteid käsitleva peatüki A osa punkti 3 sõnastust, milles julgustatakse kaasa aitama kohaliku suutlikkuse suurendamisele. Kooskõlas ILO 2004. aasta soovitus nr 195 inimressursside arengu kohta julgustatakse ettevõtjaid samuti investeerima võimalikult suurel määral koolitusse ja elukestvasse õppesse ning samas tagama võrdsed koolitusvõimalused naistele ja muudele haavatavatele elanikkonnarühmadele, näiteks noortele, väheste oskustega inimestele, puudega inimestele, migrantidele, vanemaealistele töötajatele ja põlisrahvastele.
59. Punktis 6 soovitatakse ettevõtjatel teavitada piisavalt varakult töötajate esindajaid ja asjaomaseid valitsusasutusi sellistest muutustest oma tegevuses, mis avaldavad suurt mõju nende töötajate elatisele, eelkõige üksuse sulgemisest, millega kaasnevad kollektiivsed koondamised. Nagu nimetatud punktis märgitud, on selle sätte eesmärk anda võimalus koostööks, et leevendada selliste muutuste põhjustatud mõju. Tegemist on olulise põhimõttega, mis leiab laialdast kajastamist deklaratsiooniga ühinenud riikide töösuhete alases õiguses ja vastavates tavades, kuigi konstruktiivse koostöövõimaluse tagamisel kohaldavad deklaratsiooniga ühinenud riigid erinevaid lähenemisviise. Lisaks märgitakse selles punktis, et konkreetseid asjaolusid arvestades oleks asjakohane, kui juhtkond annaks koondamisest teada enne lõpliku otsuse tegemist. Teatamine enne lõpliku otsuse tegemist on paljudes deklaratsiooniga ühinenud riikides tõepoolest töösuhete alastele õigusnormidele ja vastavatele tavadele iseloomulik tunnusjoon. Kuid see ei ole siiski ainus viis, et tagada konstruktiivse koostöö tegemise võimalus selliste otsustega kaasneva mõju leevendamiseks ning deklaratsiooniga ühinenud riikide õigusnormides ja tavades nähakse ette ka muid võimalusi. Näiteks on kindlaks määratud ajavahemik, mille jooksul tuleb pidada konsultatsioone enne seda, kui otsuseid võib rakendada.

VI. Keskkond

Ettevõtjad peaksid asukohariigi õigusakte ja haldustavasid ning asjakohaseid rahvusvahelisi kokkuleppeid, põhimõtteid, eesmäärke ja standardeid järgides võtma tõhusaid meetmeid, et kaitsta keskkonda ning inimeste tervist ja ohutust ning üldiselt korraldada oma tegevust säästva arengu üldisest põhimõttest lähtudes. Eelkõige peaksid ettevõtjad tegema järgmist.

1. Ettevõtja peaks sisse seadma endale sobiva keskkonnajuhtimise süsteemi ja seda haldama, sealhulgas:
 - a) koguma piisavat ja ajakohast teavet selle kohta, kuidas tema tegevus mõjutab keskkonda ning inimeste tervist ja ohutust, ning analüüsima seda teavet;
 - b) seadma keskkonnameetmete ja ressursside kasutamise tõhustamiseks mõõdetavad eesmärgid ja vajaduse korral sihid ning muu hulgas nägema ette nende korrapärase ajakohastamise; vajaduse korral peaksid sihid olema kooskõlas asjaomase siseriikliku poliitika ja rahvusvaheliste keskkonnaalaste kohustustega; ning
 - c) tegema järelevalvet ja kontrolli keskkonna, tervise ja ohutuse kaitseks seatud eesmärkide või sihtide saavutamise üle.
2. Kuludega ning ärisaladuse hoidmisega ja intellektuaalse omandi kaitsega seotud asjaolusid arvestades peaks ettevõtja tegema järgmist:
 - a) andma avalikkusele ja töötajatele piisavat, mõõdetavat, (vajaduse korral) kontrollitavat ja õigeaegset teavet selle kohta, kuidas võib ettevõtja tegevus mõjutada keskkonda ning inimeste tervist ja ohutust; teave võib sisaldada ka keskkonnameetmete tõhustamise aruannet; ning
 - b) pidama asjakohasel määral ja õigel ajal nõu ning muul viisil suhtlema nende ühiskonnarühmadega, keda ettevõtja keskkonna-, tervise- ja ohutuspõhimõtted ning nende rakendamine vahetult mõjutab.
3. Ettevõtja peaks hindama, millist mõju võivad tema tootmisprotsessid, kaubad ja teenused nende olulusringi jooksul avaldada keskkonnale ning inimeste tervisele ja ohutusele, ning käsitlema seda mõju otsuste tegemisel. Kui kavandatav tegevus võib keskkonda, tervist või ohutust oluliselt mõjutada ja kui selle kohta on pädeva ametiasutuse otsus, peaks ettevõtja valmistama ette asjakohase keskkonnamõjude hindamise.
4. Kooskõlas sellega, milline on teaduslik ja tehniline arusaam riskidest, mis võivad keskkonda tõsiselt kahjustada, ning võttes arvesse inimeste tervist ja ohutust, ei tohiks ettevõtjad kasutada täielike teaduslike andmete puudumist ettekäändena sellist mõju vähendavate kulutõhusate meetmete edasilükkamiseks.

5. Ettevõtja peaks koostama tegevuskava oma tegevusest tulenevate raskete keskkonna- ja tervisekahjustuste, sealhulgas õnnetuste ja hädaolukordade ennetamiseks, leevendamiseks või kontrollimiseks, ning hoidma töökorras kanalid, mille kaudu teavitada pädevaid ametiasutusi õnnetuse tõttu tekkinud hädaolukorrast.
6. Ettevõtja peaks püüdma pidevalt tõhustada oma keskkonnameetmeid ettevõtja ja vajaduse korral ka tarneahela tasandil, julgustades järgmisi tegevusi:
 - a) ettevõtja kõigis üksustes sellise tehnoloogia ja selliste tööoperatsioonide kasutuselevõtt, mis on vastavuses ettevõtja kõige paremini toimivas üksuses kohaldatavate keskkonnanõuetega;
 - b) selliste toodete või teenuste väljatöötamine ja pakkumine, millega ei kaasne keskkonnakahjulikku mõju, mis on ettenähtud kasutamise korral kasutajale ohutud, vähendavad kasvuhoonegaaside heitkoguseid, on energiat ja loodusvarasid säästvad ning on kas korduv- või taaskasutatavad või ohutult kasutusest kõrvaldatavad;
 - c) tarbijate teadmiste suurendamine sellistest keskkonnamõjudest, mis kaasnevad ettevõtja toodete ja teenuste kasutamisega, pakkudes muu hulgas täpset teavet oma toodete kohta (näiteks seoses kasvuhoonegaaside heitkoguste, bioloogilise mitmekesisuse, ressursitõhususe või muude keskkonnaküsimustega), ning
 - d) selliste võimaluste uurimine ja hindamine, kuidas pikemas perspektiivis parandada ettevõtja keskkonnameetmete tõhustamist, näiteks töötades välja strateegiad heitkoguste vähendamiseks, ressursside tõhusaks kasutamiseks ja ringlussevõtuks, toksiliste ainete asendamiseks või nende kasutamise vähendamiseks või bioloogilist mitmekesisust käsitlevad strateegiad.
7. Ettevõtjad peaksid pakkuma töötajatele asjakohast väljaõpet ja koolitust keskkonnatervise ja keskkonnaohutuse alal, sealhulgas ohtlike materjalide käsitlemise ja keskkonnaõnnetuste ärahoidmise küsimustes, ning samuti üldisemates keskkonnajuhtimise valdkondades, näiteks keskkonnamõju hindamise menetlused, avalikud suhted ja keskkonnatehnoloogia.
8. Ettevõtjad peaksid toetama majanduslikult tõhusa ja keskkonnale kasutoova poliitika väljatöötamist, näiteks keskkonnateadlikkust ja -kaitset tõhustavate partnerluste või algatuste kaudu.

Kommentaariid keskkonda käsitleva peatüki kohta

60. Keskkonda käsitlevas peatükis kajastatakse üldiselt Rio keskkonna- ja arengudeklaratsiooni osaks olevas tegevuskavas Agenda 21 esitatud põhimõtteid ja eesmärgi. Samuti võetakse arvesse keskkonnainfo kättesaadavuse ja keskkonnaasjade otsustamises üldsuse osalemise ning neis asjus kohtu poole pöördumise konventsiooni ning peegeldatakse keskkonnajuhtimissüsteemi käsitlevas ISO standardis sisalduvaid norme.
61. Usaldusväärne keskkonnajuhtimine on säästva arengu oluline osa ning üha enam nähakse seda nii ettevõtja kohustuse kui ka võimalusena. Rahvusvahelistel ettevõtjatel

on mõlemast aspektist vaadatuna oma roll. Seetõttu peaksid nende ettevõtete juhid pöörama oma äristrateegiates keskkonnaküsimustele nõuetekohast tähelepanu. Keskkonnameetmete tõhustamiseks tuleb kasutada süstemaatilist lähenemisviisi ja süsteemi pidevalt parandada. Keskkonnajuhtimissüsteem kujutab endast sisemist raamistikku, mis on vajalik ettevõtja keskkonnamõju kontrollimiseks ja keskkonkaalutluste integreerimiseks äritegevusse. Sellise süsteemi olemasolu peaks aitama kinnitada aktsionäridele, töötajatele ja kogukonnale, et ettevõtja teeb pidevalt tööd selle nimel, et kaitsta keskkonda oma tegevuse mõju eest.

62. Lisaks keskkonnameetmete tugevdamisele võib keskkonnajuhtimissüsteemi rakendamine tuua ettevõtjatele majanduslikku kasu, sest võivad väheneda tegevus- ja kindlustuskulud ning nõuete järgimise ja vastutusega kaasnevad kulutused ning paraneda energia ja ressursside säästmine, juurdepääs kapitalile ja oskustele, tarbijate rahulolu ning suhted kogukonna ja avalikkusega.
63. Suuniste tähenduses tuleks mõistet „usaldusväärne keskkonnajuhtimine” tõlgendada selle kõige laiemas tähenduses, mis hõlmab tegevusi, mille eesmärk on kontrollida nii ettevõtja tegevuse otsesest kui ka kaudset keskkonnamõju pikas perspektiivis, sealhulgas saastekontrolli ja ressursside haldamise elemente.
64. Enamikus ettevõtetes on ettevõtja tegevuse haldamiseks vajalik sisekontrollisüsteem. Selle süsteemi keskkonda käsitlev osa võib sisaldada selliseid elemente, nagu sihid tegevuse parandamiseks ja nende sihtide saavutamiseks tehtavate edusammude korrapärane jälgimine.
65. Teave, mis käsitleb ettevõtjate tegevust ja nende suhteid alltöövõtjate ja tarnijatega, ning teave sellega seotud keskkonnamõju kohta on oluline vahend üldsuses usalduse tekitamiseks. See vahend on kõige tõhusam siis, kui teavet antakse läbipaistval moel ning kui sellega julgustatakse aktiivselt konsulteerima selliste sidusrühmadega, nagu töötajad, kliendid, tarnijad, alltöövõtjad, kohalik kogukond ja laiem üldsus, et aidata kaasa pikaajalise usalduse tekkimisele ja vastastikust huvi pakkuvate keskkonnaküsimuste mõistmisele. Aruandlus ja teabe edastamine on eriti asjakohane siis, kui tegemist on nappide või ohus olevate keskkonnavaradega kas piirkondlikus, riiklikus või rahvusvahelises kontekstis. Kasulikke viiteid leiab sellistest aruandlusstandarditest, nagu globaalne aruandlusalgatus.
66. Täpse teabe esitamisel oma toodete kohta on ettevõtjatel mitmeid võimalusi, näiteks vabatahtlik märgistamine või sertifitseerimiskavad. Neid vahendeid kasutades peaksid ettevõtjad võtma nõuetekohaselt arvesse nende sotsiaalset ja majanduslikku mõju arenguriikidele ning kehtivaid rahvusvaheliselt tunnustatud standardeid.
67. Tavaline äritegevus võib hõlmata ettevõtja tegevusega seotud potentsiaalse keskkonnamõju eelhindamist. Ettevõtjad viivad sageli läbi asjakohase keskkonnamõju hindamise isegi juhul, kui see ei ole õigusnormidega nõutud. Ettevõtja läbi viidud keskkonnamõju hindamine võib hõlmata ettevõtja, alltöövõtjate ja tarnijate tegevuse potentsiaalse mõju üldist või tulevikku vaatavat hindamist, asjaomase mõju käsitlemist ning alternatiivide ja leevendavate meetmete uurimist kahjuliku mõju vältimiseks või heastamiseks. Samuti tunnustatakse suunistes, et rahvusvahelistel ettevõtjatel on teatavad kohustused toote olelusringi muudes etappides.
68. Mitmetes suunistes järgivate riikide poolt juba vastu võetud dokumentides, sealhulgas Rio keskkonna- ja arengudeklaratsiooni põhimõttes nr 15 sõnastatakse selgelt

ettevaatusprintsiiip. Ükski neist dokumentidest ei ole sõnaselgelt suunatud ettevõtjatele, kuigi ettevõtjate panus on neis kõigis varjatult esindatud.

69. Suuniste peamine lähtekoht on see, et ettevõtjad peaksid reageerima võimalikult kiiresti ning ennetaval viisil, et vältida näiteks nende tegevusest tulenevat tõsist või pöördumatut keskkonnakahju. Asjaolu, et suunised on suunatud ettevõtjatele, tähendab siiski seda, et ükski kehtiv dokument ei ole täiesti piisav selle soovituselise väljendamiseks. Seetõttu tuginetakse suunistes mis tahes kehtivatele dokumentidele, kuid ei kajastata neid täies mahus.
70. Suunistega ei soovi valitsused veel kord tõlgendada mis tahes kehtivaid dokumente või kehtestada uus kohustus või luua pretsepte – suunistega tahetakse vaid anda soovitusi, kuidas ettevaatusprintsiiptuleks ettevõtja tasandil rakendada. Arvestades et see protsess on alles algusjärgus, leitakse, et selle kohaldamisel on vajalik mõningane paindlikkus ning lähtuda tuleb konkreetsetest oludest, milles seda protsessi läbi viiakse. Samuti tunnustatakse, et põhiraamistiku selles vallas määravad kindlaks valitsused ning nad vastutavad selle eest, et sidusrühmadega konsulteeritakse korrapäraselt kõige asjakohasemal viisil.
71. Samuti julgustatakse suunistes ettevõtjaid töötama selle nimel, et parandada keskkonnameetmete tõhustamist kõigis oma tegevuse valdkondades, isegi kui see ei ole ametlikult nõutud asukohariigis kehtivate tavade kohaselt. Sellega seoses peaksid ettevõtjad võtma nõuetekohaselt arvesse oma sotsiaalset ja majanduslikku mõju arenguriikidele.
72. Näiteks on rahvusvahelistel ettevõtjatel sageli juurdepääs olemasolevale ja innovatiivsele tehnoloogiale või tööoperatsioonidele, mis võiksid nende kasutamise korral aidata parandada keskkonnameetme tõhustamist üldiselt. Rahvusvahelisi ettevõtjaid peetakse sageli liidriteks oma vastavates tegevusvaldkondades, seega ei tohiks jätta tähelepanuta teistele ettevõtjatele eeskujuks olemise tähtsust. Üks oluline viis rahvusvaheliste investeeringute üldiseks toetamiseks on tagada, et need riigid, kus rahvusvahelised ettevõtjad tegutsevad, saavad samuti kasu olemasolevast ja innovatiivsest tehnoloogiast ja vastavatest tavadest.
73. Ettevõtjatel on oluline roll oma töötajate koolitamisel ja harimisel keskkonnaküsimustes. Ettevõtjaid julgustatakse täitma seda kohustust võimalikult laialdaselt, eelkõige otseselt inimeste tervise ja ohutusega seotud valdkondades.

VII. Võitlus altkäemaksu andmise, altkäemaksu andmisele õhutamise ja väljapressimise vastu

Ettevõtjad ei tohiks ei otseselt ega kaudselt pakkuda, lubada, anda või nõuda altkäemaksu või muud alusetut hüve eesmärgiga saada või säilitada äritegevusega seotud või muid ebaseaduslikke eeliseid. Samuti peaksid ettevõtjad hoiduma altkäemaksu andmisele õhutamise ja väljapressimisest. Eelkõige peaksid ettevõtjad tegema järgmist.

1. Nad ei tohiks pakkuda, lubada ega anda alusetut rahalist hüve või muud eelist ametiisikutele või äripartnerite töötajatele. Samamoodi ei tohiks ettevõtjad nõuda alusetut rahalist hüve või muud eelist ametiisikutelt või äripartnerite töötajatelt ega sellise rahalise hüve või muu eelise andmises kokku leppida või sellega nõustuda. Ettevõtjad ei tohiks kasutada kolmandaid isikuid, näiteks agente või teisi vahendajaid, konsultante, esindajaid, edasimüüjaid, konsortsiume, alltöövõtjaid ja tarnijaid ning ühissettevõtte partnereid alusetute rahaliste hüvede või muude eeliste suunamiseks ametiisikutele või oma äripartnerite töötajatele või nende sugulastele või sidusettevõtjatele.
2. Nad peaksid välja töötama ja kasutusele võtma piisavad sisekontrolli-, eetika- ja nõuetele vastavuse programmid või meetmed, mille abil ennetada ja avastada altkäemaksu andmist ning mis on koostatud sellise riskihindamise alusel, mille raames käsitletakse ettevõtja konkreetseid olusid, eelkõige ettevõtjat ohustavaid altkäemaksu andmise riske (nt ettevõtja geograafiline tegevuspiirkond ja tegevusvaldkond). Need sisekontrolli-, eetika- ja nõuetele vastavuse programmid või meetmed peaksid hõlmama finants- ja raamatupidamismenetluste süsteemi, sealhulgas sisekontrollisüsteemi, mis on mõistlikult kavandatud eesmärgiga tagada õiglane ja korrektne raamatupidamine, raamatupidamisdokumentatsioon ja -aruandlus ning olukord, et raamatupidamist ja raamatupidamisdokumente ei saa kasutada altkäemaksu andmise või selle varjamise eesmärgil. Selliseid individuaalseid asjaolusid ja altkäemaksu andmise riske tuleks korrapäraselt jälgida ja vajaduse korral ümber hinnata eesmärgiga tagada, et ettevõtja sisekontrolli-, eetika- ja nõuetele vastavuse programme või meetmeid kohandatakse ning need on jätkuvalt tõhusad, ning leevendada ohtu, et ettevõtja osaleb altkäemaksu andmises, sellele õhutamises ja väljapressimises.
3. Ettevõtjad peaksid oma sisekontrolli-, eetika- või nõuetele vastavuse programmide või meetmetega keelama väikeste tehinguid hõlbustavate maksete tegemise, mis on üldiselt ebaseaduslik neis riikides, kus neid makseid tehakse. Kui neid makseid siiski tehakse, peaksid ettevõtjad kajastama need nõuetekohaselt oma raamatupidamises ja finantsdokumentides.
4. Võttes arvesse neid ohustavat konkreetset altkäemaksu andmise riski, peaksid ettevõtjad võtma nõuetekohaselt dokumenteeritud hoolekohustuse seoses agentide värbamise ja nende üle asjakohase ja korrapärase järelevalve tegemisega, ning tagama, et agentide tasustamine on asjakohane ning tasu makstakse üksnes õiguspäraste teenuste eest. Kui see on asjakohane, peaksid ettevõtjad pidama nimekirja agentidest, kes on tööle võetud

seoses riigiasutuste ja riigiettevõtete tegevate tehingutega, ning tegema selle pädevatele ametiasutustele kättesaadavaks kooskõlas kohaldatavate avalikustamisnõuetega.

5. Ettevõtjad peaksid parandama oma tegevuse läbipaistvust seoses võitlusega altkäemaksu andmise, sellele õhutamise ja väljapressimise vastu. Meetmete hulka võib kuuluda avalike kohustuste võtmine seoses altkäemaksu andmise, sellele õhutamise ja väljapressimise vastu võitlemisega ning selliste juhtimissüsteemide, sisekontrolli-, eetika- ja nõuetele vastavuse programmide ja meetmete avalikustamine, mille ettevõtja on nende kohustuste täitmiseks vastu võtnud. Samuti peaksid ettevõtjad soodustama avatust ja üldsusega peetavat dialoogi, et teavitada üldsust oma teadlikkusest altkäemaksu andmise, sellele õhutamise ja väljapressimise vastasest võitlusest ning edendada sellealast koostööd.
6. Ettevõtjad peaksid edendama töötajate teadlikkust ettevõttesisestest põhimõtetest ning sisekontrolli-, eetika- ja nõuetele vastavuse programmide või meetmetest, mis on vastu võetud eesmärgiga võidelda altkäemaksu andmise, sellele õhutamise ja väljapressimise vastu, ning nende programmide ja meetmete järgimist töötajate poolt, levitades selliseid põhimõtteid, programme või meetmeid asjakohaselt ning kasutades koolitusprogramme ja distsiplinaarmeetmeid.
7. Ettevõtjad ei tohiks teha avalikule ametikohale kandideerijatele või erakondadele või muudele poliitilistele organisatsioonidele ebaseaduslikke makseid. Poliitika toetamine peaks toimuma täielikus kooskõlas avalikustamisnõuetega ning sellest tuleks teavitada tippjuhtkonda.

Kommentaariid altkäemaksu andmise, altkäemaksu andmisele õhutamise ja väljapressimise vastast võitlust käsitleva peatüki kohta

74. Altkäemaksu andmine ja korruptsioon kahjustavad demokraatlikke institutsioone ja äriühingute juhtimist. Need ei soodusta investeringuid ja moonutavad rahvusvahelisi konkurentsitingimusi. Rahaliste vahendite korruptiivne kõrvalesuunamine kahjustab eelkõige kodanike püüdeid saavutada majandusliku, sotsiaalse ja keskkonnalise heaolu kõrgem tase ning takistab vaesuse vähendamiseks tehtavaid jõupingutusi. Ettevõtjatel on oluline roll nende tavade vastu võitlemisel.
75. Sündsus, ausus ja läbipaistvus nii avalikus kui ka erasektoris on altkäemaksu andmise, sellele õhutamise ja väljapressimise vastu võitlemise peamised põhimõtted. Äriühingud, valitsusvälised organisatsioonid, valitsused ja valitsustevahelised organisatsioonid on kõik teinud koostööd eesmärgiga tugevdada avalikku toetust korruptsioonivastastele meetmetele ning parandada läbipaistvust ja üldsuse teadlikkust korruptsioonist ja altkäemaksu andmisest. Asjakohaste äriühingu üldjuhtimise tavade vastuvõtmine on samuti oluline element ettevõtjasiseste eetikanormide edendamisel.
76. 15. veebruaril 1999. aastal jõustus rahvusvahelises äritehingutes välisriigi ametiisikutele altkäemaksu andmise vastu võitlemise konventsioon (edaspidi „alkäemaksu andmise vastu võitlemise konventsioon”). Altkäemaksu andmise vastu võitlemise konventsioon koos 2009. aasta soovitusel, mis käsitleb täiendavat võitlemist rahvusvahelises äritehingutes välisriigi ametiisikutele altkäemaksu andmise vastu (edaspidi „2009. aasta soovitus altkäemaksuvastase võitluse kohta”), 2009. aasta

soovitusega, mis käsitleb maksumeetmeid täiendavaks võitlemiseks rahvusvahelistes äritehingutes välisriigi ametiisikutele altkäemaksu andmise vastu, ning 2006. aasta soovitusega altkäemaksu ja riiklikult toetatavate ekspordikrediitide kohta on OECD kesksed vahendid, mis on suunatud altkäemaksupakkujate vastu. Nende eesmärk on kaotada altkäemaksu pakkumine välisriigi ametiisikutele sellega, et iga riik võtab vastutuse oma ettevõtjate tegevuse ning riigi õigusruumis toimuva eest.⁶ Nende vahendite täieliku rakendamise edendamiseks on loodud programm, mille abil kontrollida altkäemaksu andmise vastu võitlemise konventsiooni rakendamist riikides.

77. 2009. aasta soovituses altkäemaksuvastase võitluse kohta soovitatakse eelkõige, et valitsused julgustaksid oma riigi ettevõtjaid töötama välja ja võtma vastu piisavad sisekontrolli-, eetika- ja nõuetele vastavuse programmid ja meetmed eesmärgiga ennetada ja avastada välismaine altkäemaks, võttes arvesse altkäemaksuvastast võitlust käsitleva 2009. aasta soovituse II lisas sisalduvaid juhiseid sisekontrolli, eetika ja nõuetele vastavuse hea tava kohta. Kõnealused juhised hea tava kohta on mõeldud nii ettevõtjatele kui ka äriorganisatsioonidele ja kutseühingutele ning nendes esitatakse hea tava nende sisekontrolli-, eetika- ja nõuetele vastavuse programmide ja meetmete tõhususe tagamiseks, mis on vastu võetud välismaise altkäemaksu andmise ennetamiseks ja avastamiseks.
78. Ka erasektori ja kodanikuühiskonna algatused aitavad ettevõtjatel kavandada ja rakendada tõhusaid altkäemaksuvastaseid põhimõtteid.
79. Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni korrupsioonivastases konventsioonis, mis jõustus 14. detsembril 2005, esitatakse lai valik korrupsioonivastase võitluse standardeid, meetmeid ja eeskirju. Selle konventsiooni kohaselt peavad konventsiooniosalised keelama oma ametiisikutel võtta vastu altkäemaksu ning ettevõtjatel anda altkäemaksu oma riigi ametiisikutele, samuti välisriigi ametiisikutele ja rahvusvaheliste organisatsioonide ametnikele, ning kaaluma altkäemaksu andmise keelamist erasektoris. ÜRO korrupsioonivastane konventsioon ja altkäemaksu andmise vastu võitlemise konventsioon on teineteist vastastikku toetavad ja täiendavad.
80. Altkäemaksu pakkumise probleemiga tegelemiseks on oluline hea valitsemistava eesmärgiga ennetada olukordi, kus ettevõtjalt küsitakse altkäemaksu. Ettevõtjad võivad toetada kollektiivseid algatusi altkäemaksu andmisele õhutamisele ja väljapressimisele vastuseismiseks. Nii päritolu- kui ka asukohariigi valitsus peaks abistama altkäemaksu andmisele õhutamise ja väljapressimisega silmitsi seisvaid ettevõtjaid. Altkäemaksuvastast võitlust käsitleva 2009. aasta soovituse I lisas esitatud juhistes konventsiooni teatavaid artikleid käsitleva hea tava kohta märgitakse, et altkäemaksu andmise vastu võitlemise konventsiooni rakendamisel tuleks jälgida, et sellega ei pakutaks kaitset ega loodaks erandeid puhuks, kui altkäemaksu andmisele õhutab välisriigi ametiisik. Peale selle nõutakse ÜRO korrupsioonivastase

⁶ Konventsioonis kasutatakse mõistet „alkäemaksu andmine” järgmises tähenduses: „... alusetu rahalise või muu hüve tahtlik pakkumine, lubamine või andmine otse või vahendajate kaudu välisriigi ametiisikule või kolmandale isikule selleks, et ametiisik teeks ametiülesandeid täites mingi teo või hoiduks selle tegemisest, mille tulemusel altkäemaksu pakkuja saab või säilitab rahvusvahelise äritegevusega seotud ebaseaduslikke soodustusi”. Konventsiooni kommentaarides (punkt 9) selgitatakse, et tehingut hõlbustav makse ei kujuta endast konventsiooni artikli 1 lõike 1 kohast makset, mille tulemusel saab või säilitab makse tegija äritegevusega seotud või muid ebaseaduslikke eeliseid, ning sellepärast ei kujuta see endast kuritegu. Sellised maksed, mida mõnes riigis tehakse selleks, et riigiametnikud täidaksid oma ametiülesandeid, näiteks annaksid välja litsentse või lube, on üldjuhul asjaomases välisriigis ebaseaduslikud. Teised riigid saavad tegeleda ja peaksid tegelema sellise korrupsiivse nähtusega näiteks sel moel, et toetavad head valitsemistava käsitlevaid programme.

konventsiooniga, et kuriteoks tunnistataks altkäemaksu andmisele õhutamine riigi ametiisiku poolt.

VIII. Tarbijate huvid

Tarbijatega suhtlemisel peaksid ettevõtjad juhinduma õiglastest äri-, turundus- ja reklaamitavatest ning võtma kõik mõistlikud meetmed, et tagada pakutavate kaupade ja osutatavate teenuste kvaliteet ja usaldusväärsus. Eelkõige peaksid ettevõtjad tegema järgmist.

1. Ettevõtjad peaksid tagama, et nende pakutavad kaubad ja osutatavad teenused vastavad kõigile kokkulepitud või õigusaktides sätestatud standarditele tarbijate tervise ja ohutuse tagamiseks, sealhulgas standarditele, mis on seotud terviseohu hoiatuste ja ohutusteabe esitamisega.
2. Ettevõtjad peaksid pakkuma õiget, kontrollitavat ja selget teavet, mis on piisav selleks, et tarbijad saavad teha teadlikke otsuseid, sealhulgas teavet kaupade ja teenuste hindade ning, kui see on asjakohane, ka sisu, ohutu kasutamise, keskkonnamõju, hoolduse, säilitamise ja kõrvaldamise kohta. Võimaluse korral tuleks see teave esitada viisil, mis võimaldab tarbijatel tooteid paremini võrrelda.
3. Ettevõtjad peaksid võimaldama tarbijatele juurdepääsu õiglastele, lihtsalt kasutatavatele, õigeaegsetele ja tõhusatele vaidluste kohtuvälise lahendamise ja apellatsioonimehhanismidele, ilma et sellega kaasneks ülemäärane kulu või koormus.
4. Ettevõtjad ei tohiks esitada alusetut teavet või teavet esitamata jätta ega kasutada muud tava, mis on ebaaus, eksitav, petturlik või kõlvatu.
5. Ettevõtjad peaksid toetama jõupingutusi tarbijate harimise edendamiseks nende äritegevusega seotud valdkondades eesmärgiga muu hulgas parandada tarbijate suutlikkust i) teha teadlikke otsuseid keerukate kaupade, teenuste ja turgude kohta, ii) mõista paremini nende otsuste majanduslikku, keskkonna- ja sotsiaalmõju ning iii) toetada säästvat tarbimist.
6. Ettevõtjad peaksid austama tarbijate eraelu puutumatust ja võtma mõistlikke meetmeid, et tagada nende poolt kogutavate, säilitatavate, töödeldavate või levitavate isikuandmete turvalisus.
7. Ettevõtjad peaksid tegema täiel määral koostööd riigiasutustega, et ennetada ebaausaid turundustavasid (sealhulgas eksitav reklaam ja kaubanduspettus) ja võidelda nende vastu ning vähendada või hoida ära inimeste tervist ja ohutust või keskkonda ähvardavaid tõsisemaid ohte, mis tulenevad nende kaupade ja teenuste tarbimisest, kasutamisest või kõrvaldamisest.
8. Ettevõtjad peaksid eespool esitatud põhimõtete kohaldamisel võtma arvesse i) haavatavate ja ebasoodsas olukorras olevate tarbijate vajadusi ning ii) konkreetseid probleeme, mida e-kaubandus võib tarbijatele põhjustada.

Kommentaariid tarbijate huve käsitleva peatüki kohta

81. Rahvusvahelistele ettevõtjatele mõeldud OECD suuniste tarbijate huve käsitleva peatüki koostamisel on aluseks võetud OECD tarbijapoliitika komitee ja finantsturgude komitee töö, samuti teiste rahvusvaheliste organisatsioonide, sealhulgas Rahvusvahelise Kaubanduskoja, Rahvusvahelise Standardiorganisatsiooni ja Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni (s.t ÜRO tarbijapoliitika suunised, nagu neid laiendati 1999. aastal) töö.
82. Peatükis tunnistatakse, et tarbijate rahulolu ja sellega seotud huvid moodustavad ettevõtjate eduka toimimise põhialuse. Samuti tunnistatakse, et kaupade ja teenuste tarbijaturud on aja jooksul väga palju muutunud. Regulaatiivne reform, avatumad ülemaailmsed turud, uute tehnoloogiate areng ning tarbijateenuste kasv on olnud peamised muutuste ajendid, pakkudes tarbijatele suuremat valikuvõimalust ja muid hüvesid, mis kaasnevad avatuma konkurentsiga. Samal ajal on muutuste kiirus ja paljude turgude keerukamaks muutumine teinud kaupade ja teenuste võrdlemise tarbijate jaoks üldiselt raskemaks. Peale selle on aja jooksul muutunud ka tarbijate demograafiline esindatus. Lapsed muutuvad turul üha olulisemaks jõuks ning samuti mõjutab turgu vanemaeliste täiskasvanute arvu suurenemine. Kuigi tarbijad on üldiselt paremini haritud, puuduvad paljudel tarbijatel siiski teadmised aritmeetikas ja kirjaoskus, mida on vaja tänapäeva keerukamal ja infomahukal turul. Lisaks tunnevad paljud tarbijad üha suuremat huvi selle vastu, milline on ettevõtjate seisukoht ja tegevus mitmesugustes majandus-, sotsiaal- ja keskkonnaküsimustes, ning nad soovivad seda kaupade ja teenuste valikul arvesse võtta.
83. Kõnealuse peatüki sissejuhatavas osas kutsutakse ettevõtjaid üles kohaldama õiglasi äri-, turundus- ja reklaamitavasid ning tagama pakutavate toodete kvaliteet ja usaldusväärsus. Märgitakse, et need põhimõtted kehtivad nii kaupade kui ka teenuste puhul.
84. Punktis 1 rõhutatakse, kui oluline on, et ettevõtjad järgiksid nõutavaid tervise- ja ohutusstandardeid, ning kui tähtis on nende jaoks, et nad annaksid tarbijatele asjakohast tervise- ja ohutusala teavet oma toodete kohta.
85. Punkt 2 käsitleb teabe avaldamist. Selles kutsutakse ettevõtjaid üles andma teavet, mis on piisav, et tarbijad saaksid teha teadlikke otsuseid. See hõlmaks teavet toodetega seotud finantsriskide kohta, kui see on asjakohane. Peale selle on ettevõtjad mõnel juhul õigusaktidega kohustatud esitama teavet viisil, mis võimaldab tarbijatel kaupu ja teenuseid (nt ühiku hinda) vahetult võrrelda. Otseste õigusnormide puudumise korral innustatakse ettevõtjaid esitama tarbijatega suheldes teavet sellisel viisil, mis hõlbustab kaupade ja teenuste võrdlemist ning võimaldab tarbijatel hõlpsasti kindlaks määrata, milline on toote kogumaksumus. Tuleb märkida, et mõiste „piisav” tähendus võib aja jooksul muutuda ning ettevõtjad peaksid neile muutustele reageerima. Kõik ettevõtja keskkonnaalased ja toodete kohta esitatud väited peaksid põhinema asjakohastel tõenditel ning nõuetekohastel katsetel, kui see on asjakohane. Võttes arvesse tarbijate kasvavat huvi keskkonnaküsimuste ja säästva tarbimise vastu, tuleks vajaduse korral esitada teave ka toodete keskkonnaaspektide kohta. See võiks hõlmata teavet toodete energiatõhususe kohta ning selle kohta, mil määral saab tooteid ringlusse võtta. Toiduainete puhul võiks esitada teabe kasutatud põllumajandustavade kohta.
86. Ostuotsuseid tehes võtavad tarbijad üha enam arvesse ettevõtjate äritavasid. Sellepärast soovitatakse, et ettevõtjaid teeksid kättesaadavaks teabe algatuste kohta, mida nad on teinud sotsiaal- ja keskkonnaküsimuste integreerimiseks oma äritegevusse ning säästva tarbimise toetamiseks muul moel. Sellega seoses on asjakohane ka suuniste III peatükk,

mis käsitleb teabe avaldamist. Selles peatükis innustatakse ettevõtjaid tegema üldsusele teatavaks oma väärtushinnangud või äritavad, sealhulgas teabe ettevõtte sotsiaal-, eetika- ja keskkonnapõhimõtete kohta ning muud toimimisjuhendid, millest ettevõtja oma tegevuses lähtub. Ettevõtjatel soovitatakse esitada see teave lihtsas keeles ja tarbijate tähelepanu paeluval kujul. Oodatakse, et kasvaks nende ettevõtjate arv, kes annaksid aru neis valdkondades ja pakuksid tarbijatele asjakohast teavet.

87. Punktis 3 korratakse sõnastust, mida on kasutatud nõukogu 2007. aasta soovitusel tarbijatega seotud vaidluste lahendamise ja apellatsioonimehhanismide kohta. Soovitusel esitatakse raamistik, mille abil töötada välja tõhusad lähenemisviisid tarbijate kaebustega tegelemiseks, sealhulgas rida meetmeid, mida ettevõtjad saavad sellega seoses võtta. Tuleb märkida, et mehhanismid, mille paljud ettevõtjad on kehtestanud tarbijatega seotud vaidluste lahendamiseks, on aidanud suurendada tarbijate usaldust ja rahulolu. Need mehhanismid võivad pakkuda kaebustega tegelemiseks praktilisemaid lahendusi võrreldes kohtumenetlustega, mis võivad osutada kulukateks, rasketeks ja ajamahukateks kõigile asjaosalistele. Selleks et need kohtuvälised mehhanismid oleksid tõhusad, tuleb tarbijaid siiski teavitada nende meetmete olemasolust ning tarbijatele tuleks anda juhiseid selle kohta, kuidas kaebusi esitada, eelkõige juhul, kui tegemist on piiriüleste või mitmemõõtmeliste tehingutega.
88. Punktis 4 käsitletakse ebaausaid, eksitavaid, petturlikke või kõlvatuid äritavasid. Sellised tavad võivad turgu moonutada nii tarbijate kui ka vastutustundlike ettevõtjate kahjuks ning neid tavasid tuleks vältida.
89. Punktis 5 käsitletakse tarbijate harimist, mis on paljude turgude ja toodete keerulisemaks muutumise tulemusel omandanud suurema tähtsuse. Valitsused, tarbijaorganisatsioonid ja paljud ettevõtjad on mõistnud, et see on jagatud vastutus ning et nad saavad sellesse suure panuse anda. Raskused, mida tarbijad on kogunud keerukate toodete hindamisel nii finants- kui ka muudes valdkondades, on rõhutanud, kui oluline on, et sidusrühmad teeksid koostööd tarbijate otsuste tegemise protsessi parandamisele suunatud hariduse edendamiseks.
90. Punktis 6 käsitletakse isikuandmeid. Asjaolu, et osaliselt internetist ja tehnoloogia arengust ajendatuna koguvad ja kasutavad ettevõtjad üha rohkem isikuandmeid, on rõhutanud isikuandmete kaitsmise olulisust, et vältida tarbijate eraelu puutumatus riivamist, sealhulgas turvarikkumisi.
91. Punktis 7 rõhutatakse, kui oluline on, et ettevõtjad teeksid koostööd riigiasutustega aitamaks tõhusamalt ennetada ebaausaid turundustavasid ja võidelda nende vastu. Samuti kutsutakse üles tegema koostööd selleks, et vähendada ohtu inimeste tervisele ja ohutusele ning keskkonnale ning et selliseid ohte ära hoida. Need hõlmavad kaupade kõrvaldamisega ning samuti nende tarbimise ja kasutamisega seotud ohte. See annab tunnistust, et on mõistetud, kui oluline on toodete kogu olelusringi arvessevõtmine.
92. Punktis 8 kutsutakse ettevõtjaid üles võtma kaupade ja teenuste turustamisel arvesse haavatavate ja ebasoodsas olukorras olevate tarbijate olukorda. Ebasoodsas olukorras olevad või haavatavad tarbijad on sellised konkreetset tarbijad või tarbijarühmad, kelle jaoks võib nende isikliku olukorra või asjaolude tõttu (nt vanus, vaimsed või füüsilised võimed, haridustase, sissetulek, keeleoskus või geograafiliselt kauge asukoht) olla raske tulla toime tänapäeva infomahukatel ja globaliseerunud turgudel. Kõnealusel punktis rõhutatakse samuti mobiilse ja muud liiki e-kaubanduse olulisust ülemaailmsel turgudel. Sellise kaubanduse pakutavad eelised on suured ja aina kasvavad. Valitsused

on pühendanud palju aega sellele, et uurida viise, kuidas tagada tarbijatele sellise läbipaistva ja tõhusa kaitse pakkumine, mille tase oleks ühtemoodi kõrge nii e-kaubanduse kui ka traditsioonilisemate kaubandusvormide puhul.

IX. Teadus ja tehnoloogia

Ettevõtjad peaksid tegema järgmist.

1. Nad peaksid püüdma tagada, et nende tegevus on kooskõlas nende riikide teadus- ja tehnoloogiapoliitika ning -kavadega, kus nad tegutsevad, ning aidata vajaduse korral kaasa kohaliku ja riikliku innovatsioonisuutlikkuse arendamisele.
2. Ettevõtjad peaksid oma äritegevuse raames võimaluse korral kasutama tavasid, mis lubavad siirdada ja kiiresti levitada tehnoloogiaid ja oskusteavet, võttes nõuetekohaselt arvesse intellektuaalomandi õiguste kaitset.
3. Kui see on asjakohane, peaksid ettevõtjad tegelema teaduse ja tehnoloogia arendamisega asukohariikides, et rahuldada kohaliku turu vajadusi, samuti kasutama asukohariigist pärit töötajaid teadus- ja tehnoloogiaavaldkonnas ning soodustama nende koolitamist, võttes arvesse ärilisi vajadusi.
4. Kui ettevõtjad annavad litsentse intellektuaalomandi õiguste kasutamiseks või siirdavad tehnoloogiat muul moel, peaksid nad seda tegema mõistlikel tingimustel ja viisil, mis aitab parandada asukohariigi säästva arengu väljavaateid pikas perspektiivis.
5. Kui see ühtib äriliste eesmärkidega, peaksid ettevõtjad arendama sidemeid kohalike ülikoolide ja riiklike teadusasutustega ning osalema teadusprojektides koostöös kohalike ettevõtjate või nende ühendustega.

Kommentaariid teadust ja tehnoloogiat käsitleva peatüki kohta

93. Teadmispõhise ja globaliseerunud majanduse puhul, kus riigipiiride tähtsus on vähenenud isegi väikeste või siseturule orienteeritud ettevõtjate jaoks, on ettevõtja tegevuse tulemuslikkuse seisukohast väga oluline tema suutlikkus pääseda ligi tehnoloogiale ja oskusteabele ning seda kasutada. Selline juurdepääs on samuti oluline tehnoloogilise arengu kogu majandust hõlmava mõju ärakasutamiseks, muu hulgas tootlikkuse kasvu tagamiseks ja töökohtade loomiseks säästva arengu kontekstis. Rahvusvahelised ettevõtjad on piiriülese tehnoloogiasirde peamised kanalid. Nad aitavad kaasa oma asukohariikide innovatsioonisuutlikkuse suurendamisele, luues ja levitades uusi tehnoloogiaid ning isegi soodustades nende kasutamist kodumaistes ettevõtetes ja asutustes. Rahvusvaheliste ettevõtjate teadus- ja tehnoloogiaalane tegevus võib aidata tõhustada nende asukohariikide majandus- ja sotsiaalset arengut, kui see tegevus on tihedalt seotud riikliku innovatsioonisüsteemiga. Dünaamilise innovatsioonisüsteemi väljatöötamine asukohariigis laiendab omakorda rahvusvaheliste ettevõtjate ärivõimalusi.
94. Seega seatakse selle peatüki raames eesmärgiks, et rahvusvahelised ettevõtjad levitaksid majandusliku teostatavuse, konkurentsivõime aspektide ja muude kaalutluste piires

teadus- ja tehnoloogiaalase tegevuse vilju neis riikides, kus nad tegutsevad, aidates seeläbi kaasa asukohariikide innovatsioonisuutlikkuse edendamisele. Sellega seoses võiks tehnoloogia levitamist edendada ka uut tehnoloogiat hõlmavate toodete turustamise, protsessiuuenduste litsentsimise, teadus- ja tehnoloogiavaldkonna töötajate värbamise ja koolitamise ning teadusuuringute ja arendustegevuse valdkonna koostööalgatuste väljatöötamise kaudu. Tehnoloogia müümise või litsentsimise puhul peaksid läbiräägitavad tingimused olema kahtlemata mõistlikud, kuid lisaks sellele võiksid rahvusvahelised ettevõtjad kaaluda, milline on kõnealuse tehnoloogia pikaajaline arengu-, keskkonna- ja muu mõju nii päritolu- kui ka asukohariigi jaoks. Oma tegevuse raames saavad rahvusvahelised ettevõtjad teha kindlaks oma rahvusvaheliste tütaretevõtjate ja alltöövõtjate innovatsioonisuutlikkuse ning seda parandada. Peale selle saavad rahvusvahelised ettevõtjad juhtida tähelepanu kohaliku teadus- ja tehnoloogiataristu füüsilisele ja institutsionaalsele tähtsusele. Sellega seoses saavad rahvusvahelised ettevõtjad anda kasuliku panuse asukohariikide valitsuste selliste poliitikaraamistike sõnastamisse, mis aitavad kaasa dünaamiliste innovatsioonisüsteemide väljatöötamisele.

X. Konkurents

Ettevõtjad peaksid tegema järgmist.

1. Ettevõtjate tegevus peaks olema kooskõlas kõigi kohaldatavate konkurentsialaste õigusnormidega ning tegevuse käigus tuleks arvesse võtta kõigi nende riikide konkurentsioigust, kus ettevõtjate tegevusel võib olla konkurentsi kahjustav mõju.
2. Ettevõtjad peaksid hoiduma konkureerivate ettevõtjate vaheliste konkurentsi kahjustavate kokkulepete sõlmimisest või täitmisest. Need kokkulepped võivad hõlmata järgmist:
 - a) hindade fikseerimine;
 - b) kokkulepitud pakkumuste tegemine (kuritahtlikult kooskõlastatud pakkumused);
 - c) toodangu piirkoguste või kvootide kindlaksmääramine või
 - d) turgude jagamine või jaotamine klientidest, tarnijatest, piirkondadest või ärivaldkondadest lähtuvalt.
3. Ettevõtjad peaksid tegema koostööd uurivate konkurentsiasutustega, tehes selleks muu hulgas ning kohaldatavate õigusnormide ja asjakohaste õiguskaitsevahendite alusel järgmist: reageerides võimalikult kiiresti ja täiel määral teabenõuetele ning kaaludes olemasolevate vahendite, näiteks vajaduse korral konfidentsiaalsusnõudest loobumise kasutamist eesmärgiga edendada tõhusat ja tulemuslikku koostööd uurimisasutuste vahel.
4. Ettevõtjad peaksid korrapäraselt suurendama töötajate teadlikkust sellest, kui oluline on järgida kõiki kohaldatavaid konkurentsialaseid õigusnorme, ning eelkõige koolitama ettevõtte tippjuhtkonda konkurentsiküsimustes.

Kommentaariid konkurentsi käsitleva peatüki kohta

95. Käesolevates soovitusetes rõhutatakse konkurentsialaste õigusnormide tähtsust nii siseriiklike kui ka rahvusvaheliste turgude tõhusaks toimimiseks ning kinnitatakse veel kord, et nii kodumaiste kui ka rahvusvaheliste ettevõtjate jaoks on oluline neid õigusnorme järgida. Samuti püütakse nende soovitustega tagada, et kõik ettevõtjad oleksid teadlikud konkurentsialaste õigusaktide reguleerimisalaga ning nendes sätestatud kaitsemeetmete ja karistustega seonduvatest arengutest ning sellest, kui ulatuslik on koostöö konkurentsiasutuste vahel. Mõistet „konkurentsialane” kasutatakse sellistele, nii kartellide kui ka monopolide vastastele õigusaktidele viitamisel, millega on keelatud järgmine tegevus: a) konkurentsi kahjustavate kokkulepete sõlmimine; b) turuvõimu või turgu valitseva seisundi kuritarvitamine; c) turuvõimu või turgu valitseva seisundi

omandamine muude vahenditega peale tulemusliku tegevuse; või d) konkurentsi vähendamine olulisel määral või tõhusa konkurentsi oluline tõkestamine ühinemiste või omandamiste kaudu.

96. Üldiselt on konkurentsialaste õigusnormide ja põhimõtete kohaselt keelatud: a) raskekujuliselt piiravad kartellid; b) muud konkurentsi kahjustavad kokkulepped; c) konkurentsi kahjustav tegevus, mille puhul kasutatakse ära või laiendatakse turgu valitsevat seisundit või turuvõimu; ning d) konkurentsi kahjustavad ühinemised ja omandamised. Vastavalt OECD nõukogu 1998. aasta soovitusel, mis käsitleb konkurentsi piiravate kartellide vastu võetavaid tõhusaid meetmeid (C(98)35/FINAL), on alapunktis a osutatud konkurentsi kahjustavad kokkulepped konkurentsi raskekujuliselt piiravad kartellid, kuid soovitusel võetakse arvesse erinevusi liikmesriikide õigusnormides, sealhulgas erinevusi sätestatud erandites või sätetes, mille kohaselt on lubatud teha erand või anda luba seoses tegevusega, mis vastasel korral oleks keelatud. Käesolevates suunistes ei soovitata, et ettevõtjad peaksid loobuma selliste seaduses sätestatud olemasolevate erandite kasutamise võimalusest või asjakohastest sätetest. Alapunktides b ja c esitatud kategooriad on üldisemad, sest muud liiki kokkulepete ja ühepoolse tegevuse mõju ei ole nii selgepiiriline, ning ollakse vähem üksmeelel selles, millist tegevust tuleks pidada konkurentsi kahjustavaks.
97. Konkurentsipoliitika eesmärk on aidata kaasa üldise heaolu parandamisele ja majanduskasvu suurendamisele, edendades turutingimusi, milles kaupade ja teenuste laadi, kvaliteedi ja hinna määravad kindlaks konkurentsivõimelised turujõud. See toob kasu nii tarbijatele kui ka riigi majandusele tervikuna ning peale selle soodustab selline konkurentsi soodustav keskkond ettevõtjaid, kes reageerivad tõhusalt tarbijate nõudmistele. Ettevõtjad saavad sellele protsessile kaasa aidata, jagades teavet ja nõuandeid, kui valitsused arutavad õigusakte ja poliitikat, mis võib vähendada tõhusust või muul moel piirata turgude konkurentsivõimet.
98. Ettevõtjad peaksid olema teadlikud, et konkurentsialaseid õigusakte jõustatakse jätkuvalt ning et on üha tavapärasem, et kõnealuste õigusaktidega keelatakse ka selline konkurentsi kahjustav tegevus, mida tehakse välismaal, kui see avaldab kahjulikku mõju kodumaistele tarbijatele. Lisaks on piiriülese kaubanduse ja investeerimise puhul tõenäolisem, et ühes riigis toimuv konkurentsi kahjustav tegevus avaldab kahjulikku mõju ka teistes riikides. Sellepärast peaksid ettevõtjad võtma arvesse nii selle riigi õigusnorme, kus nad tegutsevad, kui ka kõikide nende riikide õigusnorme, kus nende tegevuse mõju tõenäoliselt tunda on.
99. Peale selle peaksid ettevõtjad tunnistama, et konkurentsiasutused teevad üha tihedamat ja tõhusamat koostööd konkurentsi kahjustava tegevuse uurimisel ja selle vastu võitlemisel. Vt nõukogu soovitus, mis käsitleb liikmesriikidevahelist koostööd seoses rahvusvahelist kaubandust mõjutava konkurentsivastase tegevusega (C(95)130/FINAL); nõukogu soovitus ühinemiste kohta (C(2005)34). Kui eri riikide konkurentsiasutused uurivad sama tegevust, soodustab ettevõtjate poolt ametiasutuste koostöö hõlbustamiseks antav abi järjepidevate ja usaldusväärsete otsuste tegemist ning konkurentsi soodustavate kaitsemeetmete kehtestamist, võimaldades samas nii valitsustel kui ka ettevõtjatel kulusid kokku hoida.

XI. Maksustamine

1. Oluline on, et ettevõtjad annaksid oma panuse asukohariigi rahandusse, täites oma maksukohustust õigeaegselt. Eelkõige peaksid ettevõtjad järgima nende riikide maksualaste õigusnormide sätet ja mõtet, kus nad tegutsevad. Seaduse mõtte järgimine tähendab õigusakti eesmärgist kinnipidamist ja selle täitmist. Selline tõlgendamine ei nõua, et ettevõtja teeks makseid suuremas summas, kui ta on seadusega kohustatud tegema. Maksukohustuse täitmine hõlmab selliseid meetmeid nagu asjaomastele ametiasutustele õigeaegselt sellise asjakohase või seaduse kohaselt nõutava teabe andmine, mis on vajalik õige maksusumma kindlaksmääramiseks seoses ettevõtja tegevusega, ning siirdehinna määramise tavade järgimine vastavalt reaalturuväärtuse põhimõttele.
2. Ettevõtjate kontrolli- ja üldistes riskijuhtimissüsteemides peaks maksudest lähtuv äriühingu juhtimine ja maksualaste õigusnormide järgimine olema olulised elemendid. Eelkõige peaksid ettevõtjate juhatused võtma vastu maksuriski juhtimise strateegiad tagamaks, et maksustamisega seonduvad finants-, regulatiivsed- ja maineriskid oleksid täielikult kindlaks määratud ja neid oleks hinnatud.

Kommentaariid maksustamist käsitleva peatüki kohta

100. Ettevõtjatel on maksunduse vallas ühiskondlik roll – see tähendab, et ettevõtjad peaksid järgima nii maksualaste õigusnormide sätet kui ka mõtet kõigis riikides, kus nad tegutsevad, tegema koostööd ametiasutustega ning muutma asjakohase või nõutava teabe neile kättesaadavaks. Ettevõtja järgib maksualaste õigusnormide sätet ja mõtet siis, kui ta astub mõistlikke samme õigusnormi eesmärgi kindlaksmääramiseks ning tõlgendab asjaomaseid maksueeskirju kooskõlas nimetatud eesmärgiga, lähtudes õigusnormi sõnastusest ning õigusnormi väljatöötamise ajal koostatud asjakohastest ettevalmistavatest dokumentidest. Tehinguid ei tohiks struktureerida selliselt, et neil on selline maksumõju, mis on vastuolus tehingu aluseks olevate majanduslike tagajärgedega, välja arvatud juhul, kui on olemas konkreetne õigusnorm, mis on kavandatud sellist tulemust silmas pidades. Sellisel juhul peaks ettevõtja mõistlikul määral uskuma, et tehing on struktureeritud selliselt, et tehingu tulemus ei ole ettevõtja jaoks maksustamise seisukohalt vastuolus õigusnormide eesmärkidega.
101. Maksukohustuse täitmine tähendab ka koostöö tegemist maksuasutustega ning neile nõutava teabe esitamist eesmärgiga tagada maksualaste õigusnormide tõhus ja õiglane kohaldamine. Selline koostöö peaks hõlmama õigeaegset ja täies mahus vastamist pädeva asutuse teabetaotlustele, mis on esitatud kooskõlas maksulepingu või teabevahetuskokkuleppe sätetega. Sellise teabe esitamise kohustuse suhtes kehtivad siiski teatavad piirangud. Eelkõige luuakse käesolevates suunistes seos selle vahel, millist teavet nõutakse ning milline on selle teabe asjakohasus kohaldatavate maksualaste õigusnormide jõustamise jaoks. Seeläbi tunnistatakse vajadust leida

tasakaal kohaldatavate maksualaste õigusnormide järgimisega seonduva ettevõtjate halduskoormuse ning maksuasutuste vajaduse vahel saada terviklikku, õigeaegset ja korrektset teavet, mis võimaldab neil maksualaseid õigusnorme jõustada.

102. Ettevõtjate võetud kohustus teha koostööd, soodustada läbipaistvust ja järgida maksualaseid õigusnorme peaks kajastuma riskijuhtimissüsteemides, struktuurides ja põhimõtetes. Kui ettevõtja on korporatiivne juriidiline isik, on juhatusel võimalik hallata maksuriski mitmel viisil. Näiteks peaks juhatus ennetavalt välja töötama asjakohased maksupoliitika põhimõtted, samuti seadma sisse ettevõttesisesed maksualased kontrollisüsteemid, et juhtkonna tegevus oleks kooskõlas juhatuse seisukohtadega maksuriskide kohta. Juhatus tuleks teavitada kõigist potentsiaalselt olulistest maksuriskidest ning tuleks määrata kindlaks, kes vastutab ettevõttesise maksukontrolli tegemise ja juhatusele aru andmise eest. Igakülgne ning makse hõlmav riskijuhtimisstrateegia võimaldab ettevõtjal toimida vastutustundliku korporatiivse isikuna ning samuti hallata tõhusalt maksuriske. See aitab ettevõtjal vältida suuri finants-, regulatiivseid ja maineriske.
103. Ühes riigis asuval rahvusvaheliste ettevõtjate grupi liikmel võivad olla ulatuslikud majandussuhted sama rahvusvaheliste ettevõtjate grupi liikmetega, kes asuvad teistes riikides. Sellised suhted võivad mõjutada iga poole maksukohustust. Sellest tulenevalt võib maksuasutustel olla vaja saada teavet teistest riikidest, et neil oleks võimalik neid suhteid hinnata ja määrata kindlaks selle rahvusvaheliste ettevõtjate grupi liikme maksukohustus, kes tegutseb nende haldusalas. Esitatav teave on piiratud taas kord sellega, mis on asjakohane või seadusega nõutav nende majandussuhete kavandatavaks hindamiseks eesmärgiga määrata kindlaks rahvusvaheliste ettevõtjate grupi liikme õige maksukohustus. Rahvusvahelised ettevõtjad peaksid selle teabe andmisel koostööd tegema.
104. Siirdehindade määramine on ettevõtjate ühiskondliku rolli ja maksustamise seisukohalt eriti oluline teema. Ülemaailmse kaubanduse ja piiriüleste otseinvesteeringute väga suur kasv (ja rahvusvaheliste ettevõtjate tähtis roll sellises kaubanduses ja sellistes investeeringutes) tähendab, et siirdehindade määramine on rahvusvaheliste ettevõtjate grupi liikmete maksukohustuse kindlaksmääramise oluline aspekt, sest see mõjutab otseselt maksubaasi jagunemist nende riikide vahel, kus rahvusvaheline ettevõtja tegutseb. OECD mudellepingus ning arenenud ja arenguriikide vahelises ÜRO topeltnmaksustamise vältimise mudelkonventsioonis sisalduv reaalturuväärtuse põhimõte on rahvusvaheliselt aktsepteeritud standard kasumi korrigeerimiseks sidusettevõtjate vahel. Reaalturuväärtuse põhimõtte kohaldamine aitab vältida kasumi või kahjumi ebaõiget suunamist ning minimeerib topeltnmaksustamise riske. Selle põhimõtte nõuetekohaseks kohaldamiseks peavad rahvusvahelised ettevõtjad tegema koostööd maksuasutustega ning esitama kogu vajaliku või seaduse kohaselt nõutava teabe seoses sellega, milline siirdehinna määramise meetod valiti ettevõtjate ja nendega seotud isikute tehtavateks rahvusvahelisteks tehinguteks. Tunnistatakse, et sageli on nii rahvusvahelistel ettevõtjatel kui ka maksuhalduritel raske kindlaks teha, kas siirdehinna määramine kajastab asjakohaselt reaalturuväärtuse standardit (või põhimõtet), ning selle põhimõtte kohaldamine ei ole täppisteadus.
105. OECD rahanduskomitee töötab välja soovitusi, mille abil tagada, et siirdehindade määramine toimub kooskõlas reaalturuväärtuse põhimõttega. Selle töö tulemusel avaldati 1995. aastal OECD siirdehindade alased suunised rahvusvahelistele ettevõtjatele ja maksuhalduritele (edaspidi „OECD siirdehindade alased suunised”). Nende suuniste kohta koostas OECD nõukogu soovituse siirdehindade määramiseks

seotud ettevõtjate vahel (rahvusvaheliste ettevõtjate grupi liikmeid käsitatakse tavaliselt sidusettevõtjatena). OECD siirdehindade alaseid suuniseid ning nimetatud OECD nõukogu soovitus on pidevalt ajakohastatud, et võtta arvesse muutusi ülemaailmses majanduses ning maksuhaldurite ja maksumaksjate kogemusi seoses siirdehindade määramisega. OECD nõukogu võttis 2008. aastal vastu soovitus, milles käsitleti reaalturuväärtuse põhimõtet, nagu seda kohaldatakse kasumi püsivale tegevuskohale omistamise suhtes eesmärgiga määrata kindlaks asukohariigi maksustamispädevus maksulepingu alusel.

106. OECD siirdehindade alastes suunistes keskendutakse reaalturuväärtuse põhimõtte kohaldamisele eesmärgiga hinnata siirdehindade määramist sidusettevõtjates. OECD siirdehindade alaste suuniste eesmärk on aidata (nii OECD liikmeks olevate riikide kui ka OECD-väliste riikide) maksuhaldureid ja rahvusvahelisi ettevõtjaid, esitades vastastikku rahuldavaid lahendusi siirdehindadega seotud juhtumite kohta, viies seeläbi miinimumini konfliktid maksuhaldurite vahel ning maksuhaldurite ja rahvusvaheliste ettevõtjate vahel ning hoides ära kulukad kohtuvaidlused. Rahvusvahelisi ettevõtjaid innustatakse järgima OECD siirdehindade alaseid suuniseid, nagu neid on muudetud ja täiendatud,⁷ eesmärgiga tagada, et nende siirdehinnad on kooskõlas reaalturuväärtuse põhimõttega.

⁷ Üks OECD-väline deklaratsiooniga ühinenud riik, nimelt Brasiilia, ei kohalda oma territooriumil OECD siirdehindade alaseid suuniseid ning sellest tulenevalt ei sõltu Brasiilia õigusaktides sätestatud maksukohustuse määramine nimetatud suunistes sisalduvate juhiste kasutamisest rahvusvaheliste ettevõtjate poolt nende Brasiilias toimunud tegevusest tuleneva maksustatava tulu kindlaksmääramiseks. Üks OECD-väline deklaratsiooniga ühinenud riik, nimelt Argentina, juhib tähelepanu asjaolule, et OECD siirdehindade alaste suuniste järgimine ei ole Argentinast kohustuslik.

II osa

**Rahvusvaheliste ettevõtjatele mõeldud OECD suuniste
rakendamise kord**

Rahvusvaheliste ettevõtjatele mõeldud OECD suuniseid käsitleva nõukogu otsuse muutmine

NÕUKOGU,

võttes arvesse Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni 14. detsembri 1960. aasta konventsiooni;

võttes arvesse OECD deklaratsiooni rahvusvaheliste investeringute ja rahvusvaheliste ettevõtjate kohta (edaspidi „deklaratsioon”), milles deklaratsiooniga ühinenud riikide valitsused (edaspidi „deklaratsiooniga ühinenud riigid”) soovivad ühiselt nende territooriumil või territooriumilt tegutsevatel rahvusvahelistel ettevõtjatel järgida rahvusvaheliste ettevõtjatele mõeldud suuniseid (edaspidi „suunised”);

tõdedes, et kuna rahvusvahelised ettevõtjad tegutsevad kogu maailmas, peaksid kõik riigid tegema rahvusvahelist koostööd deklaratsiooniga seotud valdkondades;

võttes arvesse investeringute komitee volitusi, eelkõige seoses komitee kohustustega tulenevalt deklaratsioonist [C(84)171(Final), uuendatud C/M(95)21];

võttes arvesse 1976. aasta deklaratsiooni esimese läbivaatamise aruannet [C(79)102(Final)], deklaratsiooni teise läbivaatamise aruannet [C/MIN(84)5(Final)], deklaratsiooni 1991. aasta läbivaatamise aruannet [DAFFE/IME(91)23] ning suuniste 2000. aasta läbivaatamise aruannet [C(2000)96];

võttes arvesse nõukogu 1984. aasta juuni teist läbivaadatud otsust [C(84)90], mida on muudetud 1991. aasta juunis [C/MIN(91)7/ANN1] ja mis on kehtetuks tunnistatud 27. juunil 2000 [C(2000)96/FINAL];

võttes arvesse, et on soovitatav tõhustada menetlusi, mille alusel võib pidada konsultatsioone käesolevate suunistega hõlmatud küsimustes, ning edendada suuniste tulemuslikkust,

OTSUSTAB investeringute komitee ettepaneku põhjal järgmist:

I. Riiklikud kontaktpunktid

1. Deklaratsiooniga ühinenud riigid seavad sisse riiklikud kontaktpunktid, kelle ülesanne on parandada suuniste tulemuslikkust, tegeledes suuniste edendamisega, vastates päringutele ja aidates kaasa nende küsimuste lahendamisele, mis kerkivad esile seoses suuniste rakendamisega konkreetsete juhtumite puhul, võttes arvesse lisatud menetluskorda. Äriühiskondi, töötajate organisatsioone, muid valitsusväliseid organisatsioone ja teisi huvitatud isikuid teavitatakse selliste vahendite kättesaadavusest.
2. Eri riikide riiklikud kontaktpunktid teevad vajaduse korral koostööd suunistega seotud mis tahes küsimuses, mis on nende tegevuse jaoks asjakohane. Üldise korra kohaselt tuleks enne teiste riiklike kontaktpunktidega ühenduse võtmist arutada küsimust riiklikul tasandil.
3. Riiklikud kontaktpunktid kohtuvad korrapäraselt, et vahetada kogemusi ja anda aru investeeringute komiteele.
4. Iga deklaratsiooniga ühinenud riik teeb oma riiklikule kontaktpunktile kättesaadavaks vajaliku personali ja rahalised vahendid, et kontaktpunkt saaks tõhusalt täita oma ülesandeid, võttes arvesse riiklike eelarveprioriteete ja tavasid.

II. Investeeringute komitee

1. Investeeringute komitee (edaspidi „komitee”) vahetab korrapäraselt või deklaratsiooniga ühinenud riigi taotlusel arvamusi suunistega hõlmatud küsimustes ning suuniste kohaldamisel saadud kogemusi.
2. Komitee kutsub korrapäraselt OECD juures asuvaid äri ja tööstuse nõuandekomiteed (BIAC) ning ametiühingute nõuandekomiteed (TUAC) (edaspidi „nõuandvad organid”), võrgustikku OECD Watch ja ka muid rahvusvahelisi partnereid üles väljendama oma seisukohta suunistega hõlmatud küsimustes. Peale selle võib nendega nimetatud küsimustes arvamusi vahetada ka nende endi taotlusel.
3. Komitee peab deklaratsiooniga mitteühinenud riikidega dialoogi suunistega hõlmatud küsimustes, et edendada vastutustundliku äritegevuse põhimõtteid kogu maailmas kooskõlas suunistega ning luua võrdsed tegutsemistingimused. Komitee püüab samuti teha koostööd nende deklaratsiooniga mitteühinenud riikidega, kellel on erihuvi suuniste vastu ning oma põhimõtete ja standardite edendamise vastu.
4. Komitee vastutab suuniste selgitamise eest.
5. Pooltele, kes on seotud selgitamist vajava konkreetse juhtumiga, antakse võimalus väljendada oma seisukohti kas suuliselt või kirjalikult. Komitee ei anna hinnangut üksikute ettevõtjate tegevuse kohta.
6. Komitee vahetab arvamusi riiklike kontaktpunktide tegevuse kohta eesmärgiga parandada suuniste tõhusust ja edendada riiklike kontaktpunktide funktsionaalset samaväärsust.
7. Oma ülesannete täitmisel suuniste tõhususe tagamiseks võtab komitee nõuetekohaselt arvesse lisatud menetluskorda.

8. Komitee annab nõukogule regulaarselt aru suunistega hõlmatud küsimuste kohta. Oma aruannetes võtab komitee arvesse riiklike kontaktpunktide aruandeid ning vajaduse korral nõuandvate organite, rahvusvahelise valitsusvälise võrgustiku OECD Watch, teiste rahvusvaheliste partnerite ja deklaratsiooniga mitteühinenud riikide seisukohti.
9. Koostöös riiklike kontaktpunktidega tegutseb komitee ennetavalt, mislābi edendab suunistes esitatud pōhimōtete ja standardite tōhusat jōrgimist ettevōtjate poolt. Komitee otsib eelkōige vōimalusi teha koostōōd nõuandvate organitega, vōrgustikuga OECD Watch, teiste rahvusvaheliste partnerite ja muude sidusrōhmadega, et julgustada rahvusvahelisi ettevōtjaid toetama suuniste kontekstis majanduslikku, keskkonnaalast ja ūhiskondlikku arengut eesmārgiga saavutada sōastev areng ning aidata neil mōārata kindlaks konkreetsete toodete, piirkondade, sektorite vōi tōōstusharudega seonduvad kahjuliku mōju riskid ja neile riskidele reageerida.

III. Otsuse lābivaatamine

Kāesolev otsus vaadatakse korrapāraselt lābi. Komitee esitab sellekohased ettepanekud.

Menetluskord

I. Riiklikud kontaktpunktid

Riiklike kontaktpunktide ülesanne on parandada suuniste tõhusust. Riiklikud kontaktpunktid tegutsevad kooskõlas nähtavuse, ligipääsetavuse, läbipaistvuse ja vastutuse aluspõhimõtetega, et edendada funktsionaalse samaväärsuse eesmärki.

A. *Institutsionaalsed kokkulepped*

Kooskõlas funktsionaalse samaväärsuse eesmärgi ja suuniste tõhususe edendamisega on deklaratsiooniga ühinenud riikidele jäetud vabadus korraldada oma riiklike kontaktpunktide tööd. Selleks võivad nad paluda aktiivset tuge tööturu osapooltelt, sealhulgas äriühingudelt, töötajate organisatsioonidelt, muudelt valitsusvälistelt organisatsioonidelt ja teistelt huvitatud isikutelt.

Sellest tulenevalt:

- 1) riiklikud kontaktpunktid moodustatakse ja nende töö korraldatakse selliselt, et nad aitavad tõhusalt tegeleda rea suunistega hõlmatud küsimustega ja saavad tegutseda erapooletult, säilitades samas nõuetekohasel tasemel vastutuse deklaratsiooniga ühinenud valitsuse ees;
- 2) saavad riiklikud kontaktpunktid selle eesmärgi täitmiseks korraldada oma tööd eri vormides. Riiklik kontaktpunkt võib koosneda ühe või mitme ministeeriumi vanemametnikest, riiklikuks kontaktpunktiks võib olla juhtiv valitsusametnik või juhtiva ametniku alluvuses olev valitsusasutus. Samuti võib riiklikuks kontaktpunktiks olla ametitevaheline rühm või võib riiklik kontaktpunkt koosneda sõltumatutest ekspertidest. Samuti võivad kaasatud olla äriühingudelt, töötajate organisatsioonide ja muude valitsusväliste organisatsioonide esindajad;
- 3) arendavad ja säilitavad riiklikud kontaktpunktid suhteid äriühingudelt ja töötajate organisatsioonide esindajatega ning teiste selliste huvitatud isikutega, kes saavad kaasa aidata suuniste tõhusale toimimisele.

B. *Teavitamine ja edendamine*

Riiklikud kontaktpunktid:

- 1) teevad suunised teatavaks ja kättesaadavaks riigi ametlikus keeles ja asjakohaste vahendite abil, sealhulgas veebis avaldamise kaudu. Potentsiaalseid (siseriiklikke ja välismaiseid) investoreid tuleks suunistest asjakohaselt teavitada;

- 2) suurendavad teadlikkust suunistest ja nende rakendamise korrast, tehes sealhulgas vajaduse korral koostööd äriühingute, töötajate organisatsioonide, muude valitsusväliste organisatsioonide ja huvitatud isikutega;
- 3) vastavad päringutele suuniste kohta, mille on esitanud:
 - a) teised riiklikud kontaktpunktid;
 - b) äriühingud, töötajate organisatsioonid, muud valitsusvälised organisatsioonid ja üldsus ning
 - c) deklaratsiooniga mitteühinenud riikide valitsused.

C. Rakendamine konkreetsete juhtumite puhul

Riiklik kontaktpunkt aitab erapooletul, prognoositaval ja õiglasel moel ning kooskõlas suunistes esitatud põhimõtete ja standarditega lahendada küsimusi, mis kerkivad esile seoses suuniste rakendamisega konkreetsete juhtumite puhul. Riiklik kontaktpunkt on foorumiks, kus pidada mõttevahetust, ning aitab asjaomastel äriühingutel, töötajate organisatsioonidel, muudel valitsusvälistel organisatsioonidel ja teistel huvitatud isikutel tegeleda tõstatatud küsimustega tõhusal ja õigeaegsel moel ning kooskõlas kohaldatavate õigusnormidega. Selle abi andmisel teeb riiklik kontaktpunkt järgmist.

1. Riiklik kontaktpunkt viib läbi esialgse hindamise selle kohta, kas tõstatatud küsimused väärivad täiendavat uurimist, ning vastab asjaomastele pooltele.
2. Juhul kui tõstatatud küsimused väärivad edasist uurimist, pakub riiklik kontaktpunkt tuge, et aidata asjaomastel isikutel probleeme lahendada. Sel eesmärgil konsulteerib riiklik kontaktpunkt nende isikutega ning kui see on asjakohane:
 - a) küsib nõu asjakohastelt asutustelt ja/või äriühingute, töötajate organisatsioonide ja muude valitsusväliste organisatsioonide esindajatelt ning ekspertidelt;
 - b) konsulteerib asjaomase teise riigi riikliku kontaktpunkti või asjaomaste teiste riikide riiklike kontaktpunktidega;
 - c) küsib juhiseid komiteelt, kui tal on kahtlusi seoses suuniste tõlgendamisega konkreetsetel asjaoludel;
 - d) pakub ja asjaomaste poolte nõusolekul hõlbustab juurdepääsu kokkuleppele jõudmise ja kohtuvälistele vahenditele, näiteks lepitusele või vahendusele, et aidata pooli küsimuste lahendamisel.
3. Menetluse lõpus ja pärast asjaomaste pooltega konsulteerimist avalikustab riiklik kontaktpunkt menetluse tulemused, võttes arvesse vajadust kaitsta tundlikku äriteavet ja muud sidusrühmi käsitlevat teavet, koostades järgmised dokumendid:
 - a) avaldus, kui riiklik kontaktpunkt otsustab, et tõstatatud küsimused ei vääri edasist arutamist. Avalduses tuleks vähemalt kirjeldada esile kerkinud küsimusi ja põhjendada riikliku kontaktpunkti otsust;

- b) aruanne, kui pooled on jõudnud kokkuleppele tõstatatud küsimustes. Aruandes tuleks kirjeldada vähemalt tõstatatud küsimusi ning menetlust, mille riiklik kontaktpunkt algatas poolte abistamiseks, ning esitada teave selle kohta, millal saavutati kokkulepe. Kokkuleppe sisu käsitlev teave lisatakse üksnes sellises mahus, nagu asjaomased pooled on kokku leppinud;
- c) avaldus, kui kokkulepet ei saavutatud või kui üks pool ei soovi menetluses osaleda. Selles avalduses tuleks kirjeldada vähemalt tõstatatud küsimust, põhjuseid, miks riiklik kontaktpunkt otsustas, et need küsimused vääriwad lisatähelepanu, ning menetlust, mille riiklik kontaktpunkt algatas poolte abistamiseks. Riiklik kontaktpunkt teeb vajaduse korral soovitusi suuniste rakendamise kohta ning need tuleks avaldusele lisada. Kui see on asjakohane, peaks avaldus hõlmama ka põhjuseid selle kohta, miks kokkulepet ei saavutatud.

Riiklik kontaktpunkt teavitab komiteed õigeaegselt konkreetse juhtumiga seotud menetluse tulemustest.

- 4. Tõstatatud küsimuste lahendamise hõlbustamiseks võtab riiklik kontaktpunkt asjakohaseid meetmeid, et kaitsta tundlikku äri- ja muud teavet ning konkreetse küsimusega seotud teiste sidusrühmade huve. Punktis 2 kirjeldatud menetluse ajal säilitatakse konfidentsiaalsus. Menetluse lõpus on asjaomastel pooltel õigus tõstatatud küsimusi arutada ja nende teemal avalikult suhelda, kui pooled ei leidnud küsimustele lahendust. Kuid teave ja seisukohad, mille esitas menetluse ajal mõni teine isik, jäävad konfidentsiaalseteks, välja arvatud juhul, kui nimetatud teine isik nõustub nende avalikustamisega või kui see oleks vastuolus siseriiklike õigusnormidega.
- 5. Kui küsimused tekivad deklaratsiooniga mitteühinenud riikides, võtab riiklik kontaktpunkt meetmeid, et saavutada mõistmine nendes küsimustes ning järgib neid menetlusi, kui see on asjakohane ja teostatav.

D. Aruandlus

- 1. Iga riiklik kontaktpunkt annab komiteele aru kord aastas.
- 2. Aruanded peaksid sisaldama teavet riikliku kontaktpunkti tegevuse laadi ja tulemuste kohta, sealhulgas suuniste rakendamise kohta konkreetsete juhtumite puhul.

II. Investeeringute komitee

- 1. Komitee arutab riiklikelt kontaktpunktidelt saabunud abitaotlusi, mis on seotud riiklike kontaktpunktide tegevusega, sealhulgas juhul, kui on kahtlusi seoses suuniste tõlgendamisega konkreetsetel asjaoludel.
- 2. Eesmärgiga parandada suuniste tõhusust ja edendada riiklike kontaktpunktide funktsionaalset samaväärsust, teeb komitee järgmist:
 - a) vaatab läbi riiklike kontaktpunktide aruanded;

- b) arutab deklaratsiooniga ühinenud riigi, nõuandva organi või võrgustiku OECD Watch põhjendatud teavet selle kohta, kas riiklik kontaktpunkt täidab oma ülesandeid seoses konkreetsete juhtumite käsitlemisega;
 - c) kaalub selgituse väljaandmist, kui deklaratsiooniga ühinenud riik, nõuandev organ või võrgustik OECD Watch esitab põhjendatud teabe selle kohta, kas riiklik kontaktpunkt on suuniseid konkreetsete juhtumite korral õigesti tõlgendanud;
 - d) teeb vajaduse korral soovitusi eesmärgiga parandada riiklike kontaktpunktide toimimist ja suuniste tõhusat rakendamist;
 - e) teeb koostööd rahvusvaheliste partneritega;
 - f) suhtleb deklaratsiooniga mitteühinenud huvitatud riikidega suunistega hõlmatud küsimustes ja suuniste rakendamise teemal.
3. Komitee võib küsida nõu ekspertidelt suunistega hõlmatud mis tahes küsimustes ning saadud nõuandeid kaaluda. Sel eesmärgil teeb komitee otsuse sobiva menetluse kohta.
4. Komitee täidab oma ülesandeid tõhusalt ja õigeaegselt.
5. Ülesannete täitmisel abistab komiteed OECD sekretariaat, kes investeringute komitee üldisel juhendamisel ning vastavalt organisatsiooni tööprogrammile ja eelarvele teeb järgmist:
- a) toimib keskse teabepunktina nende riiklike kontaktpunktide jaoks, kellel on küsimusi seoses suuniste edendamise ja rakendamisega;
 - b) kogub ja teeb üldsusele kättesaadavaks asjakohase teabe hiljutiste suundumuste ja uute tavade kohta, mis on seotud riiklike kontaktpunktide tegevuse edendamisega ning suuniste rakendamisega konkreetsete juhtumite puhul. Sekretariaat töötab välja ühtsed aruandlusvormid, et toetada ajakohase andmebaasi loomist ja pidamist konkreetsete juhtumite kohta, ning analüüsib neid juhtumeid regulaarselt;
 - c) hõlbustab vastastikust õppimist, sealhulgas vabatahtlikku vastastikust hindamist, samuti suutlikkuse suurendamist ja koolitust eelkõige deklaratsiooniga ühinenud uute riikide riiklike kontaktpunktide jaoks suuniste rakendamise korda käsitlevates küsimustes, näiteks lepituse ja vahenduse edendamist ja hõlbustamist käsitlevates küsimustes;
 - d) hõlbustab koostööd riiklike kontaktpunktide vahel, kui see on asjakohane, ning
 - e) edendab suuniseid asjakohastel rahvusvahelistel foorumitel ja kohtumistel ning toetab riiklike kontaktpunktide ja komitee jõupingutusi suuniste alase teadlikkuse suurendamisel deklaratsiooniga mitteühinenud riikide hulgas.

Kommentaariid rahvusvaheliste ettevõtjatele mõeldud OECD suuniste rakendamise korra kohta

1. Nõukogu otsusega võtavad deklaratsiooniga ühinenud riigid kohustuse edendada suunistes esitatud soovituste rakendamist. Nii riiklikele kontaktpunktile kui ka investeeringute komiteele mõeldud menetluskord on lisatud nõukogu otsusele.
2. Nõukogu otsuses sätestatakse deklaratsiooniga ühinenud riigi ülesanded, mis tulenevad suunistest ja mis on seotud riiklike kontaktpunktidega. Kokkuvõtlikult on need järgmised:
 - luua riiklikud kontaktpunktid (mille puhul võetakse arvesse otsusele lisatud menetluskorda) ning teavitada huvitatud isikuid suuniste kohaste vahendite kättesaadavusest;
 - teha kättesaadavaks vajalikud inimressursid ja rahalised vahendid;
 - võimaldada eri riikide riiklikel kontaktpunktidel teha üksteisega vajaduse korral koostööd;
 - võimaldada riiklikel kontaktpunktidel korrapäraselt kohtuda ja komiteele aru anda.
3. Nõukogu otsusega nähakse samuti ette komitee kohustused seoses suunistega, sealhulgas:
 - arvamuste vahetamise korraldamine suunistega seotud küsimustes;
 - vajaduse korral selgituste jagamine;
 - arvamuste vahetamise korraldamine riiklike kontaktpunktide tegevuse kohta;
 - OECD nõukogule aruannete esitamine suunistega seotud küsimustes.
4. Investeeringute komitee on OECD organ, kes vastutab suuniste toimimise järele valvamise eest. Selline vastutus on tal lisaks suunistele ka seoses kõigi deklaratsiooni elementidega (võrdse kohtlemise säte, rahvusvahelisi investeeringuid soodustavad ja takistavad meetmed ning vastuolulised nõuded). Komitee püüab tagada, et deklaratsiooni iga elementi austatakse ja mõistetakse ning et kõik elemendid täiendavad üksteist ja toimivad vastastikusel koostööl.
5. Pidades silmas vastutustundliku äritegevuse üha suuremat tähtsust OECD-väliste riikide jaoks, nähakse otsusega ette suhtlemine ja koostöö deklaratsiooniga mitteühinenud riikidega suunistega hõlmatud küsimustes. See säte võimaldab komiteel korraldada erikohtumisi deklaratsiooniga mitteühinenud huvitatud riikidega eesmärgiga edendada suunistes sisalduvate standardite ja põhimõtete ning nende rakendamise korra mõistmist.

Asjakohaseid OECD menetlusi silmas pidades võib komitee kaasata neid ka vastutustundlikku äritegevust käsitlevatesse konkreetsetesse tegevustesse või projektidesse, sealhulgas kutsudes neid osalema komitee koosolekutel ja ettevõtja ühiskondliku vastutuse ümarlaudadel.

6. Ennetava tegevuse raames teeb komitee koostööd riiklike kontaktpunktidega ja otsib võimalusi teha koostööd nõuandvate organitega, võrgustikuga OECD Watch ja teiste rahvusvaheliste partneritega. Riiklikele kontaktpunktidele mõeldud sellealased lisajuhised on esitatud punktis 18.

I. Kommentaarid riiklikele kontaktpunktidele mõeldud menetluskorra kohta

7. Riiklikel kontaktpunktidel on oluline roll suuniste kuvandi parandamisel ja tõhususe suurendamisel. Kuigi suuniste järgimine on ettevõtjate igapäevane kohustus, saavad valitsused aidata kaasa rakendamise korra tõhususe parandamisele. Sel eesmärgil on nad kokku leppinud, et riiklikele kontaktpunktidele antakse paremaid juhiseid nende toimimise ja tegevuse kohta. Selleks korraldatakse muu hulgas korrapäraseid kohtumisi ning tagatakse komitee järelevalve.
8. Paljud otsusele lisatud menetluskorras esitatud funktsioonid ei ole uued, vaid kajastavad aastate jooksul omandatud kogemusi ja välja töötatud soovitusi. Funktsioonide selgema sõnastamisega muudetakse suuniste rakendamise mehhanismide eeldatav toimimine läbipaistvamaks. Kõik funktsioonid on nüüd esitatud riiklike kontaktpunkte käsitleva menetluskorra neljas osas: institutsionaalsed kokkulepped, teavitamine ja edendamine, rakendamine konkreetsete juhtumite puhul ning aruandlus.
9. Neile neljale osale eelneb sissejuhatav lõik, milles esitatakse riiklike kontaktpunktide põhieesmärk koos aluspõhimõtetega funktsionaalse samaväärsuse edendamiseks. Kuna valitsustele on jäetud paindlikkus riiklike kontaktpunktide töö korraldamisel, peaksid riiklikud kontaktpunktid toimima nähtaval, ligipäätaval, läbipaistval ja vastutustundlikul moel. Riiklikud kontaktpunktid lähtuvad oma tegevuses nendest põhimõtetest ning need põhimõtted aitavad ka komiteel riiklike kontaktpunktide tegevust hinnata.

Aluspõhimõtted funktsionaalse samaväärsuse tagamiseks riiklike kontaktpunktide tegevuse puhul

Nähtavus. Vastavalt otsusele määravad deklaratsiooniga ühinenud riikide valitsused riiklikud kontaktpunktid ning võtavad kohustuse teavitada äriühinguid, töötajate organisatsioone ja teisi huvitatud isikuid, sealhulgas valitsusväliseid organisatsioone riiklike kontaktpunktidega seotud vahendite kättesaadavusest suuniste rakendamisel. Valitsused peaksid avaldama teabe oma riiklike kontaktpunktide kohta ning tegelema aktiivselt suuniste edendamisega, muu hulgas näiteks asjakohaste seminaride ja kohtumiste korraldamise kaudu. Neid üritusi võib korraldada koostöös äriühingude, töötajate organisatsioonide ja valitsusväliste organisatsioonide ning teiste huvitatud isikutega, kuid mitte alati ei pea olema kaasatud kõik huvigrupid.

Ligipääsetavus. Lihtne juurdepääs riiklikele kontaktpunktidele on oluline nende tõhusa toimimise tagamiseks. See hõlmab juurdepääsu hõlbustamist äriühingute, töötajate organisatsioonide ja valitsusväliste organisatsioonide ning teiste üldsuse liikmete jaoks. Selles võib abiks olla ka elektroonilise side vahendite kasutamine. Riiklikud kontaktpunktid vastavad kõigile õiguspärasele teabetaotlustele ning on kohustatud tõhusalt ja õigeaegselt tegelema konkreetsete küsimustega, mille on tõstatanud asjaomased isikud.

Läbipaistvus. Läbipaistvus on oluline kriteerium, mis aitab tagada riiklike kontaktpunktide vastutust ning suurendada üldsuse usaldust nende vastu. Seega peab riikliku kontaktpunkti tegevus olema üldpõhimõtte kohaselt läbipaistev. Sellest olenemata, kui riiklik kontaktpunkt pakub oma tuge seoses suuniste rakendamisega konkreetsete juhtumite puhul, on suuniste tõhususe huvides võtta asjakohaseid meetmeid menetluse konfidentsiaalsuse tagamiseks. Tulemused avalikustatakse, välja arvatud juhul, kui suuniste tõhusa rakendamise huvides on säilitada nende konfidentsiaalsus.

Vastutus. Riiklike kontaktpunktide aktiivsem osalemine suuniste kuvandi parandamisel – ja nende võimalik panus ettevõtjate ja ühiskonna vaheliste tõsiste probleemide lahendamisse – teravdab üldsuse tähelepanu nende tegevuse vastu. Riiklikul tasandil võib parlamentidel olla selles oma osa. Riiklike kontaktpunktide aastaaruanded ja korrapärased kohtumised annavad võimaluse vahetada kogemusi ja innustavad kasutama riiklike kontaktpunktidega seotud parimaid tavasid. Komitee korraldab ka arvamuste vahetamisi, kus saab jagada kogemusi ja hinnata riiklike kontaktpunktide tegevuse tõhusust.

Institutsionaalsed kokkulepped

10. Riikliku kontaktpunkti tegevus peaks olema selline, et ta säilitaks tööturu osapoolte ja teiste sidusrühmade usalduse ning edendaks suuniste avalikku kuvandit.
11. Olenemata sellest, millise struktuuri on valitsus oma riikliku kontaktpunkti jaoks valinud, võib ta luua ka mitut sidusrühma hõlmavaid nõuandvaid või järelevalveorganeid, kes abistaksid riiklikku kontaktpunkti ülesannete täitmisel.
12. Riiklikud kontaktpunktid peaksid oma ülesehitusest olenemata arendama ja säilitama suhteid äriühingute, töötajate organisatsioonide ja muude valitsusväliste organisatsioonide esindajatega ning teiste huvitatud isikutega.

Teavitamine ja edendamine

13. Riikliku kontaktpunkti need funktsioonid, mis on seotud teavitamise ja edendamisega, on väga olulised suuniste kuvandi parandamiseks.
14. Riiklik kontaktpunkt peab suuniseid rohkem tutvustama ning tegema need kättesaadavaks veebis ja muude asjakohaste vahenditega, sealhulgas riigi ametlikus keeles. Inglis- ja prantsuskeelse versiooni teeb kättesaadavaks OECD ning julgustatakse kasutama veebilinke, mis suunavad kasutajad suuniseid käsitlevale veebisaidile. Vajaduse korral annavad riiklikud kontaktpunktid teavet suuniste kohta ka potentsiaalsetele kodu- ja välismaistele investoritele.

15. Riiklikud kontaktpunktid peaksid andma teavet selle kohta, milliseid menetlusi peaksid pooled konkreetse juhtumi puhul järgima. Selle teabe hulka peaksid kuuluma juhised selle kohta, millist teavet on vaja küsimuse tõstatamiseks konkreetse juhtumi puhul, millised nõuded, sealhulgas konfidentsiaalsusnõuded, on kehtestatud konkreetse juhtumiga hõlmatud isikute suhtes ning milliseid menetlusi ja soovituslikke tähtaegu peavad riiklikud kontaktpunktid järgima.
16. Oma jõupingutustes suurendada suuniste alast teadlikkust teevad riiklikud kontaktpunktid koostööd paljude organisatsioonide ja eraisikutega, sealhulgas vajaduse korral äriühingute, töötajate organisatsioonide, muude valitsusväliste organisatsioonide ja teiste huvitatud isikutega. Sellistel organisatsioonidel on suuniste edendamisel suur osa ning nende institutsionaalsed võrgustikud pakuvad selliseid edendamisevõimalusi, mis eesmärgipärase kasutamise korral tõhustavad suurel määral riiklike kontaktpunktide jõupingutusi selles vallas.
17. Veel üks riiklikelt kontaktpunktidele oodatav põhitegevus on õiguspärasele päringutele vastamine. Sellega seoses on tähelepanu koondatud kolmele rühmale: i) teised riiklikud kontaktpunktid (vastavalt otsuse sättele); ii) äriühingud, töötajate organisatsioonid, muud valitsusvälised organisatsioonid ja üldsus; ning iii) deklaratsiooniga mitteühinenud riikide valitsused.

Ennetav tegevus

18. Kooskõlas investeringute komitee ennetava tegevuskavaga peaksid riiklikud kontaktpunktid säilitama korrapäraseid kontakte, sealhulgas pidama korrapäraseid kohtumisi tööturu osapooltega ja teiste sidusrühmadega eesmärgiga:
 - a) arutada uusi arenguid ja tavasid, mis käsitlevad vastutustundlikku äritegevust;
 - b) toetada kasulikku panust, mida ettevõtjad saavad anda majanduslikku, sotsiaalsesse ja keskkonnaalasesse arengusse;
 - c) osaleda vajaduse korral koostööalgatustes, et määrata kindlaks konkreetsete toodete, piirkondade, sektorite või tööstusharudega seonduva kahjuliku mõju riskid ja neile reageerida.

Vastastikune õppimine

19. Lisaks sellele, et riiklikud kontaktpunktid aitavad kaasa komitee tööle eesmärgiga parandada suuniste tõhusust, tegelevad riiklikud kontaktpunktid ka vastastikkuse õppimisega. Eelkõige innustatakse neid viima läbi horisontaalset vastastikust temaatilist läbivaatust ning hindama vabatahtlikkuse alusel vastastikku teisi riiklikke kontaktpunkte. Selline vastastikune õppimine võib toimuda OECD korraldatud kohtumistel või vahetus koostöös teiste riiklike kontaktpunktidega.

Rakendamine konkreetsete juhtumite puhul

20. Kui tekivad probleemid seoses suuniste rakendamisega konkreetsete juhtumite puhul, eeldatakse, et riiklik kontaktpunkt aitab leida neile probleemidele lahenduse. Menetluskorra selles osas antakse riiklikele kontaktpunktidele juhiseid, kuidas konkreetseid juhtumeid lahendada.
21. Konkreetsete juhtumite käsitlemise menetluse tõhusus sõltub kõigi menetlusosaliste heas usus tegutsemisest. Heas usus tegutsemine tähendab selles kontekstis õigeaegset reageerimist, vajaduse korral konfidentsiaalsuse säilitamist, protsessi moonutamisest ning menetluses osalevate poolte ähvardamisest või nendevastaste meetmete võtmisest hoidumist ning realselt menetluses osalemist eesmärgiga leida tõstatatud probleemile lahendus kooskõlas suunistega.

Juhtpõhimõtted konkreetsete juhtumite puhul

22. Kooskõlas funktsionaalse samaväärsuse edendamise aluspõhimõtetega peaksid riiklikud kontaktpunktid tegelema konkreetsete juhtumitega viisil, mis on:

erapooletu – riiklikud kontaktpunktid peaksid tagama, et konkreetsete juhtumid lahendatakse erapooletul moel;

prognoositav – riiklikud kontaktpunktid peaksid tagama prognoositavuse, esitades selget ja avalikult kättesaadavat teavet oma rolli kohta konkreetsete juhtumite lahendamisel, sealhulgas toe pakkumise, konkreetsete juhtumite suhtes kohaldatava menetluse etappide ja soovituslike tähtaegade kohta ning selle kohta, milline võib olla nende kontaktpunktide roll pooltevaheliste kokkulepete elluviimise jälgimisel;

õiglane – riiklikud kontaktpunktid peaksid tagama, et pooled saavad protsessis osaleda ausatel ja õiglastel tingimustel, näiteks andes mõistliku juurdepääsu menetluse jaoks asjakohase teabe allikatele;

kooskõlas suunistega – riiklikud kontaktpunktid peaksid tegutsema kooskõlas suunistes esitatud põhimõtete ja standarditega.

Riiklike kontaktpunktide tegevuse koordineerimine konkreetsete juhtumite puhul

23. Üldiselt tegeleb küsimusega selle riigi riiklik kontaktpunkt, kus probleem tõstatati. Deklaratsiooniga ühinenud riikides arutatakse selliseid küsimusi esmalt riigi tasandil ning, kui see on asjakohane, jätkatakse arutamist kahepoolset. Püüdes aidata pooltel küsimust lahendada, peaks asukohariigi riiklik kontaktpunkt konsulteerima päritoluriigi riikliku kontaktpunktiga. Päritoluriigi riiklik kontaktpunkt peaks püüdma anda õigeaegselt asjakohast abi, kui asukohariigi riiklik kontaktpunkt seda küsib.
24. Kui küsimus tekib seoses ettevõtja tegevusega, mis leiab aset mitmes deklaratsiooniga ühinenud riigis, või tegevusega, mida teeb ettevõtjate rühm erinevates deklaratsiooniga ühinenud riikides tegutseva konsortsiumi, ühissettevõtte või muus sarnases vormis, peaksid asjaomased riiklikud kontaktpunktid üksteisega konsulteerima eesmärgiga jõuda kokkuleppele, milline riiklik kontaktpunkt võtab juhtrolli poolte abistamisel. Riiklikud

kontaktpunktid võivad selle kokkuleppe saavutamisel pöörduda abi saamiseks investeringute komitee esimehe poole. Juhtiv riiklik kontaktpunkt peaks konsulteerima teiste riiklike kontaktpunktidega, kes peaksid omakorda andma juhtivale riiklikule kontaktpunktile viimase taotluse korral asjakohast abi. Kui pooled ei jõua kokkuleppele, peaks juhtiv riiklik kontaktpunkt langetama lõpliku otsuse teiste riiklike kontaktpunktidega konsulteerides.

Esialgne hindamine

25. Kui riiklik kontaktpunkt viib läbi esialgse hindamise selle kohta, kas küsimus väärib edasist uurimist, peab ta kindlaks määrama, kas küsimus on esitatud heas usus ja on asjakohane suuniste rakendamise aspektist. Sellega seoses võtab riiklik kontaktpunkt arvesse järgmist:
- a) asjaomase poole isik ja tema huvi seoses tõstatatud küsimusega;
 - b) kas küsimus on asjakohane ja põhjendatud;
 - c) kas näib olevat seos ettevõtja tegevuse ja tõstatatud konkreetse küsimuse vahel;
 - d) kohaldatavate õigusnormide ja menetluste, sealhulgas kohtuotsuste asjakohasus;
 - e) kuidas on käsitletud või käsitletakse sarnaseid küsimusi muudes siseriiklikes või rahvusvahelistes menetlustes;
 - f) kas konkreetse küsimuse arutamine aitab täita suuniste eesmärki ja suurendab nende tõhusust.
26. Hinnates seda, kui olulised on konkreetsete juhtumite suhtes kohaldatava menetluse jaoks muud sarnaseid küsimusi käsitlevad samaaegsed siseriiklikud või rahvusvahelised menetlused, ei tohiks riiklikud kontaktpunktid pelgalt selle pärast, et läbi on viidud samaaegsed menetlused, neid parasjagu viiakse läbi või need on asjaomastele pooltele kättesaadavad, otsustada, et küsimus ei vääri edasist arutamist. Riiklikud kontaktpunktid peaksid hindama, kas abi pakkumine aitaks kaasa tõstatatud küsimuste lahendamisele ning kas sellega ei kahjustata kumbagi kõnealuse teise menetluse poolt ega olda lugupidamatu kohtu vastu. Sellise hindamise käigus võiksid riiklikud kontaktpunktid võtta arvesse teiste riiklike kontaktpunktide tavasid ning konsulteerida vajaduse korral nende institutsioonidega, kus samaaegset menetlust toimetatakse või võidakse toimetada. Samuti peaksid pooled abistama riiklikke kontaktpunkte nende küsimuste kaalumisel, andes asjakohast teavet samaaegsete menetluste kohta.
27. Pärast esialgset hindamist saadab riiklik kontaktpunkt asjaomastele isikutele vastuse. Kui riiklik kontaktpunkt leiab, et küsimus ei vääri edasist arutamist, teatab ta pooltele oma otsuse põhjused.

Poolte abi andmine

28. Kui tõstatatud küsimused väärivad edasist käsitlemist, arutab riiklik kontaktpunkt neid täiendavalt asjaomaste pooltega ning pakub oma tuge küsimuste kohtuväliseks

lahendamiseks. Kui see on asjakohane, järgivad riiklikud kontaktpunktid menetluskorra C osa punkti 2 alapunktides a–d kirjeldatud menetlusi. See võib hõlmata abi küsimist asjakohastelt riigiasutustelt, samuti ärieringkondade, töötajate organisatsioonide ja muude valitsusväliste organisatsioonide esindajatelt ning ekspertidelt. Samuti võib aidata probleemi lahendamisele kaasa konsulteerimine teiste riikide riiklike kontaktpunktidega või juhiste küsimine suuniste tõlgendamise seonduvates küsimustes.

29. Toe pakkumise osana ning kui see on asjakohane käsitletava küsimuse seisukohast, pakuvad riiklikud kontaktpunktid kokkuleppele jõudmise ja kohtuväliseid vahendeid, näiteks lepitust ja vahendust, või hõlbustavad juurdepääsu neile vahenditele, et aidata käsitletavat küsimust lahendada. Kooskõlas lepitus- ja vahendusmenetluse levinud tavade kasutatakse neid menetlusi üksnes poolte kokkuleppel ning pooled võtavad endale kohustuse osaleda nendes menetlustes heas usus.
30. Oma tuge pakkudes võivad riiklikud kontaktpunktid võtta meetmeid kaasatud poolte isikuandmete kaitsmiseks, kui on alust arvata, et selle teabe avaldamine kahjustaks ühte või mitut poolt. See võib hõlmata olukordi, kus võib olla vaja varjata poole või poolte isikut asjaomase ettevõtja eest.

Menetluse lõpetamine

31. Eeldatakse, et riiklikud kontaktpunktid avalikustavad alati konkreetse juhtumi tulemuse kooskõlas menetluskorra C osa punktidega 3 ja 4.
32. Kui riiklik kontaktpunkt otsustab pärast esialgset hindamist, et konkreetse juhtumiga seoses tõstatatud küsimused ei vääri edasist käsitlemist, teeb ta pärast asjaomaste pooltega konsulteerimist selle kohta avalduse, võttes arvesse vajadust säilitada tundliku äriteabe ja muu teabe konfidentsiaalsus. Kui riiklik kontaktpunkt leiab esialgse hindamise põhjal, et oleks ebaõiglane avalikustada oma otsust käsitlevas avalduses seotud poole isikuandmeid, võib ta koostada avalduse teksti selliselt, et asjaomase poole isik oleks kaitstud.
33. Riiklik kontaktpunkt võib ka avalikustada oma otsuse selle kohta, et tõstatatud küsimused väärivad edasist käsitlemist, ning pooltele tehtud abipakkumise.
34. Kui pooled saavutavad tõstatatud küsimustes kokkuleppe, peaksid nad selgitama oma kokkuleppes seda, kuidas ja mil määral avalikustatakse kokkuleppe sisu. Pooltega konsulteerides avalikustab riiklik kontaktpunkt menetluse tulemusi käsitleva aruande. Samuti võivad pooled kokku leppida, et kokkuleppe rakendamise üle järelevalve tegemisel pöörduakse abi saamiseks riikliku kontaktpunkti poole, ning riiklik kontaktpunkt võib sellist järelevalvet teha poolte ja riikliku kontaktpunkti vahel kokku lepitud tingimustel.
35. Kui asjaomastel pooltel ei õnnestu tõstatatud küsimustes kokkuleppet saavutada või kui riiklik kontaktpunkt leiab, et üks pool või mitu poolt ei soovi menetluses heas usus osaleda, teeb riiklik kontaktpunkt selle kohta avalduse ning esitab vajaduse korral soovitusel suuniste rakendamise kohta. Selle menetluse kohaselt on üheselt selge, et riiklik kontaktpunkt teeb avalduse isegi siis, kui ta leiab, et erisoovituse esitamine ei ole vajalik. Avalduses tuleks märkida pooled, hõlmatud küsimused, küsimuste riiklikule kontaktpunktile arutamiseks esitamise kuupäev, riikliku kontaktpunkti mis tahes

soovitused ning kõik riikliku kontaktpunkti arvates vajalikud tähelepanekud selle kohta, miks menetluse tulemusel kokkulepet ei saavutatud.

36. Riiklik kontaktpunkt peaks andma pooltele võimaluse esitada avalduse kavandi kohta märkuseid. Sellest olenemata koostab avalduse siiski riiklik kontaktpunkt ning tema pädevuses on otsustada, kas muuta avalduse teksti poolte esitatud märkusi arvestades. Kui riiklik kontaktpunkt esitab pooltele soovitusi, võib teataval asjaoludel olla asjakohane, et riiklik kontaktpunkt kontrolliks, kuidas pooled neid soovitusi täidavad. Kui riiklik kontaktpunkt peab vajalikuks kontrollida soovitude rakendamist, peaks tema avaldus sisaldama sellekohaseid tähtaegu.
37. Avaldused ja aruanded, mis riiklikud kontaktpunktid menetluse tulemuste kohta avalikustavad, võivad olla asjakohased valitsuse programmide ja poliitika juhtimise seisukohalt. Poliitika sidususe suurendamiseks innustatakse riiklike kontaktpunkte teavitama valitsusasutusi oma avaldustest ja aruannetest, kui need avaldused ja aruanded on riiklikule kontaktpunktile teadaolevalt konkreetse asutuse poliitika ja programmide jaoks olulised. See säte ei muuda asjaolu, et suuniste järgimine on vabatahtlik.

Läbipaistvus ja konfidentsiaalsus

38. Läbipaistvus on aluspõhimõte, millest riiklikud kontaktpunktid juhivad avalikkusega suhtlemisel (vt eespool aluspõhimõtteid käsitleva osa punkt 9). Kuid menetluskorra C osa punktis 4 tunnustatakse, et on eriolukordi, kus on oluline säilitada konfidentsiaalsus. Riiklikud kontaktpunktid võtavad asjakohaseid meetmeid tundliku äriteabe kaitsmiseks. Samamoodi tuleks hoida konfidentsiaalsena muud teavet, näiteks menetluses osalevate üksikisikute isikuandmeid, kui see on suuniste tõhusa rakendamise huvides. On selge, et menetlus tugineb poolte esitatud faktidele ja väidetele. Sellest olenemata on jätkuvalt oluline saavutada tasakaal läbipaistvuse ja konfidentsiaalsuse vahel eesmärgiga tekitada usaldus suuniste kohaste menetluste vastu ja edendada suuniste tõhusat rakendamist. Seega, kuigi C osa punktis 4 kirjeldatakse üldiselt, et rakendamisega seotud menetlused on tavaliselt konfidentsiaalsed, on tulemused tavaliselt avalikud.

Deklaratsiooniga mitteühinenud riikides esile kerkivad küsimused

39. Nagu märgitakse mõisteid ja põhimõtteid käsitleva peatüki punktis 2, julgustatakse ettevõtjaid suuniseid järgima igal pool, kus nad tegutsevad, võttes arvesse igas asukohariigis valitsevaid konkreetseid asjaolusid.
 - Juhul kui suunistega seoses kerkivad esile küsimused deklaratsiooniga mitteühinenud riigis, võtab päritoluriigi riiklik kontaktpunkt meetmeid eesmärgiga saavutada neis küsimustes vastastikune mõistmine. Kuigi alati ei pruugi olla võimalik saada juurdepääsu kogu asjakohasele teabele või tuua kokku kõiki asjaomaseid pooli, võib riiklik kontaktpunkt siiski olla suuteline tegema järelepärimisi ja osalema muudes teabekogumistoimingutes. Sellised meetmed võivad hõlmata näiteks ühenduse võtmist ettevõtja päritoluriigis asuva juhtkonnaga ning vajaduse korral deklaratsiooniga mitteühinenud riigis asuvate saatkondade ja valitsusametnikega.

- Vastuolu asukohariigi õigusnormide, eeskirjade ja poliitikatega võib muuta suuniste tõhusa rakendamise konkreetsete juhtumite puhul raskemaks kui deklaratsiooniga ühinenud riikides. Üldpõhimõtteid käsitleva osa kommentaarides märgitakse, et kuigi suunised lähevad paljudel juhtudel kaugemale seaduses sätestatust, ei tohiks suunistega panna ettevõtjat olukorda, kus ta seisab silmitsi vastuoluliste nõuetega, ning see ei ole ka suuniste eesmärk.
- Asjaomastele pooltele tuleb selgitada, millised piirangud valitsevad suuniste rakendamisel deklaratsiooniga mitteühinenud riikides.
- Samuti võib suunistega seotud küsimusi, mis kerkivad esile deklaratsiooniga mitteühinenud riikides, arutada riiklike kontaktpunktide kohtumistel eesmärgiga koguda ekspertteadmisi sellistes riikides esile kerkinud küsimuste lahendamiseks.

Soovituslikud tähtajad

40. Konkreetsete juhtumite puhul kohaldatav menetlus koosneb kolmest eri etapist.
 1. Esialgne hindamine ja otsuse tegemine selle kohta, kas pakkuda pooltele oma tuge: riiklikud kontaktpunktid peaksid püüdma esialgse hindamise läbi viia kolme kuu jooksul, kuigi teadliku otsuse tegemiseks vajaliku teabe kogumine võib nõuda lisaega.
 2. Poolte abistamine nende jõupingutustes lahendada tõstatatud küsimused: kui riiklik kontaktpunkt otsustab pakkuda oma tuge, peaks ta püüdma hõlbustada küsimuste kiiret lahendamist. Tunnistades, et asja lahendamine riikliku kontaktpunkti toel, sealhulgas vahendus- ja lepitusmenetluse kasutamisega, sõltub lõppkokkuvõttes asjaomastest pooltest, peaks riiklik kontaktpunkt pärast pooltega konsulteerimist määrama mõistliku aja, mille jooksul lahendada tõstatatud küsimused pooltevahelise arutelu käigus. Kui pooled selle aja jooksul kokkulepet ei saavuta, peaks riiklik kontaktpunkt konsulteerima pooltega selle üle, kui mõttekas on, et riiklik kontaktpunkt jätkab poolte abistamist. Kui riiklik kontaktpunkt jõuab järeldusele, et menetluse jätkamine ei ole tõenäoliselt tulemuslik, peaks ta protsessi lõpetama ja alustama avalduse koostamist.
 3. Menetluse lõpetamine: riiklik kontaktpunkt peaks koostama avalduse või aruande kolme kuu jooksul pärast menetluse lõpetamist.
41. Üldjuhul peaks riiklik kontaktpunkt püüdma menetluse lõpetada 12 kuu jooksul alates konkreetse juhtumi riiklikule kontaktpunktile edastamisest. Tunnistatakse, et seda aega võib teataval asjaoludel olla vaja pikendada, näiteks juhul, kui küsimus tekib deklaratsiooniga mitteühinenud riigis.

Investeeringute komiteele aruannete esitamine

42. Aruandlus on riiklike kontaktpunktide tähtis kohustus, mis aitab ka luua teadmistebaasi ja põhipädevusi suuniste tõhususe suurendamiseks. Seda silmas pidades annavad riiklikud kontaktpunktid aru investeeringute komiteele, et lisada OECD suuniseid käsitlevasse aastaaruandesse teavet poolte algatatud kõigi konkreetsete juhtumite kohta,

sealhulgas nende juhtumite kohta, mille suhtes tehakse alles esialgset hindamist, nende juhtumite kohta, millega seoses on riiklik kontaktpunkt pakkunud tuge ja käivad arutelud, ning nende juhtumite kohta, millega seoses on riiklik kontaktpunkt pärast esialgset hindamist otsustanud, et tuge ei pakuta. Kui riiklik kontaktpunkt annab aru suuniste kohaldamise kohta konkreetsete juhtumite puhul, peab ta kinni C osa punktis 4 esitatud läbipaistvuse ja konfidentsiaalsuse kaalutlustest.

II. Kommentaarid investeringute komiteele mõeldud menetluskorra kohta

43. Nõukogu otsusele lisatud menetluskorras antakse komiteele täiendavaid juhiseid komitee ülesannete täitmiseks, sealhulgas seoses järgmisega:
 - ülesannete täitmine tõhusal ja õigeaegsel moel;
 - riiklikelt kontaktpunktidelt saadud abitaotluste kaalumise;
 - arvamuste vahetamise korraldamine riiklike kontaktpunktide tegevuse kohta;
 - rahvusvahelistelt partneritelt ja ekspertidelt abi küsimise võimaluse loomine.
44. Suuniste mittesiduv laad ei võimalda komiteel toimida kohtu- või kohtulaadse organina. Samuti ei saa pöörduda komitee poole selleks, et vaidlustada riikliku kontaktpunkti tehtud järeldusi ja avaldusi (välja arvatud seoses suuniste tõlgendamisega). Otsuse enda tekst sisaldab sätet, mille kohaselt ei anna komitee hinnangut üksikute ettevõtjate tegevuse kohta.
45. Komitee arutab riiklikelt kontaktpunktidelt saabunud abitaotlusi, sealhulgas juhul, kui on kahtlusi seoses suuniste tõlgendamisega konkreetsetel asjaoludel. See punkt kajastab nõukogu otsusele lisatud menetluskorra C osa punkti 2 alapunkti c sõnastust, mille kohaselt innustatakse riiklike kontaktpunkte küsima komiteelt juhiseid, kui neil on kahtlusi seoses suuniste tõlgendamisega konkreetsetel juhtudel.
46. Kui komitee hindab riikliku kontaktpunkti tegevust, võib ta teha vajaduse korral soovitusi eesmärgiga parandada riikliku kontaktpunkti toimimist, sealhulgas seoses suuniste tõhusa rakendamisega.
47. Samuti arutab komitee deklaratsiooniga ühinenud riigi, nõuandva organi või võrgustiku OECD Watch põhjendatud väidet, et riiklik kontaktpunkt ei täida menetluslikke ülesandeid, mis on talle pandud seoses suuniste rakendamisega konkreetsete juhtumite puhul. See täiendab sätteid, mis on esitatud menetluskorra selles osas, milles käsitletakse riiklike kontaktpunktide aruandlust oma tegevuse kohta.
48. Endiselt on komitee põhiülesanne selgitada suuniste rolli mitmepoolsel tasandil eesmärgiga tagada, et suuniste roll ei oleks riigiti erinev. Samuti arutab komitee deklaratsiooniga ühinenud riigi, nõuandva organi või võrgustiku OECD Watch põhjendatud teavet selle kohta, kas riiklik kontaktpunkt tõlgendab suuniseid kooskõlas komitee tõlgendusega.
49. Selleks et pidada deklaratsiooniga mitteühinenud riikidega mõttevahetust suunistega hõlmatud küsimustes, võib komitee kutsuda deklaratsiooniga mitteühinenud huvitatud

riike osalema oma kohtumistel, iga-aastastel ettevõtja ühiskondliku vastutuse ümarlaudadel ning vastutustundlikku äritegevuse eriprojekte käsitlevatel koosolekutel.

50. Peale selle võib komitee soovida kutsuda eksperte üles käsitlema üldiseid (näiteks laste töö või inimõigused) või konkreetseid küsimusi ja nende kohta aru andma või parandama menetluste tõhusust. Sel eesmärgil võib komitee tugineda OECD enda, rahvusvaheliste organisatsioonide, nõuandvate organite, valitsusväliste organisatsioonide, akadeemiliste ringkondade ja muudele ekspertteadmistele. On selge, et sellest ei kujune kolleegiumit üksikküsimuste lahendamiseks.

MAJANDUSKOOSTÖÖ JA ARENGU ORGANISATSIOON

Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsioon (OECD) on ainulaadne foorum, mille raames teevad valitsused koostööd eesmärgiga käsitleda globaliseerumise majanduslikke, sotsiaalseid ja keskkonnaaspekte. Samuti teeb OECD eesrindlikke jõupingutusi, et mõista uusi arenguid ja kitsaskohti ning aidata valitsustel neile reageerida. Selliste valdkondade hulka kuuluvad äriühingute üldjuhtimine, teabemajandus ja elanikkonna vananemisest tingitud probleemid. OECD loob keskkonna, kus valitsused saavad vahetada poliitilisi kogemusi, otsida vastuseid ühistele probleemidele, teha kindlaks hea tava ning teha tööd siseriiklike ja rahvusvaheliste poliitikate koordineerimiseks.

OECD liikmesriigid on: Ameerika Ühendriigid, Austraalia, Austria, Belgia, Eesti, Hispaania, Iirimaa, Iisrael, Island, Itaalia, Jaapan, Kanada, Korea, Kreeka, Luksemburg, Madalmaad, Mehhiko, Norra, Poola, Portugal, Prantsusmaa, Rootsi, Saksamaa, Slovaki Vabariik, Sloveenia, Soome, Šveits, Taani, Tšehhi Vabariik, Tšiili, Türgi, Ungari, Uus-Meremaa ja Ühendkuningriik. Euroopa Liit osaleb OECD töös.

OECD kirjastus (OECD Publishing) levitab laialt organisatsiooni kogutud statistikat ning majandus-, sotsiaal- ja keskkonnaküsimusi käsitlevate teadusuuringute tulemusi, samuti organisatsiooni liikmete kokku lepitud konventsioone, suuniseid ja standardeid.

OECD suunised rahvusvahelistele ettevõtjatele 2011. AASTA VÄLJAANNE

Sisukord

Rahvusvaheliste investeeringute ja rahvusvaheliste ettevõtjate deklaratsioon

I osa – OECD suunised rahvusvahelistele ettevõtjatele. Soovitused vastutustundlikuks äritegevuseks ülemaailmses kontekstis

Sissejuhatus

- I. Mõisted ja põhimõtted
- II. Üldpõhimõtted
- III. Teabe avaldamine
- IV. Inimõigused
- V. Tööhõive ja töösuhted
- VI. Keskkond
- VII. Võitlus altkäemaksu andmise, altkäemaksu andmisele õhutamise ja väljapressimise vastu
- VIII. Tarbijate huvid
- IX. Teadus ja tehnoloogia
- X. Konkurents
- XI. Maksustamine

II osa – Rahvusvahelistele ettevõtjatele mõeldud OECD suuniste rakendamise kord

Rahvusvahelistele ettevõtjatele mõeldud OECD suuniseid käsitleva nõukogu otsuse muutmise

Menetluskord

Kommentaariid rakendamise korra kohta

Käesolevale dokumendile viitamine:

OECD (2011), *OECD Guidelines for Multinational Enterprises*, OECD Publishing.

<http://dx.doi.org/10.1787/9789264115415-en>

Dokument on avaldatud andmebaasis *OECD iLibrary*, kuhu on kogutud kõik OECD raamatud, perioodikaväljaanded ja statistika andmebaasid. Külastage veebisaiti www.oecd-ilibrary.org ning võtke meiega ühendust lisateabe saamiseks.